

Lokalna akcijska grupa „PAPUK“

Lokalna razvojna strategija 2013.-2014.

UVODNA RIJEČ

Lokalna razvojna strategija za područje Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ za razdoblje 2013.-2014. koja je pred vama predstavlja temelj za budući gospodarski i društveni razvoj grada Orahovice i općina Crnac, Čačinci i Zdenci. Izrađena je sukladno strateškim dokumentima Republike Hrvatske, a prema zahtjevima i metodologiji kojom se koristi i Europska Unija u pripremi programsko-planske dokumentacije.

Strategija je tek početak razvojnog procesa navedenog područja. Pri svakom našem projektu trebamo imati na umu definiranu viziju kojoj težimo, a koju ćemo ostvariti upravo planiranim projektima za postizanje konkurentnog gospodarstva te višeg stupnja kvalitete života i zadovoljstva svih naših građana. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere predstavljaju okvir i neophodnu osnovu za pripremu, financiranje i provedbu razvojnih projekata za budućnost naš lokalne zajednice.

Priliku za financiranje razvojnih projekata u okviru ove strategije daju fondovi Europske Unije a posebno LEADER programa. Korištenje ovih sredstava za lokalni/ruralni razvoj putem prijavljenih projekata, zahtijeva njihovu usklađenost sa Lokalnom razvojnom strategijom definiranog LAG područja, Strategijom ruralnog razvoja RH i relevantnih pravilnika u okviru IPARD programa. Sustav praćenja učinaka i rezultata Strategije, omogućuje da se strategija kontinuirano preispituje i revidira, kako bi se moglo brzo odgovoriti na promjene u bližem i širem okružju.

Budući da razvojna strategija nije samo dokument već proces, način mišljenja i djelovanja svih lokalnih dionika, njezino usvajanje nije završetak jednog pothvata, nego tek prvi korak u zajedničkom naporu prema ostvarivanju ciljeva kojima stremimo. U ime radne grupe i upravnih tijela LAG PAPUK, zahvaljujem svima na sudjelovanju u izradi ovog dokumenta koji daje novi okvir za budući razvoj grada Orahovice i općina Crnac, Čačinci i Zdenci.

Predsjednik LAG PAPUK

Josip Nemec

UVODNA RIJEČ.....	1
1. OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODRUČJA.....	4
1.1. Površina i granice područja	4
1.2. Reljefne I klimatske karakteristike	8
1.2.1. Geološka obilježja i obilježja reljefa	8
1.2.2. Hidrografska obilježja	8
1.2.3. Klimatska obilježja	9
1.3. Biljni i životinjski svijet	9
1.3.1. Biljne zajednice	9
1.3.2. Životinjske zajednice	10
1.4. Kulturna i povijesna baština	10
1.5. Prirodna baština i Natura 2000	13
1.5.1. Prirodna baština.....	13
1.5.2. NATURA 2000	15
1.6. Kvaliteta života i stanje infrastrukture.....	15
1.6.1. Komunalna infrastruktura	16
1.7. Društvena infrastruktura	21
2. GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA	22
2.1. Stanje gospodarstva.....	22
2.2. Glavne gospodarske djelatnosti.....	23
2.2.1. Poljoprivreda	23
2.2.2. Vinogradarstvo	24
2.2.3. Voćarstvo i povrtlarstvo	25
2.2.4. Lovstvo	25
2.2.5. Ribnjačarstvo	26
2.2.6. Pčelarstvo.....	26
2.2.7. Šumarstvo	26
2.2.8. Industrija.....	26
2.2.9. Poduzetništvo.....	28
2.2.9. Turizam.....	31
3. TRŽIŠTE RADNE SNAGE.....	34
3.1. Nezaposlenost.....	34
3.2. Zaposlenost.....	36
4. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA	38
4.1. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti.....	38
4.2. Demografska kretanja.....	40
4.3. Školstvo	41
4.3.1. Predškolska dob	41
4.3.2. Osnovno školstvo	41

4.3.3. Srednja škola	42
4.4. Kultura	42
4.4.1 Kulturne ustanove	42
4.4.2. Udruge na području LAG-a „PAPUK“	42
5. SWOT ANALIZA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE PAPUK	44
6. VIZIJA ZA PODRUČJE LOKALNE AKCIJSKE GRUPE PAPUK 2013-2014.....	47
7. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „PAPUK“	48
7.3. Prioriteti razvoja i pokazatelji učinaka provedbe strategije	50
7.5. Razvojni učinak prioriteta	54
8. IZRADA LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE LAG-a „PAPUK“	55
8.1. Primjena načela „odozdo prema gore“	55
8.2. Opis značajki partnerstva u LAG-u.....	56
8.3. Utjecaj provedbe strategije na okoliš.....	57
8.4. Izvori financiranja i održivost strategije bez sredstava javne pomoći.....	57
8.5. Financijski plan provedbe i slijed aktivnosti (akcijski plan) u ostvarenju ciljeva LRS58	
9. ISKUSTVA U EU PROJEKTIMA	64
10. IPARD PROGRAM I LAG „PAPUK“	64
11. PROCEDURA DONOŠENJA ODLUKA ZA IZDAVANJE PISMA PREPORUKE ..	65
12. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	66
12.1. Odnos ciljeva LRSLAG-a „PAPUK“ i ciljeva strateških dokumenata.....	67
13. KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJALOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE	69
2013. - 2014. LAG PAPUK	69
Literatura:	70
Popis tablica:	71
Popis karti:	71
Popis grafikona:	72
Popis slika:	72

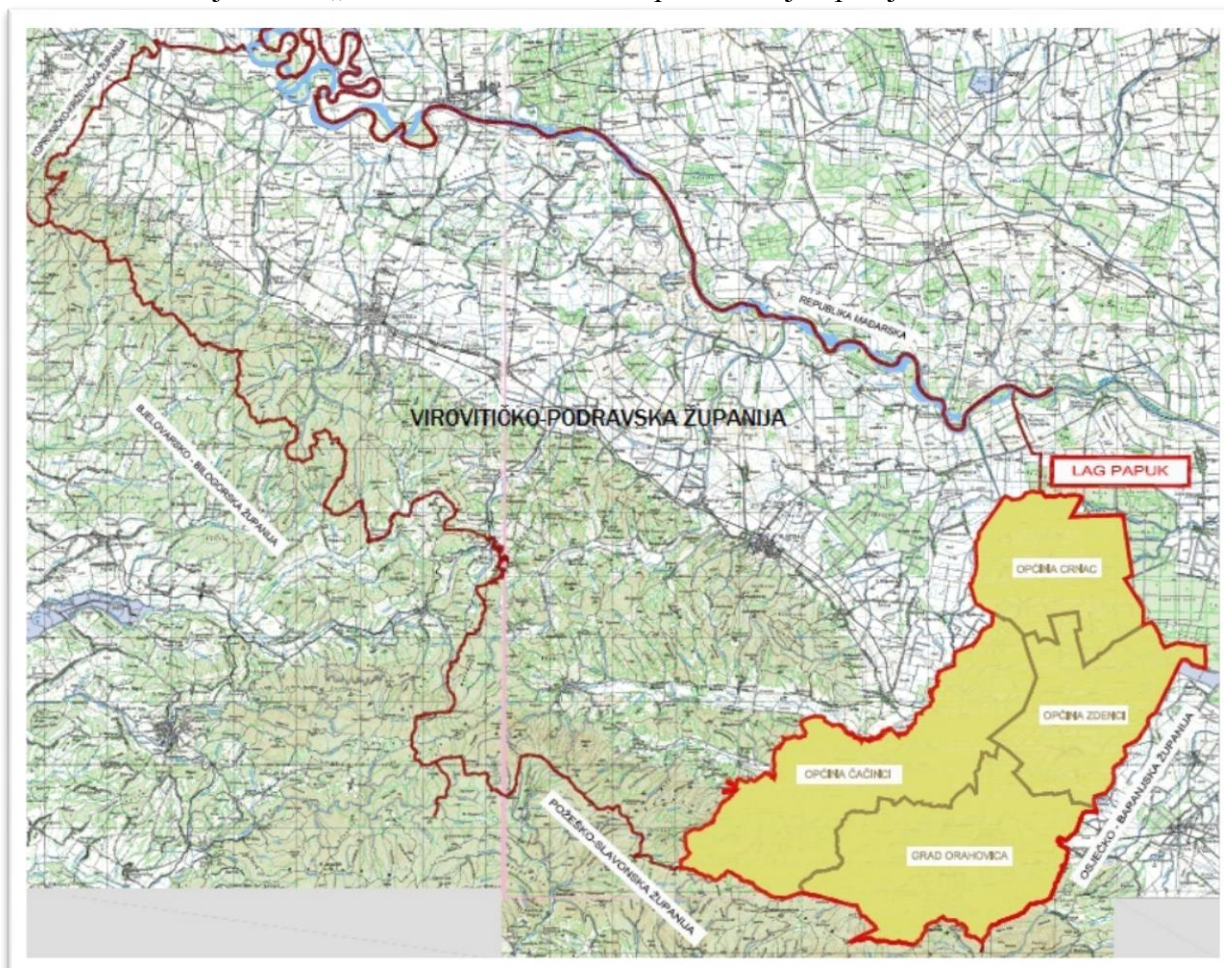
1. OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODRUČJA

U nastavku će biti sagledana temeljna obilježja područja Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ (u nastavku LAG „PAPUK“) i to ona koja omogućavaju stvaranje osnovne slike o stanju u prostoru (površina i granice područja, reljefne i klimatske karakteristike, obilježja vezana uz prirodne i kulturne vrijednosti te razvijenu infrastrukturu područja LAG-a „PAPUK“).

1.1. Površina i granice područja

LAG „PAPUK“ obuhvaća područje Grada Orahovice, te općina Crnac, Čačinci i Zdenci. Područje LAG-a nalazi se u jugoistočnom dijelu Virovitičko-podravске županije. LAG sa sjeverozapadne strane graniči sa općinom Čađavica, sa zapadne strane sa općinama Nova Bukovica, Mikleuš i Voćin, dok na istoku graniči sa Osječko-baranjskom, a na jugu sa Požeško-slavonskom županijom. Položaj LAG-a „PAPUK“ unutar područja Virovitičko-podravске županije prikazuje karta 1.1.

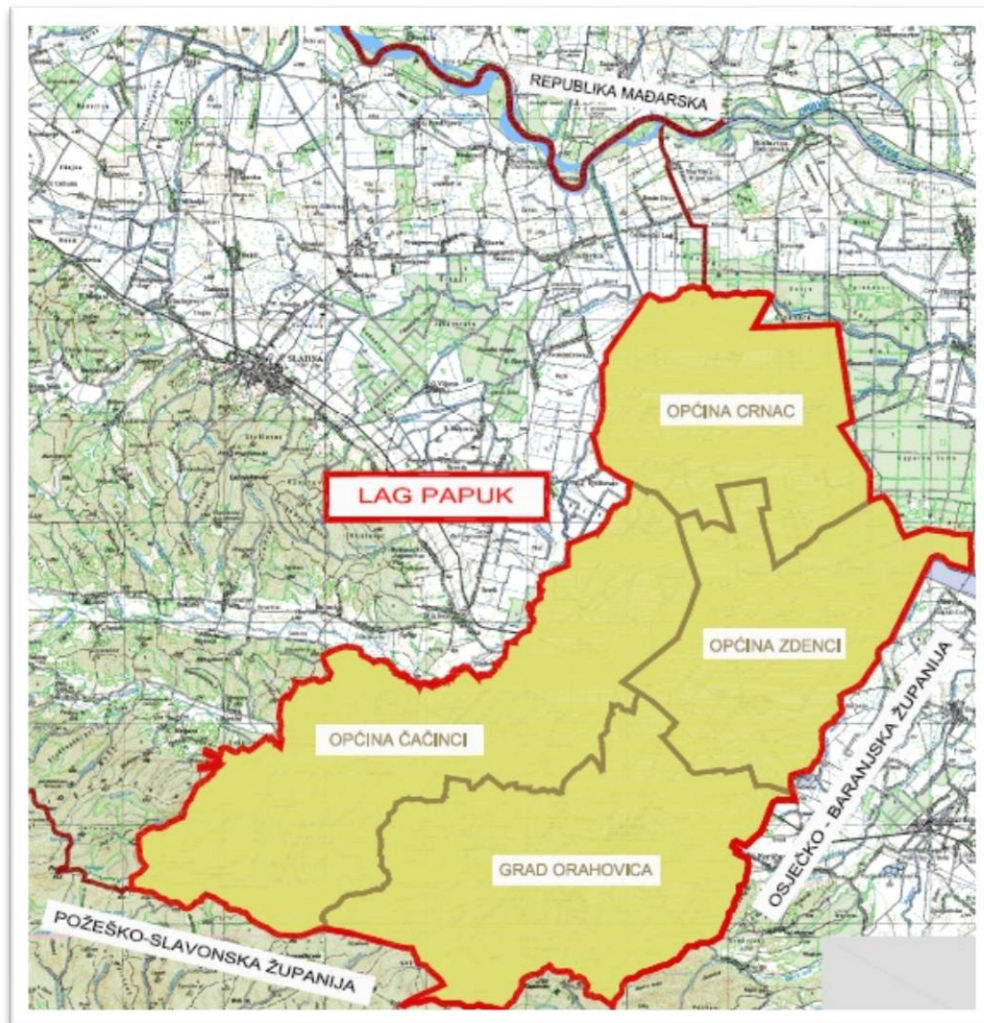
Karta 1.1. Položaj LAG-a „PAPUK“ u Virovitičko-podravskoj županiji

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravске županije

LAG „PAPUK“ obuhvaća ukupno **44 naselja unutar 4 JLS-a. Površina LAG-a iznosi 432,70 km²**, što predstavlja 21,38% površine Županije. Karta 1.2. prikazuje LAG „PAPUK“ odnosno granice gradova i općina uključenih u LAG.

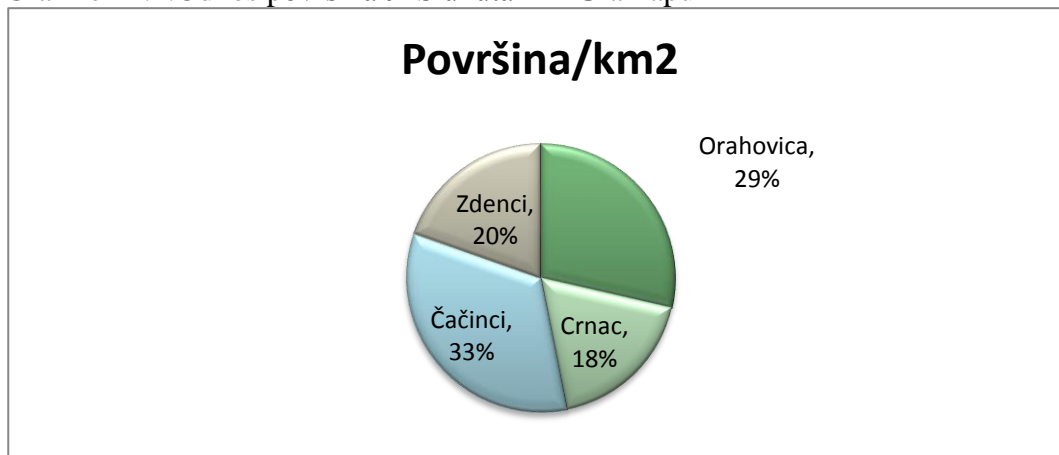
Karta 1.2. Lokalna akcijska grupa „PAPUK“

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije

Najveću površinu LAG-a „PAPUK“ zauzima Općina Čačinci sa 145,02 km² ili 33,52% površine LAG-a, zatim je tu Grad Oraštica sa 28,58% ili 123,67km². Odnos površina unutar LAG „PAPUK“ prikazuje Grafikon 1.1.

Grafikon 1.1.Odnos površina JLS unutar LAG-a Papuk

Izvor: rad autora

Površina Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ podijeljeno po prostornim jedinicama unutar Javnih i lokalnih samouprava (JLS) prikazana je u tablici 1.1., kao i odnos prostornih jedinica i središta JLS-a, te odnos unutar pojedinog JLS-a i površine Virovitičko-podravske županije.

Tablica 1.1. Površine općina i naselja unutar LAG-a Papuk

Broj	Prostorna jedinica	Površina	% prostorne jedinice/središte JLS	% površina JLS/površina Županije
	<u>Grad Orahovica</u>	123,67	100	6,11
1.	Bijeljevina Orahovička	5,18	4,19	0,26
2.	Crkvari	3,93	3,18	0,19
3.	Dolci	5,40	4,37	0,27
4.	Donja Pištana	6,79	5,49	0,34
5.	Duzluk	20,67	16,71	1,02
6.	Gornja Pištana	18,25	14,76	0,90
7.	Karlovac Feričanački	0,93	0,75	0,05
8.	Kokočak	14,19	11,47	0,70
9.	Magadinovac	1,88	1,52	0,09
10.	Nova Jošava	6,18	5,00	0,31
11.	Orahovica	34,66	28,03	1,71
12.	Stara Jošava	1,51	1,22	0,07
13.	Šumeđe	4,10	3,32	0,20
	<u>Općina Crnac:</u>	79,13	100	3,91
1.	Breštanovci	8,27	10,45	0,41
2.	Crnac	22,51	28,45	1,11
3.	Krivaja Pustara	1,81	2,287	0,09
4.	Mali Rastovac	4,38	5,535	0,22
5.	Milanovac	7,66	9,68	0,38
6.	Novo Petrovo Polje	1,02	1,289	0,05
7.	Staro Petrovo Polje	2,11	2,666	0,10
8.	Suha Mlaka	20,31	25,67	1,00
9.	Veliki Rastovac	2,82	3,564	0,14
10.	Žabnjača	8,24	10,41	0,41
	<u>Općina Čačinci</u>	145,02	100	7,17
1.	Brezovljani Vojlovički	6,31	4,35	0,31
2.	Bukvik	10,87	7,50	0,54
3.	Čačinci	20,62	14,22	1,02
4.	Humljani	5,05	3,48	0,25
5.	Krajna	10,03	6,92	0,50
6.	Krasković	10,90	7,52	0,54
7.	Paušinci	6,56	4,52	0,32
8.	Prekoračani	5,15	3,55	0,25
9.	Pušina	29,13	20,09	1,44
10.	Rajino Polje	5,37	3,70	0,27
11.	Slatinski Drenovac	31,39	21,65	1,55
12.	Vojlovica	3,64	2,51	0,18
	<u>Općina Zdenci:</u>	84,88	100	4,19
1.	Bankovci	6,82	8,03	0,34
2.	Donje Predrijevo	10,59	12,48	0,52
3.	Duga Međa	3,96	4,67	0,20

Broj	Prostorna jedinica	Površina	% prostorne jedinice/središte JLS	% površina JLS/površina Županije
4.	Grudnjak	3,75	4,42	0,19
5.	Kutovi	21,89	25,79	1,08
6.	Obradovci	3,60	4,24	0,18
7.	Slavonske Bare	4,94	5,82	0,24
8.	Zdenci	20,39	24,02	1,01
9.	Zokov Gaj	8,94	10,53	0,44
44	UKUPNO POVRŠINA LAG	432,7	-	21,38

Izvor podataka: Ured državne uprave Virovitičko-podravske županije, Služba za gospodarstvo, Pododsjek za statistiku

LAG „PAPUK“ obuhvaća područja 4 Jedinice lokalne samouprave, Grad Orahovicu, Općinu Čačinci, Općinu Crnac i Općinu Zdenci, odnosno 44 naselja. Od toga je 10 naselja (22,73% naselja) u LAG-u „PAPUK“ koje se nalaze na područjima s težim uvjetima gospodarenja što prikazuje Tablica 1.2.

Tablica 1.2. Popis naselja po jedinicama lokalne samouprave koja spadaju u područja s težim uvjetima gospodarenja (TUG)

JLS	NASELJA UNUTAR JLS		
ORAHOVICA	DUZLUK	K.O. DUZLUK	1. KAT. TUG
	GORNJA PIŠTANA	K.O. GORNJA PIŠTANA	1. KAT. TUG
	KOKOČAK	K.O. KOKOČAK	1. KAT. TUG
ZDENCI	OBRADOVCI	K.O. OBRADOVCI	3.KAT. TUG
CRNAC	MALI RASTOVAC	K.O. D.PREDRIJEVO	3.KAT. TUG
	VELIKI RASTOVAC		
	STARO PETROVO POLJE		
	NOVO PETROVO POLJE	K.O. SUHA MLAKA	3.KAT. TUG
	KRIVAJA PUSTARA		
	MILANOVAC		
ČAČINCI	SUHA MLAKA	K.O. BREZOV LJANI	3.KAT. TUG
	BREZOV LJANI		
	VOJLOVIČKI	K.O. KRASKOVIĆ	3.KAT. TUG
	RAJINO POLJE		
	KRASKOVIĆ		
	HUMLJANI	K.O. PUŠINA	1. KAT. TUG
	PUŠINA		
PREKORAČANI			
HUMLJANI	K.O. SL.DRENOVAC	1. KAT. TUG	
SL.DRENOVAC			

Izvor: Pravilnik o područjima s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi NN 44/11

1.2.1. Geološka obilježja i obilježja reljefa

Reljef prostora Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ podijeljen je na dva osnovna dijela: nizinski i obronke lanca Papuka. Područje grada Orahovice i Općina Čačinci se dijeli na: sjeverni nizinski, dio je prostora pridravske ravnice i otvorenog panonskog prostora, a južni dio čine obronci Slavenskog gorja (obronci lanca Papuka). Općine Zdenci i Crnac su tipično nizinsko područje.

Prostor općina Zdenci, Crnac i Čačinci te Grada Orahovice karakterizira složena geološka građa. Područje općina predstavlja dvije reljefne cjeline i to ravničarski dio (Dravska potolina) i brdski dio (Slavonsko gorje). U geološkom pogledu Dravska potolina je produkt dubokih usporednih rasjeda kojima je uvjetovan današnji smjer toka rijeke Drave. Taložine u Dravskoj potolini kvartarne su starosti. Sastoje se u najvećoj mjeri od prapora, eolskih pijesaka i organogeno-barskih sedimenata (barske gline, pijesci, treset). Konačnim formiranjem reljefa i procesima erozije i denudacije nastali su deluvijalno proluvijalni i aluvijalni sedimenti, koji pokrivaju dolinska i nizinska područja. Područje Slavenskog gorja predstavlja geološki najsloženije i najinteresantnije područje sjeverne Hrvatske. Najstarije stijene ovog područja su prekambrijski metamorfiti. Glavnu masu čine gnajsevi s granatom, staurolitom, rjeđe distenom i silimanitom. Na području zapadnog Papuka gornjotrijaske naslage prelaze postupno u jurske sedimente koji se sastoje od tanko-pločastih vapnenaca. Iako su masivi slavonskih planina po svom geološkom sastavu vrlo stari, izdizanje samog planinskog lanca zbilo se kasnije. Slavonsko gorje se dijeli na više tektonskih jedinica od kojih je za područje LAG-a bitna tektonska jedinica Papuk.

Dravska potolina ispunjena je više od 3000 metara debelim naslagama neogenskog mora (Panonsko more) i fluvijalnim i eolskim taložinama kvartarne starosti. Upravo stoga reljef ima akumulacijsko-tektonska strukturno geomorfološka obilježja.

Sjeverniji prostor LAG-a je tipično nizinsko područje, u kojem reljefna energija ne prelazi vrijednosti od 5-30 m/km². Međutim, južni dio obuhvaća obronke Papuka. Nadmorske visine na cijelom području kreću se od 96,8 do 953 m (najviši vrh: Papuk, 953 m).

U geotektonskom smislu prostor LAG-a Papuk dio je Dravskog rova, koji je u tom dijelu obilježen izrazito diferenciranim mlađim pokretima spuštanja (tonjenja). Cijelo područje LAG-a nalazi se u području maksimalno opaženog intenziteta potresa od 7° MCS skale.

1.2.2. Hidrografska obilježja

Relativno obilje voda bitna je prirodna značajka područja LAG-a. Odnosi se to u prvom redu na gustu mrežu tekućica. Značajnije rijeke koje protječu ovim područjem su Karašica, Vučica, Vojlovica, Voćinka, Krajna

Vlažniji i svježiji gorski okvir, predstavljen hrptovima Krndije i Papuka, izvorište je niza vodotoka karašičke Podravine, koji u skladu s reljefnim prilikama otječu prema središnjoj niskoj udolini uz Vučicu i Karašicu.

Brdsko-ravničarski vodotoci su snježno-kišnog režima u hladnom razdoblju godine. Oni su bujičnog karaktera pa u vrijeme kiša dovode s brdskog dijela sliva mnogo vode i nanosa koji se taloži na nizinskom dijelu. U nizinskom dijelu vodotoci su uređeni, regulirani i redovito se održavaju.

1.2.3. Klimatska obilježja

Klimatske osobine područja LAG-a mogu se okarakterizirati kao klima kontinentalnog tipa. Stalne meteorološke postaje ne postoje na području svih općina pa se koriste podaci najbližih okolnih postaja koje daju relativno dobar uvid u osobine klime na tom području LAG-a.

Prosječna godišnja temperatura zraka na ovom području kreće se od 10 do 11°C. Najniže temperature kreću se u prosjeku oko -1 do -2°C, a najviše prosječne temperature iznose 19 -20°C. Prema tome srednja godišnja amplituda temperature iznosi od 20°C do 22°C, što govori u prilog kontinentskim značajkama područja.

U siječnju i veljači, kada nad panonskim prostorom prevladava anticiklonalno strujanje zraka sa sjevera i sjeveroistoka, bilježe se i najniže temperature. Ljeta mogu biti vrlo topla, naročito srpanj i kolovoz. Najveći broj dana s mrazom javlja se u zimskom, a manje u jesenskom i proljetnom dijelu godine. Najveće štete nastaju ako se mraz pojavi početkom travnja, tj. u vegetacijskom razdoblju. Pojave magle su također karakteristične za jesenske i zimske mjesece, a ukupni godišnji broj dana s maglom iznosi 11,5 dana.

Prema godišnjoj ruži vjetrova najdominantniji su vjetrovi jugozapadnog, južnog i sjevernog smjera, i na njih otpada 52,7%. Ukupni godišnji broj dana s jakim vjetrom (6 bofora) je svega 0,4%, što je gotovo beznačajno, a ako se pojavljuju onda je to u ljetnim mjesecima. Olujni vjetrovi na ovom području su rijetki, što znači da ih možemo potpuno isključiti.

Pojave oblačnosti najčešće su u jesenskim i zimskim mjesecima. Relativno veća količina padalina i prosječno mala oblačnost u vegetacijskom razdoblju (01.IV.-30.X.) ukazuju na pljuskovit karakter padalina u tom dijelu godine.

Primarni maksimum padalina je krajem proljeća i početkom ljeta, a sekundarni u jesen. Raspored padalina u tijeku vegetacijskog perioda pogoduje većini poljodjelskih kultura. Minimum padalina javlja se kasno u ljeto, početak jeseni i u tijeku zime. Količina oborina kreće se od 750 do 120 ili 618 -839-808, mm godišnje. Obilježja ovog tipa klime su i česta odstupanja od režima padalina, što može rezultirati pojavama suše ili suviškom padalina koje ako se jave u kasno proljeće ili rano ljeto negativno utječu na prinose poljodjelskih kultura. Nepovoljna okolnost je i činjenica da se najveći broj dana s tučom koncentrira u vegetacijskom razdoblju. Padaline u obliku snijega javljaju se u prosincu, siječnju i veljači. Snježni se pokrivač ne zadržava dugo. Broj dana s padanjem snijega kao i snježni pokrivač ovise o nadmorskoj visini. U predjelima iznad 500 m nadmorske visine može se očekivati tijekom godine 40-50 dana s padanjem snijega. U nižim predjelima taj broj je manji i u višegodišnjem srednjaku iznosi 20-30 dana.

1.3. Biljni i životinjski svijet

1.3.1. Biljne zajednice

Osnovne reljefne osobine prostora odredile su i osnovne tipove vegetacijskog pokrova. Dvije osnovne geomorfološke cjeline oblikovale su i dva osnovna tipa vegetacijskog pokrova: brdski i nizinski.

Bogatstvo vodom bilo je jedno od osnovnih preduvjeta za razvoj velikih šumskih prostranstava. Viši i ocjeditiji tereni terasne nizine, koji su u prošlosti bili također područja širenja šuma, dugotrajnim društveno-gospodarskim iskorištavanjem pretvoreni su u otvorene agrarne krajolike s pretežito žitarskim kulturama. Manje površine pod šumom sekundarnog su porijekla ili su pak

dijelovi preostalog velikog šumskog pokrova. U šumama uz Vučicu prostorno i količinski prevladava hrast lužnjak, zatim jasen, grab, brijest, topola, lipa, joha, vrba i drugo.

Nizinski dio obuhvaća biljne zajednice lužnjaka i običnog graba, lužnjaka s velikom žutilovkom i šumu joha. Šume brdskog područja su mješovite sastojine hrasta kitnjaka i graba, bukve, jele dok su mjestimično prisutne i sastojine crnogoričnih kultura. Uz sastojine tvrdih i mekih listača javljaju se i sastojine kestena. Biocenoza lokava i močvara je neobično važna za život ptica močvarica i šljuka. Biocenoza livadne i pašnjačke vegetacije važna je zbog produkcija zelene mase.

1.3.2. Životinjske zajednice

Predstavnici faune ovog prostora pripadaju skupinama srednjoeuropske faune, ali i skupinama karakterističnim za južno-nizinski europski pojas, a dijelom i južno-gorski europski pojas faune. Među brojnim predstavnicima europske faune, izdvajaju se fauna vodozemaca (zelena žaba, gatalinka, zelena i siva gubavica, običan vodenjak, pjegavi daždevnjak), gmazova (bjelouška, ridovka i u nizinskim i brdskim područjima). Po barama i močvarama živi barska kornjača. Posebno je značajna i raznovrsna ornitofauna. Brojne bare značajne su za gniježđenje divljih patka, gnjuraca, crne liske, vodenih kokošica, trstenjaka.

Od grabljivica na cijelom području dolazi škanjac mišar, kao i jastreb, iako rjeđe. Vrlo korisne na biocenom su sove (sova šumska, sova močvarica, ćuk itd.). U nizinskim i brdskim šumama od dupljašica javljaju se djetlovke: zelena žuna, mali i veliki dijetao, a rijetka je crna žuna. Međutim, uslijed reduciranja šumskog fonda, ovaj ptičji fond je također reduciran. U nizinskim područjima rasprostranjene su trčka i fazan, dok je prepelica sve rjeđa, kao i šumska šljuka i šljuka livadarka i kokošica. Od rijetkih vrsta ptica, ovdje se mogu vidjeti lještarka i crna žuna.

Fauna sisavaca je također raznovrsna (rovke, jež, razne vrste šišmiša, tekunice, hrčak, lasica). U šumama, u planinskim predjelima, obitava kuna zlatica, a na cijelom području rasprostranjena je visoka i niska divljač (srna, jelen, divlja svinja, lisica i zec).

1.4. Kulturna i povijesna baština

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara («NN» 69/99) na području LAG-a „Papuk“ nalazi se 8 zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara koja su zaštićena rješenjem o registraciji. Neka kulturna dobra nisu zaštićena rješenjem o registraciji, ali se zbog važnosti za ovo područje štite prostornim planovima. Tablica 1.3. prikazuje popis nepokretnih kulturnih dobara.

Tablica 1.3. Pojedinačna kulturna dobra na području LAG-a Papuk

R br	OPĆINA/ GRAD	MJESTO	NAZIV KULTURNOG DOBRA	K.O.	K.Č. BR.	BROJ REG.
1	ČAČINCI	SLATINSKI DRENOVAC	Kulturno povijesni krajolik Jankovac	Slatinski Drenovac	644/1, 605, 1032	Z-4090
2	ČAČINCI	SLATINSKI DRENOVAC	Crkva sv. Georgija	Slatinski Drenovac	1,2	Z-4715
3	ORAHOVICA	CRKVARI	Crkva sv. Lovre	Stara Jošava	693, 694	04. 07. 2002. Z -368
4	ORAHOVICA	DUZLUK	Manastir sa crkvom sv. Nikole	Orahovica	1, 2	04. 07. 2002. Z-370

R br	OPĆINA/ GRAD	MJESTO	NAZIV KULTURNOG DOBRA	K.O.	K.Č. BR.	BROJ REG.
5	ORAHOVICA	DUZLUK	Ostaci Plemićke kurije (<i>Curiae Nobilitaris</i>)	Duzluk	1068/1	Z-4714
6	ORAHOVICA	ORAHOVICA	Crkva sv. Križa	Orahovica	1	04. 07. 2002. Z - 377
7	ORAHOVICA	ORAHOVICA	Srednjovjekovni grad «Ružica»	Duzluk, Orahovica	18, 1203	04. 07. 2002. Z - 375
8	ORAHOVICA	ORAHOVICA	Srednjovjekovni grad Oršulić	Duzluk	1324/1	08. 04. 2003. Z - 376
9	<i>ORAHOVICA</i>	<i>ORAHOVICA</i>	<i>Kurija Mihalović s perivojem</i>			
10	<i>ORAHOVICA</i>	<i>ORAHOVICA</i>	<i>Štale dvorca Jovanović</i>			
11	<i>ORAHOVICA</i>	<i>ORAHOVICA</i>	<i>Hotel „Ružica“</i>			
12	<i>ZDENCI</i>	<i>Obradovci</i>	<i>Pravoslavna crkva</i>			
13	<i>CRNAC</i>	<i>Crnac</i>	<i>Crkva sv. Ivana Krstitelja</i>			

Izvor: PPVPŽ, NN 2/12, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi od 06.09.2011.

** Zelenom bojom su označeni lokaliteti koji su zaštićeni prostornim planovima*

Od osobite je važnosti kulturno-povijesni krajolik Jankovac. Na Jankovac se uobičajeno gleda kao na prirodno kulturno dobro, ali je ovaj lokalitet po više elemenata i vrijedna kulturno-povijesna baština.

Crkva sv. Georgija u Slatinskom Drenovcu nalazi se na vrhu odrezanog brežuljka. S istoka je zaštićena Jankovačkim potokom, sa sjevera potokom Šumećica, a sa zapada opkopom. Ova pravoslavna crkva izgrađena je u romaničkom stilu.

Barokizirana gotička crkva Sv. Lovre kod Crkvara (Grad Orahovica) s grobljem i gradištem nalazi se na izdvojenom brežuljku s kojeg se pruža dobar pogled na širu okolicu. Inventar crkve sv. Lovre također je upisan u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, br. 6/2005, i to kao pokretna kulturna dobra. Okoliš crkve je izrovan. U tijeku su arheološko-konzervatorska istraživanja Instituta za arheologiju u Zagrebu. Prema rezultatima dosadašnjih istraživanja otkriveni su dijelovi srednjovjekovne i barokne arhitekture sjeverno od crkve. U okolini crkve otkriveno je niz grobnih cjelina (oko 600). Ovi nalazi i detaljno snimanje grobnih cjelina omogućuju uspostavljanje vremenskih odnosa njihovog nastanka. Pouzdano se procjenjuje da pojedini nalazi datiraju iz 13. stoljeća. Na osnovi dosadašnjih istraživanja zaključuje se da su otkriveni dijelovi objekta sakralne namjene (sakristija ili ranija crkva) te možda dio tlocrta arhitekture samostanskog kompleksa. Daljnja će arheološka istraživanja pružiti jasniju sliku.

Posebnu vrijednost u prostoru LAG-a Papuk čini sam grad Orahovica. Najstarija sačuvana arhitektonska građevina grada Orahovice je barokna župna crkva Uzašašća sv. Križa iz 18. st. (1756.g.).

Manastir sv. Nikole koji je smješten u sjevernim uvalama planine Krndije i u dolini kojom teče potok Remeta jedan je od najstarijih pravoslavnih manastira u Hrvatskoj. Nalazi se oko 3 km južno od grada Orahovice, ispod gorskih vrhova Petrov vrh i Djedov nos. Manastir je smješten na osami,

u manjoj brdskoj dolini gornjeg toka Babinog potoka koji nedaleko izvire pod nazivom Iskrica. Manastir je sagrađen je 1594. godine na mjestu rimokatoličkog samostana pustinjačkog reda sv. Augustina iz 1102. godine, a 1777. godine manastiru su dozidani i tzv. Konaci. To su bile zgrade za monaške konake, u kojima su se ujedno pisale i svete knjige, te izrađivali predmeti od plemenitih metala bjelokosti i drveta za potrebe manastira. Kulturna važnost samostana je u očuvanim freskama koje su nastavak poznate moravske škole slikanja.

Plemićka kurija (*Curiaenobilitaris*) podno Ružice grada kod Orahovice, nastala je u razdoblju prijelaza kasne gotike u ranu renesansu, u 15. ili 16. st., te čini jednu spomeničku cjelinu s obližnjim zaštićenim srednjovjekovnim gradovima Ružica i Oršulić. Ostaci Curiae Nobilitaris predstavljaju na području Slavonije rijedak primjer samostalno stojeće profane građevine koja pripada kasnoj gotici odnosno ranoj renesansi. Kurija se sastojala od većeg sklopa zgrada te je služila vlasnicima Ružica grada kao udobno ladanjsko prebivalište pod zaštitom utvrde u koju se moglo skloniti u slučaju opasnosti. Plemićka kurija u današnje je vrijeme ugrožena djelovanjem kamenoloma. U neposrednoj blizini kurije napravljeno je parkiralište. Ovime je devastiran dio arheološkog lokaliteta uz kuriju, a degradirana je i sama lokacija na kojoj je građevina smještena. Uništena je vizura na ovo zaštićeno kulturno dobro.

„Ružica – grad“ (Slika 1.) je jedan od najvećih i najbolje očuvanih srednjovjekovnih plemićkih gradova u Hrvatskoj. Smješten je oko 2,5 km JI od grada Orahovice, između sjevernih obronaka Papuka i Krndije. Ružica-grad zauzima hrbat visine 378 m i raspoređuje se na površini od 800 m². Zaštićen je kao spomenik kulture najveće kategorije. Srednjovjekovni grad Ružica nastao je krajem 14. i početkom 15. st., a svoj je procvat doživio u vrijeme knezova Nikole i Lovre Iločkog – u vrijeme kasnog srednjeg vijeka, visoke gotike i renesanse. Ružica grad ide u red najznačajnijih gradova – utvrda u srednjovjekovnom ugarskom kraljevstvu. Veličina grada i njegovi sadržaji – kapela, arhitektonska kamena plastika, stakleni prozori, zanatske radionice, kamena popločenja, vodovod, kaljeve peći, talijanska renesansna keramika, brončani svijećnjaci, oružje i vojna oprema, oruđe i alat, te brojni svakodnevni uporabni predmeti, govore u prilog visokog standarda življenja, veličine i značaja ovog grada.

Slika 1.1. Ružica grad

Izvor: www.festival.hr

Ostaci srednjovjekovne utvrde Oršulić, poznatije kao Stari grad, nalaze se na planini Papuk, ispod vrha Kapavac (792 m), na oko 3 km udaljenosti od Ružica grada. Utvrda je izgrađena na teško pristupačnom brijegu na oko 700 m nadmorske visine, zaštićena strmim brdskim kosinama. Riječ je o plemićkom gradu ili utvrdi koja još nije sasvim istražena, a koja prema Đ. Szabi svojom

veličinom dostiže dužinu Ružica grada. O ovoj utvrdi nema izravnih povijesnih podataka, iako je moguće da se u povijesnim izvorima iz 13. i 14. stoljeća neki podaci odnose upravo na ovu utvrd, a ne na obližnji Ružica grad.

Kurija Mihalović sagrađena je na prijelazu 19. u 20. stoljeće. U njoj je danas smješten gradski muzej Orahovica. Vlasnik zgrade bio je dr. Svetozar Grgin, koji je radio u sklopu tadašnje vojske. Posjed je obuhvaćao veliku površinu. Na posjedu su se održavali razni balovi, živjelo se ugodno i lagodno. U gradskom muzeju izložena je izložba „Srednjovjekovni grad Ružica“. Ova iznimno značajna izložba, koja prezentira bogat i zanimljiv arheološki materijal prikupljen tijekom dugogodišnjih istraživanja i iskopavanja Ružice-grada, ima postati stalnim izložbenim postavom u muzeju grada Orahovice.

Hotel Ružica je smješten u samoj jezgri grada Orahovice na vrlo atraktivnoj lokaciji. Zgrada Hotela ima dugu povijesnu tradiciju u ovom kraju.

Na području općine Zdenci do sada je bilo samo jedno kulturno dobro zaštićeno prostornim planom. To je pravoslavna crkva sv. Paraskeve u Obradovcima, zajedno s vrijednim crkvenim inventarom. Crkva je tijekom Domovinskog rata teško oštećena, tako da se danas nalazi u ruševnom stanju.

U Crncu je još 1733.g. postojala drvena kapela posvećena sv. Ivanu Krstitelju. Gradnja nove zidane župne crkve započeta je 1787.godine, a crkva je završena i blagoslovljena 1807.g. Izgrađena je opekom u kasno baroknom stilu, sa tornjem visokim oko 37,5 m. Crkva je nekoliko puta renovirana, posljednji put 2007. godine.

Uz navedene, postoji još mnoštvo evidentiranih kulturno-povijesnih dobara. No, na temelju lošeg općeg stanja sustav mjera zaštite ograničen je samo na nekoliko osnovnih točaka koje se ističu u prostoru. Za većinu naselja primjerenije je govoriti o potrebi elementarnog komunalnog uređenja i osnovnog infrastrukturnog opremanja, negoli o sustavu mjera zaštite kulturnih dobara.

1.5. Prirodna baština i Natura 2000

1.5.1. Prirodna baština

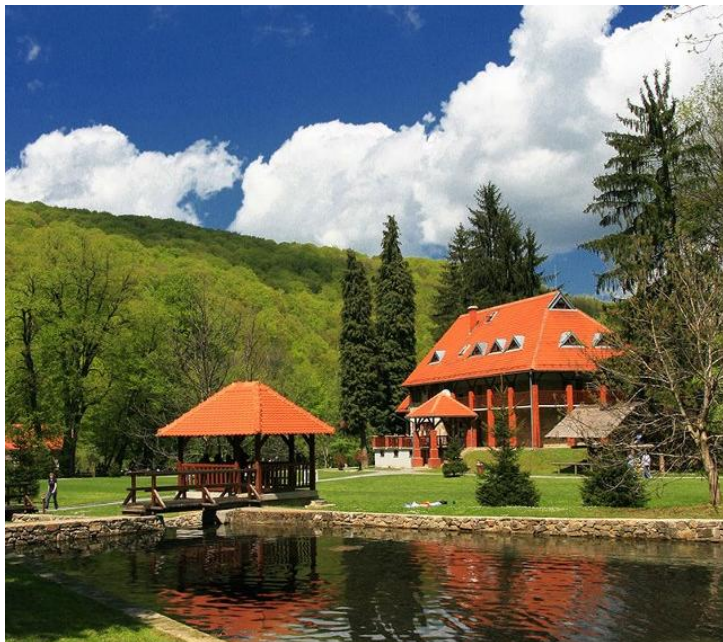
Prema Zakonu o zaštiti prirode, a sukladno Upisniku zaštićenih područja nadležnog Ministarstva, na području LAG-a Papuk *zaštićene su* sljedeće prirodne vrijednosti:

- a) U kategoriji “park prirode“
 - Papuk - Zakon o proglašenju parka prirode “Papuk”(NN 45/99) (reg.br.886), 1999. god.
- b) U kategoriji “park šuma”
 - Jankovac (reg.br.61), 1955. god.

Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora donio je Zakon o proglašenju **Parka prirode Papuk** 23. travnja 1999. godine (NN 45/1999). Bitan razlog za proglašenje Papuka parkom prirode jest što su u njemu očuvana obilježja žive i nežive prirode, karakteristična za srednju Slavoniju. Neosporno je riječ o prostranom prirodnom i dijelom kultiviranom brdsko-planinskom području iznimne geološke i biološke raznolikosti s naglašenim estetskim, ekološkim, odgojno-obrazovnim, kulturno-povijesnim i turističko-rekreacijskim vrijednostima. Park prirode Papuk nalazi se na području Požeško-slavonske i Virovitičko-podravske županije, a njegova ukupna površina iznosi 336 km². Park prirode Papuk izdiže se iz ravničarskog dijela panonske nizine, a njegove izuzetne reljefne karakteristike svjedoče o burnoj geološkoj prošlosti. Ta raznolikost geoloških pojava u starosnom rasponu od 3 milijuna godina, očuvana flora i vegetacija i staništa velikog broja životinjskih vrsta predstavljaju neizmjerljivo bogatstvo, kako za nas, tako i za buduće naraštaje.

Na području k.o. Slatinski Drenovac (općina Čačinci) kategorijom park-šume zaštićena je **šuma Jankovac** (Slika 2.), gdje dominiraju bukove šume mezofilnog karaktera. Park šuma Jankovac, smještena unutar Parka prirode Papuk, jedna je od najljepših gorskih dolina okružena stoljetnom bukovom šumom, a ljepotu joj upotpunjava veličanstveni slap koji se obrušava niz litice.

Slika 1.2. Jankovac

Izvor: Informativni centar virovitica

Prostornim planom Virovitičko-podravске županije *predviđeni za zaštitu* su:

- a) U kategoriji “posebni rezervat” - “Mrtvi dol” (šumska vegetacija)
- b) U kategoriji “spomenik prirode” - “Rustine” (geomorfološki)
- c) U kategoriji “značajni krajobraz“: - područje oko “Ružice grada”
- područje oko “Manastira Sv. Nikolaja”
- ribnjak Grudnjak, općina Zdenci
- d) U kategoriji “spomenik parkovne arhitekture“
- park u Orahovici
- šuma Albus
- lokalitet Merkur kod Orahovice
- Park u Zdencima
- e) U kategoriji “spomenik parkovne arhitekture“ - skupina stabala
- skupina borova uz raskrižje ceste Đuričić – Drenovac.

Svi navedeni lokaliteti predviđeni za zaštitu nalaze se unutar granica Grada Orahovice osim ribnjaka Grudnjak i parka u Zdencima te skupine borova uz raskrižje ceste Đuričić – Drenovac u općini Čačinci.

Područje ribnjaka Grudnjak sa kompleksom lužnjakovih šuma vrednovano je kao područje važno za ptice SPA te predstavlja potencijalno Natura 2000 područje.

Park sa izvorištima u središtu naselja Zdenci predviđen je za zaštitu, zbog svoje izuzetne estetske, stilske i umjetničke vrijednosti. Unutar parka nalaze se drvene statue, rad umjetnika s tradicionalne likovne kolonije. Postupak za registraciju treba provesti sukladno zakonskim propisima.

Prema Zakonu o zaštiti prirode za ove prirodne vrijednosti potrebno je izvršiti vrednovanje te ukoliko se pokaže opravdanim pokrenuti postupak proglašavanja zaštite na temelju stručnih podloga koje izrađuje ovlašteno tijelo.

1.5.2. NATURA 2000

U Hrvatskoj je Ekološka mreža propisana Zakonom o zaštiti prirode, a proglašena Uredbom o proglašenju ekološke mreže (N.N. 109/07), te predstavlja sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja važnih za ugrožene vrste i staništa, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti.

NATURA 2000 je najveća koordinirana mreža područja očuvanja prirode u svijetu. Kada Hrvatska postane članicom Europske unije svoju će bogatu biološku i krajobraznu raznolikost uključiti u tu nevjerojatnu mrežu. Područja ekološke mreže sukladno EU ekološkoj mreži NATURA 2000 podijeljena su na područja važna za divlje svojte i stanišne tipove (potencijalna "SAC" područja – Special Areas of Conservatori) te međunarodno važna područja za ptice (potencijalna "SPA" područja –Special Protection Areas). Sukladno mehanizmu EU Direktive o staništima, Zakon o zaštiti prirode propisuje da se dijelovi ekološke mreže mogu štiti kao posebno zaštićena područja ili provedbom planova upravljanja, kao i kroz postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu svakog ugrožavajućeg zahvata. Negativno ocijenjen zahvat se može odobriti samo u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa i uz Zakonom utvrđene kompenzacijske uvjete. Važan mehanizam je i mogućnost sklapanja ugovora s vlasnicima i ovlaštenicima prava na područjima ekološke mreže, uz osiguranje poticaja za one djelatnosti koje doprinose očuvanju biološke raznolikosti.

Ekološka mreža na području LAG-a Papuk obuhvaća sljedeće:

Područja važna za divlje svojte i stanišne tipove: Papuk, Ribnjak Grudnjak, Park šuma Jankovac
Međunarodno važna područja za ptice: Ribnjak Grudnjak s kompleksom lužnjakovih šuma i Papuk

1.6. Kvaliteta života i stanje infrastrukture

Dobra infrastruktura temelj je kvalitete života stanovnika i neophodan preduvjet razvoja. Bez fizičke infrastrukture, prometne, komunalne, informacijsko-komunikacijske, razvoj je uvelike otežan. Pri tome se ne gleda samo opremljenost lokalnih središta, već udaljenost sela i zaselaka, čije napuštanje se mora zaustaviti razvojem infrastrukture, jer to negativno utječe i na očuvanje kulturnog krajobraza i očuvanja nasljeđa.

Ekonomska infrastruktura važan je preduvjet za gospodarski razvoj LAG-a, poput poslovnih/poduzetničkih zona, poljoprivredne i turističke infrastrukture bez kojih nema razvoja ruralnih područja. Radi promjenjive prirode sela kao životne sredine, česta je pojava neusklađenost za razvoj različitih djelatnosti te vrlo često dolazi do sukoba različitih interesa, tako da je važno posvetiti posebnu pažnju planskom ruralnom razvoju područja LAG-a, obzirom na prostorno planiranje te sinergijom i zajedničkim radom pronaći adekvatna rješenja na zadovoljstvo svih razvojnih dionika.

1.6.1. Komunalna infrastruktura

1.6.1.1. Prometna infrastruktura

Područje LAG-a Papuk svojim prometno-zemljopisnim položajem predstavlja sastavni dio spoja istočnog i zapadnog dijela Hrvatske.

Cestovni promet

Ispitivanja koja su vršena pokazala su da cestovna mreža ima manju strukturnu vrijednost nego što bi bilo potrebno za zadovoljenje lakog prometnog opterećenja. Okosnicu cijelog cestovnog prometa čini Državna cesta broj 2 (D2) GP Dubrava Križovljanska (gr. R. Slovenija) – Varaždin – Virovitica – Našice – Osijek – Vukovar - GP Ilok koja prolazi središnjim prostorom bivše općine Orahovica odnosno prostorom LAG-a. Tzv. Podravska magistrala koja spaja Sjeveroistočnu sa Istočnom Hrvatskom predstavlja veliko prometno opterećenje u naseljima kroz koje prolazi. Rubnim područjima ne prolaze državne ceste tako da su ona stagnirala u razvoju. Prostorna neravnoteža uvjetovala je slabiji razvitak prometnog sustava (cestovne mreže) u rubnim područjima.

Poboljšanje stanja cestovne prometne infrastrukture spada u glavne prioritete, a to će se ostvariti izgradnjom Podravske brze ceste čiji planirani koridor prolazi prostorom LAG-a, točnije prostorom općina Zdenci i Čačinci, što predstavlja značajan pomak u razvoju prometne infrastrukture na ovom području. U cilju što boljeg povezivanja prostora LAG-a Papuk sa ostatkom županije, ali i ostalim dijelovima Hrvatske potrebno je izgraditi kvalitetnu cestovnu mrežu koja je ujedno i osnovni preduvjet za povezivanje svih naselja u homogenu prostornu i gospodarsku cjelinu.

Tablica 1.4. Dužine i kategorije cesta na području LAG-a „PAPUK“

Kategorija ceste	km
Državna	28,25
Županijska	83,09
Lokalna	103,54
Nerazvrstane	13,95
Ukupno:	228,83

Izvor podataka: PPUO-i i PPUG

Tablica 1.5. Popis županijskih cesta na području LAG-a „PAPUK“

Broj ceste	Opis trase	Ukupna dužina na VPŽ
4030	Moslavina Podravska (D34) – Zdenci – Orahovica – Kutjevo– Pleternica (D38)	36,200
4045	Nova Bukovica (D2) – Miljevci – Crnac (Ž4030)	14,900
4057	D. Predrijevo (Ž4030) – St. Petrovo Polje (L40066)	2,300
4062	Čačinci (D2) – Bukvik (L40074)	3,500
4063	Čačinci (D2) – Zdenci (Ž4030)	6,000
4064	Ž 4030 – Zokov Gaj – (Ž4058)	7,400
4065	Zdenci (Ž4030) – Bankovci – Ž4058	3,200
4069	Slatinski Drenovac (Ž4253) – Humljani – D2	12,600
4070	Donja Pištana (L40074) – Orahovica (Ž4030)	3,500
4072	Orahovica (D2) – Dolci (L40078)	2,300
4253	Čeralije (D69) – Slatinski Drenovac – V. Požega (D38)	20,000

Izvor: Županijska uprava za ceste Virovitičko-podravske županije

Željeznički promet

Željeznički promet ima vrlo dugu tradiciju i njegova je uloga u sveukupnom razvoju ovog područja vrlo značajna. Prostorom LAG-a prolazi željeznička pruga Dalj-Osijek-Koprivnica-Varaždin (MP 14), oznaka i broj pruge I 100 (svrstana je u pruge od značaja za regionalni promet), željeznička pruga I reda. Pruga je jednokolosiječna i neelektrificirana s maksimalno dozvoljenom brzinom 100 km/sat. Pruga dozvoljava opterećenje od 22,5 tona/osovini i 8 tona/m ukupne dužine 5.000 metara i 112 metara industrijske pruge do lokacije Poljoprivrednog poduzeća Orahovica d.d. Orahovica.

Osiguranje pruga i kolodvora signalno-sigurnosnim uređajima je ili tehnološki zastarjelo ili ga uopće nema. Cestovni putni prijelazi u razini (CPR) poseban su problem na prugama i cestama sjeverozapadne Hrvatske. Pogotovo se to odnosi na pruge s velikim brzinama (Koprivnica-Osijek), koja prolazi ovim područjem.

Preko željezničkih stanica Čačinci, Zdenci i Orahovica odvija se prvenstveno putnički promet u široj regionalnoj mreži, a razvoj lokalne mreže može ići u smjeru obnavljanja stare transportne uskotračne pruge, koja je služila za potrebe kamenoloma, za turističke potrebe (prijevoz do Orahovačkog jezera).

Zračni promet

Na području LAG-a Papuk postoji nekoliko bivših poljoprivrednih uzletišta: u općini Zdenci uz naselje Pustara Zdenci i uz bivše naselje Ciganjuša u općini Crnac u k.o. Suha Mlaka na relaciji Krivaja-Oskoruš. Uzletišta ili druge prostore koji ispunjavaju prostorne i prirodne preduvjete moguće je osposobiti za športsku zračnu luku s travnatom uzletno-sletnom stazom i mogućnošću prihvata manjih putničkih zrakoplova (do 5.700 kg), odnosno planirati za izgradnju športskog aerodroma.

Pošta i telekomunikacije

Neposredni kontakt u pružanju poštanskih usluga vrše osnovne poštanske jedinice - poštanski uredi. Poštanski uredi u Crncu, Čačincima, Zdencima i Orahovici pokrivaju cijelo područje LAG-a. HT se opredijelio za najsuvremeniju tehnologiju s AXE centralama upravljanim snažnim računalima i udaljenim pretplatničkim stupnjevima (UPS).

Područje LAG-a potpuno je pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom, time je omogućeno spajanje računala ISDN uređajem s maksimalnom brzinom od 128 kb/s, iako je još uvijek nedovoljno pokriveno brzim Internetom što je važno za razvoj gospodarstva, ali i turizma.

1.6.1.2. Vodoopskrba i odvodnja

Vodoopskrba

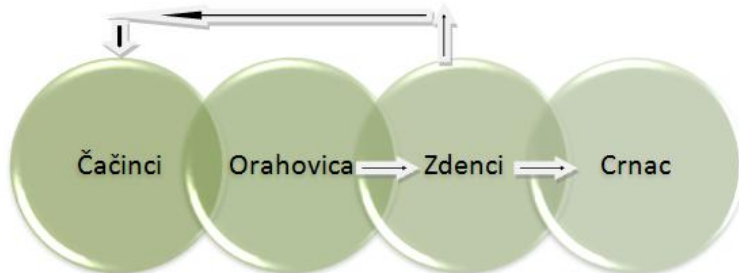
Razvitak vodoopskrbnog sustava i izgradnja vodovodne mreže jedan je od prioritarnih zadataka jedinica lokalne samouprave. Stanje opskrbljenosti naselja vodom nije zadovoljavajuće. Na vodovodnu mrežu je priključeno svega 4983 kućanstva.

Vodovodna mreža je 40% izgrađena na svim područjima osim općine Crnac u kojoj su tijekom 2007. godine otpočeli radovi prve faze izgradnje vodovodne mreže za dio naselja ove općine. Određen broj naselja, dakle, ima vodovodnu mrežu, a oni koji nemaju uglavnom su u fazi pripreme projektne dokumentacije. Stanovnici naselja koja nisu pokrivena vodoopskrbom vodom se

opskrbljuju i iz kopanih, rjeđe bušenih, bunara kojima je zahvaćen prvi vodonosni horizont gdje je voda podložna površinskom onečišćenju.

Izgradnja vodovodne mreže na područjima ovih četiriju lokalnih samouprava obavlja se preko zajedničkog komunalnog poduzeća PAPUK d.o.o koje izrađuje i potrebnu projektnu dokumentaciju. U općini Čačinci trenutno je u izradi projektna dokumentacija za naselje Paušinci, dok se u budućnosti planira riješiti problematika opskrbe vodom u naselju Humljani koji bi trebao biti priključen na regionalni vodovod u općinama Mikleuš te Novoj Bukovici.

Grafikon 1.2. Grafički prikaz vodovoda u LAG-u „PAPUK“

Izvor: Program ukupnog razvitka za Općine Čačinci, Zdenci i Crnac te grad Orahovicu

Sve četiri općine svoj vodoopskrbni sustav rješavaju preko projekta Hrvatskih voda – Slavonska Podravina, kojim su riješena i izvorišta i transport vode kao i crpilišta. Izvorišta kojima se koriste stanovnici ovog područja nalaze se u Medincima, Slatini, Donjem Miholjcu te okolici Orahovice (Fatovi, Tisovac, Toplički potok) i Našica.

Sustav za snabdijevanje pitkom vodom, na području općine Crnac i Zdenci planiran je kao grupni sustav za snabdijevanje vodom sa izvorištem u Medincima, kapaciteta 130 - 150 l/s, što je dovoljno za potrebe gotovo cijele bivše općine. Međutim, osim navedenog izvorišta, komunalno poduzeće "Papuk" d.o.o. Orahovica osposobilo je i pustilo u pogon i izvorište "Fatovi" Orahovica sa kojeg bi se trebala vršiti i opskrba općine Zdenci i Čačinci. Crpilište Fatovi nalazi se sjeverno od Orahovice, na Orahovačkoj terasi koja se izdiže u rubnom dijelu dravske nizine, na dodiru sa sjevernim padinama Papuka. U skladu sa studijom opskrbe pitkom vodom Virovitičko-podravske Županije, svi sustavi bi se trebali povezati u jedinstven sustav na području Županije.

Odvodnja

Preljevanje voda iz jednog u drugi dio središnje udoline kojom teku Vučica i Karašica hidrografska je specifičnost kraja. To je bilo osobito izraženo u proljeće i jesen, kada su pojedina područja bila poplavljena pa je to rezultiralo velikim štetama u poljoprivredi. Zbog toga su izvršeni određeni regulacijski i hidromelioracijski radovi tijekom druge polovice 19. st. i početkom 20. st. Mnogi vodotoci su kanalizirani, izvršeni su presjeci krivina, posebno na Vučici, a izgrađena je kanalska mreža za odvodnju podzemnih voda. Izgrađeni su i ribnjaci Grudnjak i Našička Breznica, koji su, uz svoju temeljnu funkciju uzgajanja ribe za šire tržište, imali važnu ulogu kao retencije suvišnih voda.

Pokrivenost odvodnim sustavom naselja LAG-a neprihvatljivo je niska. Odvodnja je riješena samo u gradu Orahovici i naselju Čačinci. Odvodni sustav naselja odnosno grada Orahovice izgrađen je kao polurazdjelni. Nema uređaja za pročišćavanje voda tako da se otpadne vode direktno ispuštaju u vodotok Vučica. U većini naselja, sela i zaselaka fekalne otpadne vode rješavaju se septičkim taložnicama, dok se oborinske vode odvede uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u najbliže vodotoke. Najveći broj septičkih jama je procjedan, bez dna, pa se otpadna voda direktno infiltrira u podzemne i u vodonosne slojeve.

Uloga LAG-a jest u podizanju svijesti stanovnika, ali i senzibilizaciji nadležnih institucija za hitnu potrebu rješavanja neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Dakle, jedan od prioriteta svakako bi trebao biti rješavanje pitanja odvodnje odnosno izgradnja kanalizacijskog sustava kako bi se povećao standard življenja na ovom području.

Druge namjene (posebnih vodnih resursa)

Navodnjavanje kao mjera poboljšanja i stabiliziranja proizvodnje i prinosa prisutno je, ali na ograničenoj površini.

Mogućnosti korištenja voda na području LAG-a u različite rekreativno-turističke ili gospodarske namjene, nisu do sada pobliže vrednovane, osim u Orahovici (jezero-turizam) i Zdencima (ribnjak Grudnjak-ribnjačarstvo).

U posebne vodne resurse ubrajamo mineralno-termalna vrela i vode geotermičkog porijekla na području općine Crnac i Orahovica. Složena geološka građa s naglašenim utjecajem tektonike uzrok su pojave mineralno-termalnih vrela duž rasjednih linija, a razlikuju se s obzirom na mineralni sastav (sumporna, slana) i temperaturu vode (hladna, mlačna, topla). Posebnu pozornost zaslužuje korištenje termalnih voda u zdravstvene, turističko-rekreativne, pa i gospodarske svrhe (grijanje plastenika). Ispitivanja u Organizaciji Odbora za zdravstveni turizam i prirodne ljekovite činitelje Akademije medicinskih znanosti Hrvatske pokazala su da je na području Zdenaca, lokacija Obradovci, nalazište natrijeve (Na) – kloridne (CL), izoterme 36°C.

1.6.1.3. Opskrba energijom

Prijenosna i distributivna mreža električne energije je razgranata, a visokonaponska mreža uglavnom omogućuje opsluživanje cijelog prostora što su bitne pretpostavke za dogradnju i uspostavu kvalitetnog sustava napajanja na cijelom području. Elektroenergetski sustav dimenzioniran je tako da svako kućanstvo mora imati mogućnost priključka na niskonaponsku mrežu.

Glavna spojna točka za napajanje Grada Orahovice, općina Čačinci, Crnac i Zdenaca je TS 35/10kV. Iz tih TS se vrši daljnji razvod dalekovodima 10 kV po gradu i općinama. Ne planira se izgradnja novih objekata.

Distribucijska mreža obuhvaća sve distribucijske naponske razine i pokriva cijelo područje LAG-a Papuk. Cjelokupni razvitak uz povećanje potrošnje električne energije u kućanstvima uvjetovat će i dogradnju distribucijske mreže na svim naponskim razinama.

Tablica 1.6. Potrošnja i energetska postrojenja za električnu energiju u 2010. godini

Distribucijsko područje	Distributer	Dalekovodna mreža 35 kV			Dalekovodna mreža 10 kV			Niskonaponska mreža			Potrošnja kWh	Broj potrošača
		Ukupno km	Zračni dalek. - km	Kabelski dalek. -km	Ukupno km	Zračni dalek. - km	Kabelski dalek. -km	Ukupno km	Zračni dalek. - km	Kabelski dalek. -km		
Orahovica, Zdenci, Čačinci, Crnac	HEP DP „Elektroslavonija“ Osijek Pogon Orahovica	29	29	-	183	145	38	220	205	15	37.000.000	5.918

Izvor: Elektra Virovitica

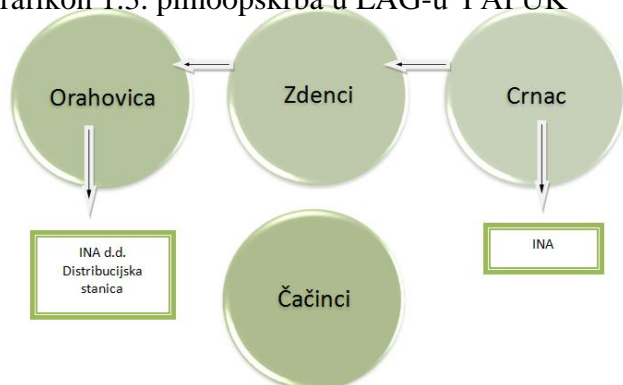
Činjenica je da ovaj prostor, radi svojih prirodnih karakteristika, ima velik razvojni potencijal za uporabu obnovljivih izvora energije, poput sunca u cijelom području. LAG bi se morao uključiti u sve aktivnosti i imati veliku ulogu promotora uporabe obnovljivih izvora energije (biomasa, sunce) među stanovništvom i gospodarskom i javnom sektoru, kako u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika, tako i u svrhu održivog razvoja, odnosno zaštite svojih vrijednih prirodnih resursa.

1.6.1.4. Plinoopskrba

Što se tiče plinifikacije područja stvorene su dobre pretpostavke za opskrbu plinom gotovo svih naselja. Postoji konceptijsko rješenje plinifikacije koje je razrađeno tako da sustav pruža maksimalnu sigurnost u opskrbi potrošača, naime predviđeno je napajanje iz više smjerova i više primopredajnih mjerno – redukcionih stanica. Distributer plina je Papuk d.o.o. poduzeće za komunalnu djelatnost u suvlasništvu JLS (Grad Orahovica i općine Crnac, Čačinci i Zdenci).

Sadašnja opskrba odvija se na način da se plin preuzme putem primopredajnih mjerno – redukcionih stanica snabdjevača sistema INA – Industrija nafte d.d. Zagreb i to na način da grad Orahovica i općina Zdenci plin preuzimaju na primopredajnoj mjerno – redukcionoj stanici u Orahovici, te se putem distributivne mreže distribuira potrošačima. Općina Čačinci plin preuzima na primopredajnoj mjerno – redukcionoj stanici u Čačincima i distribuira se putem mreže potrošačima. Općina Crnac plin preuzima na primopredajnoj mjerno – redukcionoj stanici u Zdencima, te ga putem distributivne mreže prosljeđuje do potrošača.

Grafikon 1.3. plinoopskrba u LAG-u «PAPUK»

Izvor: Program ukupnog razvitka za Općine Čačinci, Zdenci i Crnac te grad Orahovicu

Na distributivnu mrežu grada Orahovice spojena su naselja Orahovica, Bijeljevina Orahovička, Dolci, Crkvari, te Nova i Stara Jošava. U Općini Čačinci za naselja Bukvik, Čačinci, Humljani, Krajina, Pušina i Slatinski Drenovac postoje izvedbeni projekti razvodne plinske mreže. U Općini Crnac plinska mreža izgrađena je u naseljima Crnac, Veliki Rastovac, Milanovac, Novo Petrovo Polje i Staro Petrovo Polje, a ostavljena je mogućnost priključka i za ostala naselja. Preko područja općine Zdenci prelazi visokotlačni priključni plinovod iz smjera naselja Zokov Gaj do mjerno redukcijske stanice, koja se nalazi sa zapadne ŽC 4030, sjeverno od naselja Slavonske Bare.

1.6.1.5. Gospodarenje otpadom

Organiziranim odvozom otpada obuhvaćena su sva naselja, a vrši ga komunalno poduzeće «PAPUK» d.o.o. Orahovica.

Otpad se odlaže na odlagalištu „Tuk“ (zajedničko odlagalište) koje ima površinu 21 284,6504 m². „Divlja odlagališta“ postoje na području općina Zdenci (8), Čačinci i Grada Orahovice (6). Njihovo saniranje trebalo bi biti jedan od prioriteta jer niti jedno od odlagališta ne ispunjava zakonom predviđene uvjete i, kao takva, odlagališta predstavljaju opasnost za ljudsko zdravlje, biljni i životinjski svijet te onečišćuju okoliš.

Sustav zbrinjavanja otpada problem je koji je prisutan i na županijskoj razini. U 2010. godini započele su intenzivnije aktivnosti na realizaciji projekta gospodarenja otpadom u Županiji kojim se predviđa zbrinjavanje otpada u jednom županijskom centru. Problem zaštite okoliša, a posebno zbrinjavanja otpada je prioritetan, kao i općenito unapređenje fizičke komunalne infrastrukture, posebno imajući na umu eksploatiranje turizmu vrijednih lokaliteta i prostora te u svrhu zaštite voda i šuma.

1.7. Društvena infrastruktura

Uz fizičku infrastrukturu, za kvalitetu života stanovnika LAG-a, važna je i društvena infrastruktura. Zatvaranje područnih škola, nedostatak ili velika udaljenost dječjih vrtića, neadekvatnost ili nepostojanje objekata za kulturne ili društvene aktivnosti, sportskih sadržaja i objekata, nedostatak ili neadekvatnost zdravstvene skrbi, uzrokovati će daljnje iseljavanje mladog stanovništva u područja boljih životnih uvjeta. Na području LAG-a postoji 3 ustanove za predškolski odgoj, 6 ustanova za osnovnoškolsko obrazovanje, jedna ustanova za srednjoškolsko obrazovanje; postoji 6 općih ambulanti i 3 stomatološke ordinacije. Više riječi o društvenoj infrastrukturi biti će u sklopu poglavlja Demografske i socijalne značajke prostora.

Zdravstvena skrb na području LAG-a predstavlja problem lokalnom stanovništvu zbog nedostatka ustanove bolnice. Izražena je i potreba za poboljšanjem medicinske i palijativne skrbi zbog sve većih zdravstvenih potreba starijeg stanovništva. Civilni sektor na području LAG-a nije dovoljno razvijen, da bi temeljem svojeg djelovanja mogao pružiti brigu starim i nemoćnim osobama te osobama s posebnim potrebama. Zbrinjavanje starog stanovništva donekle je riješeno, jer u Orahovici postoji Dom za starije i nemoćne osobe VEDRI DANI, no zbog demografskih trendova (porast udjela starog stanovništva i produžavanje životne dobi, tom pitanju treba također posvetiti pažnju odnosno treba planirati sustavnu brigu o starom stanovništvu.

Socijalna skrb – mjesečna izvješća Ministarstva socijalne politike i mladih pokazuju da se udio stanovnika koji primaju stalnu pomoć u zadnjih desetak godina kreće oko 3% ukupnog broja stanovništva.

2. GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA

2.1. Stanje gospodarstva

Razvoj gospodarstva LAG-a određen je prirodnim predispozicijama poput geografskog položaja, prirodnih resursa i klime, dok je, s druge strane, određen tržišnim uvjetima, tehničko-tehnološkim napretkom i razinom razvoja infrastrukture.

Osnove modernog gospodarskog razvoja kako cjelokupne županije tako i područja LAG-a Papuk čine poljoprivreda i industrija. Prirodne ljepote područja, predispozicija su razvoja kontinentalnog turizma: seoskog, planinskog, lovnog i ribolovnog, ekstremnog, ciklo turizma, vinskih cesta i drugih segmenata razvoja turizma.

Prostorne pretpostavke za razvoj gospodarstva, obrtništva i malog poduzetništva osigurane su uglavnom u gradu Orahovici. Stoga je na području LAG-a Papuk gospodarski je najrazvijeniji grad Orahovica u kojemu je koncentrirana glavina industrije, poduzetništva i turizma dok su ostala naselja uglavnom orijentirana na poljoprivredu. Prirodna bogatstva, posebice plodna zemlja i šume, postojeći gospodarski kapaciteti i modernizacija istih te izgradnja novih, rezultiraju kvalitetnim proizvodima što uz poštivanje ugovorenih rokova isporuke i ispunjavanje i ostalih ugovornih obveza, omogućuje da orahovačko gospodarstvo izvozi svoje proizvode na zahtjevno svjetsko tržište, te sudjeluje u robnoj razmjeni sa preko 50 zemalja. Ukupni prihodi i ukupni rashodi poduzetnika na području LAG-a Papuk i Virovitičko-podravske županije prikazani su tablicom 2.1.

Prostorne pretpostavke za razvoj gospodarstva, obrtništva i malog poduzetništva osigurane su u samo nekoliko naselja u kojima je predviđena i izgradnja poduzetničkih zona (više u poglavlju Poduzetništvo). U ostalim naseljima težište je na poljoprivrednom razvoju, a nekoliko naselja će se, radi staračkih domaćinstava, vjerojatno ugasiti.

Tablica 2.1. Ukupni prihodi i ukupni rashodi poduzetnika na području LAG-a Papuk i Virovitičko-podravske županije za razdoblje 01.01. – 31.12.2011. godine

Grad/općina	Poduzetnici		Ukupni prihodi		Ukupni rashodi		Razlika (UP-UR) u kn
	Broj	Udio u VPŽ%	U kn	Udio u VPŽ%	U kn	Udio u VPŽ%	
Orahovica	72	8,55	580.823	12,99	579.997	13,19	826
Crnac	11	1,31	24.394	0,55	24.571	0,56	-177
Čačinci	13	1,54	70.462	1,58	69.943	1,59	519
Zdenci	6	0,71	9.592	0,21	9.472	0,22	120
UKUPNO LAG	102	12,11	685.271	15,33	683.983	15,56	1.288
Sveukupno VPŽ	842	100,00	4.471.091	100,00	4.397.064	100,00	74.027

Izvor: Karakteristike gospodarstva Virovitičko-podravske županije u 2011. godini, HGK županijska komora Virovitica

Također, stanje u gospodarstvu ovog područja prikazuje i tablica 2.2. iz koje je vidljivo da se među 100 gospodarskih subjekata VPŽ prema prihodu nalaze samo subjekti sa područja grada Orahovice, dok manje tvrtke sa područja ostalih općina nisu

Tablica 2.2 Poredak gospodarskih subjekata sa područja LAG-a Papuk u 2011. godini po ukupnom prihodu među 100 gospodarskih subjekata na području Virovitičko-podravske županije

Poredak	Naziv tvrtke	Mjesto
4.	PP „ORAHOVICA“ d.d.	Orahovica
8.	„CIPRIJANOVIĆ“ d.o.o.	Orahovica
15.	„RADLOVAC“ d.d.	Orahovica
20.	„PAN-PARKET“ d.o.o.	Čačinci
25.	„PAPUK“ d.o.o.	Orahovica
51.	„PHOENIX“ d.o.o.	Orahovica
53.	„SPAJIĆ“ d.o.o.	Čačinci
58.	„MATEŠIĆ“ d.o.o.	Čačinci
68.	„RASTOVČANKA“ d.o.o.	Crnac
73.	„ORTRAN“ d.o.o.	Orahovica
80.	„BRIIT“ d.o.o.	Orahovica
83.	„HIBRID COMMERCE“ d.o.o.	Orahovica

Izvor: Karakteristike gospodarstva Virovitičko-podravske županije u 2012. godini, HGK županijska komora Virovitica

2.2. Glavne gospodarske djelatnosti

2.2.1. Poljoprivreda

Poljoprivredna proizvodnja je jedan od osnovnih identiteta Virovitičko-podravske županije pa tako i LAG-a Papuk, a temelji se na plodnim tlima u nizinama i pogodnim klimatskim uvjetima, koji omogućuju proizvodnju žitarica, osobito pšenice i kukuruza, uljarica (uljana repica, soja, suncokret), uzgoj industrijskog bilja (šećerna i stočna repa), ali i ljekovitog bilja i duhana.

Razvijena je i proizvodnja voća (lješnjak, jabuke, šljive, breskve, višnje) te proizvodnja vinove loze i grožđa, od kojeg se dobivaju visokokvalitetna i cijenjena vina: Zeleni silvanac, Graševina, Frankovka i dr., dok je u posljednje vrijeme sve razvijenija proizvodnja ljekovitog bilja (osobito kamilice, mente, crnog sljeza i dr.). U sadašnjem trenutku, koji karakterizira usitnjena i nespecializirana poljoprivredna proizvodnja i nerazvijeno tržište, presudno je koncipirati strateške proizvodne programe koji će omogućiti razvoj obiteljskih gospodarstava.

Prema HGK Županijska komora Virovitica najveći proizvođači tovne junadi i tovnih svinja na području LAG-a „PAPUK u 2011. godini su:

tovna junad: PP "Orahovica" d.d. Orahovica 168 tona

tovne svinje: PP "Orahovica" d.d. Orahovica 482 tona.

Proizvođači sa područja LAG-a Papuk nalaze se među najvećim proizvođačima tovne junadi i tovnih svinja Virovitičko-podravske županije iako količinom znatno zaostaju sa vodećim proizvođačima.

Poljoprivrednu proizvodnju na području LAG-a Papuk i okolice karakterizira sljedeće:

- Tradicija voćarstva, povrtlarstva i ostalih poljoprivrednih kultura
- Bogata tradicija vinogradarstva i kultura vina – zapadna strana Orahovice (na Radlovcu) Vinogradarstvo ima poseban značaj zbog povoljnih klimatskih prilika, konfiguracije zemljišta i sastava tla na vinogradarskim položajima. Pribrežje brda predstavlja idealne

terene za uzgoj vinove loze raznog sortimenta, te je stoga moguće i znatno proširenje vinogradarskih površina

- Izuzetne klimatske značajke za razvoj voćarstva i vinogradarstva
- Usitnjene poljoprivredne čestice
- Nezagađena zemlja
- Vrijedni ljudi, znanje i rad

Na području Grada Orahovice u poljoprivrednoj djelatnosti najznačajniji proizvođači, a ujedno i prerađivači poljoprivrednih proizvoda su:

- PP "Orahovica" d.d. Orahovica - ratarska i stočarska proizvodnja, mlinsko-pekarska proizvodnja, vinogradarstvo i vinarstvo, proizvodnja lješnjaka, ribnjačarstvo
- PZ Eurovoće – proizvodnja i prerada voća i povrća

2.2.2. Vinogradarstvo

Slika 2.1. Silvanac zeleni

Uzgoj vinove loze i proizvodnja vina na području Grada Orahovice i cijelog LAG-aima zaista dugu tradiciju. Nakon izvršene regionalizacije (2011.g.) vinogradarsko područje Virovitičko-podravske županije svrstano je u regiju kontinentalne Hrvatske, podregiju Slavonije, kao Virovitičko (Virovitica, Suhopolje, Pitomača, Špišić Bukovica) i Orahovačko-Slatinsko (Orahovica, Slatina, Čačinci, Mikleuš, Nova Bukovica, Voćin) vinogorje.

Izvor: Virovitičko-podravska županija

Na području LAG-a „PAPUK“ prepoznatljivom po poljoprivrednoj proizvodnji, daje se sve veći značaj proizvodnji vina i njegovoj prezentaciji kroz manifestaciju "Slavin"- Orahovica i sl. Predstavljanje vina kroz gospodarsku i turističku promidžbu ima za cilj unapređenje proizvodnje kvalitetnih vina naših vinogorja. Vinogradarstvo ima poseban značaj zbog povoljnih klimatskih prilika, konfiguracije zemljišta i sastava tla na vinogradarskim položajima. Pribrežje brda predstavlja idealne terene za uzgoj vinove loze raznog sortimenta te je stoga moguće i znatno proširenje vinogradarskih površina.

2.2.2.1. Orahovačko vinogorje

Na području LAG-a „PAPUK“ nalaze se vinogradi zasađeni kvalitetnim sortama na posebno odabranim vinogradarskim položajima, koji su garancija za siguran uspjeh u proizvodnji kvalitetnih vina. U vlasništvu PP Orahovica d.d. nalazi se 150 ha vinogradarskih površina i to sa sortama koje posjeduju zaštitu geografskog porijekla, što daje sigurnost i zajamčenu kvalitetu vinima. Orahovačka Udruga vinogradara, koja je osnovana 1998. godine, okuplja niz vrsnih proizvođača vina. Najpoznatija vinska manifestacija je sajam vina "Slavin", koji se 2013. godine nakon 3 godine mirovanja opet održava u ožujku u Orahovici.

Najveći proizvođač vina, kako na području LAG-a Papuk tako i na području Virovitičko-podravske županije je PP Orahovica d.d. s vrstama vina Silvanac zeleni, Pinot sivi, Frankovka, Rajnski rizling, Graševina, Chardonnay, Sauvignon i proizvodnjom od 9.719 hl u 2011. godini. Zeleni silvanac, 2009. PP Orahovice osvojio je prvu nagradu u kategoriji bijelih vina, na 8. međunarodnom sajmu vina, "INTERWINE ", koji se krajem srpnja 2012. godine održao u Kineskom gradu Guangzhou.

Slika 2.2.

Istaknuti proizvođač voćnih vina i likera (Slika 2.2.) je tvrtka Fructus koja svoje proizvode proizvodi od voća najviše klase i kvalitete, a osvajač je brojnih međunarodnih priznanja za svoju vrhunski dizajniranu ambalažu (PENTAWARD LUXEPACK MONACO – kategorija luksuznih proizvoda – srebro, EUROPEAN DESIGN AWARD ZURICH – kategorija alkoholnih pića – bronca, NEWYORKFESTIVALS NEW YORK – kategorija alkoholnih pića – bronca, GAST SPLIT – dizajn cjelokupnog pakiranja (medijski žiri) – ŠAMPION, FESTO OPATIJA – ambalaža – bronca).

Razvoj vinogradarstva u smislu razvoja kvalitete vina, promocija regije u turističke svrhe razvojem vinskih staza, te podizanje novih nasada vinograda prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju koja će svojim zakonima ograničavati podizanje novih nasada, osnovni su ciljevi razvojne politike ove djelatnosti. S obzirom da će Grad Orahovica svoj razvojni potencijal graditi u smjeru razvoja turizma, ovaj segment turističke, a samim time i poljoprivredne djelatnosti predstavljati će značajni prioritet kojim će se ovaj Strateški program u svojoj realizaciji baviti.

Izvor: Fructus

2.2.3. Voćarstvo i povrtlarstvo

Tradicija voćarstva i povrtlarstva u Gradu Orahovici i njegovoj okolici je vrlo važan čimbenik u planiranju razvojnih potencijala. Klimatske prilike, izvrsna lociranost, zdrava – ekološki čista zemlja, usitnjene poljoprivredne parcele te radišni ljudi osnovni su resurs za razvoj i napredovanje ovih kultura.

Donedavno, poljoprivrednici orahovačkog kraja imali su problem tržišta i potrebnog znanja koje današnje tržišne 'utakmice' zahtijevaju. No, pokretanjem, odnosno, obnavljanjem preradbenog poljoprivrednog pogona taj problem je riješila zadruga 'Eurovoće' koja trenutno u svom portfoliju ima preko 800 kooperanata. Eurovoće danas posluje kroz tri proizvodna pogona u Hrvatskoj – u Orahovici, Đakovu i Slatini.

2.2.3.1. Proizvodnja lješnjaka

PP Orahovica najveći je proizvođač lješnjaka u Hrvatskoj i regiji, a u svom poslovnom sastavu ima i najmoderniji pogon za doradu lješnjaka. PP Orahovica d.d. proizvodi lješnjake na 230 ha nasada lijeske starosti 28 godina, te 46 ha mladog nasada zasađenog u jesen 2011.godine sortimenta istarski dugi, rimski i haleški div. Plantaža se nalazi između sela Donja Pištana, Bukvik i Čačinci. Godišnja proizvodnja iznosi 500-600 tona i namijenjena je domaćem i stranom tržištu.

2.2.4. Lovstvo

Na području LAG-a Papuk postoji nekoliko otvorenih lovišta:

- X/17 „Zdenci“ na površinama šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu
- X/8 ‘Orahovačka planina’ na površinama šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu (Orahovica, Čačinci i Zdenci)
- zajedničko otvoreno lovište broj: X/116 – „CRNAC“.
- zajedničko otvoreno lovište br. 19 “Čačinci“
- zajedničko otvoreno lovište br. 20 “Humljani“
- vlastito otvoreno državno lovište br. X/4 “Jankovac“
- vlastito otvoreno državno lovište br. X/3 “Gaj-Kotline“

Osnovna namjena lovišta je uzgoj, lov i korištenje divljači za vlastite potrebe putem lova, lovoovlaštenika te ostvarenja gospodarske koristi putem lovnog turizma. Dakle, lovišta su namijenjena zadovoljavanju lovnih potreba domaće i inozemne klijentele, kao i uzgoju zdrave, otporne i razvijene krupne i srednje divljači.

2.2.5. Ribnjačarstvo

PP Orahovica na 4 ribnjaka proizvodi slatkovodnu ribu, u 2011. godini 620 tona. Ribnjačarstvo Grudnjak (smješteno na području LAG-a „PAPUK“) umjetno je močvarno stanište posebne krajobrazne i ornitološke vrijednosti na kojem se uzgaja riba. Ukupna površina ribnjaka je 1.020 ha. Od ukupnih površina ribnjaka mladičnjaci čine 34,5%, a uzgajališta za konzumnu ribu 65,5%. Ribnjačarstvo svojom djelatnošću obuhvaća cjelovit proces proizvodnje od matičnog štoka i mriješta svih uzgojnih kategorija do konzumne ribe. Riba se uzgaja u polikulturi, što znači da se osim glavne uzgaja više sporednih ili dopunskih ribljih vrsta. Najviše se proizvodi:

- šaran
- biljojedne ribe
- ostale ribe (som, smuđ, patuljasti somić, srebrni karas)

Riba PP Orahovice se prerađuje u modernim pogonima, a sve je praćeno strogom kontrolom bioloških, kemijskih i fizičkih rizika.

2.2.6. Pčelarstvo

Pčelarstvo je od davnih vremena prisutno u ovim krajevima. Područje općina Crnac, Čačinci, Zdenci i Orahovica jedno je od rijetkih područja u Republici Hrvatskoj koje omogućuje dvije obilne paše godišnje. Sezona ispaše započinje oko 15. travnja na poljima repice, a zatim slijedi ispaša na bagremu, morfei i na kraju ciklusa cvjetanja oko 15. lipnja na kestenu i lipi.

2.2.7. Šumarstvo

Osim u ekonomskim, šume su značajne i u turističkim i lovnim djelatnostima. U nizinskom dijelu dominiraju šume hrasta lužnjaka, običnog graba, šume poljskog jasena, bagrema i johe. U njima je gusti podrast i sloj grmlja, a na jedinici površine zastupljena su stabla različitih dobnih razreda i kvalitete, bogatog prizemnim raščem. Na području LAG-a šumskim zemljištem upravlja JP Hrvatske šume, Uprava šuma Našice, Šumarija Orahovica i Šumarija Donji Miholjac.

2.2.8. Industrija

Industrija je koncentrirana u gradu Orahovici. Od industrijskih postrojenja u Gradu Orahovici, možemo reći da prednjači prerađivačka i drvna industrija.

U prerađivačkoj industriji najveće razvojne potencijale nosi kamenolom Radlovac.

2.2.8.1. Radlovac

Kamenolom Radlovac je prema hrvatskoj klasifikaciji srednje veliki proizvođač tehničko-građevinskog kamena od dijabaza i dolomita za nisko i visoko gradnju, hidrogradnju i proizvodnju kamene vune. To je društveno korisna i nezamjenjiva djelatnost koja tržišno posluje racionalno gospodareći neobnovljivim rezervama tehničkog kamena (posebice dijabaza) i to suvremenom tehnologijom uz minimalni zahvat u prostoru u cilju dobiti za vlasnike, zaposlenike i Državu.

Proizvodnja kvalitetnih proizvoda u skladu sa standardima EU, uvijek korak ispred konkurencije. Stručna radna snaga kao najveće oružje u tržišnoj utakmici. Društveno odgovorno poslovanje i briga za ljude.

Proizvodnja 500.000 t (1,5 mil. tona za 2008.godinu) svih proizvoda od sedimentne i eruptivne stijene svrstava Radlovac u velike proizvođače tehničkog kamena. Zapošljava 95 ljudi i najistočniji je takav kamenolom u Hrvatskoj. Prodaja je u Hrvatskoj i zemljama bivše Jugoslavije.

Tradicija u proizvodnji i oplemenjivanju tehničkog kamena duga je u Radlovcu više od stotinu godina. Već u petoj Državi na istom mjestu obavlja se ista djelatnost i najstarija je industrija u Orahovici. Jedini su dobavljači kamena za proizvodnju kamene vune u Republici Hrvatskoj. Kvaliteta proizvoda od dijabaza (eruptivna stijena) i dolomita (sedimentna stijena) kontinuirano se prati pedeset godina i nalazi se u vrhu kvalitete takovih proizvoda. Radlovac posjeduje certifikate odgovarajućih državnih ustanova za sve frakcije tehničkog kamena.

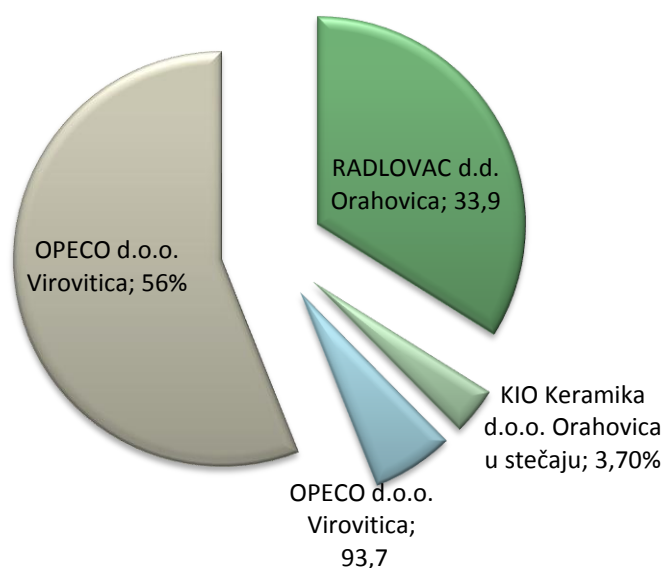
2.2.8.2. *Industrija nemetala i građevinskog materijala*

Prema izvještaju Hrvatske gospodarske komore, Županijske komore Virovitica, u 2011. godini o stanju poslovanja poduzetnika u sektoru industrije nemetala i građevinskog materijala na području Virovitičko-podravске županije promatrali smo sljedeće:

- prosječan broj zaposlenih u navedenom sektoru
- ostvareni prihod poslovanja

Radlovac d.d. Orahovica u ovom sektoru zapošljava (u prvom kvartalu 2011. godine) 59 zaposlenika, odnosno 16,16% zaposlenih u sektoru nemetala i građevinskih materijala na području Virovitičko-podravске županije. Značajnost poduzeća Radlovac d.d. prikazuje i grafikon 2.1.

Grafikon 2.1. Struktura investicija u gospodarskim subjektima nemetala i građevinskih materijala na području Virovitičko-podravске županije u 2010. godini u %

Izvor: Karakteristike gospodarstva Virovitičko-podravске županije u 2011. godini, HGK Županijska komora Virovitica

Uz Radlovac d.d. na području LAG-a „PAPUK“ značaja udio u sektoru nemetala i građevinskog materijala zauzima i poduzeće KIO Keramika d.o.o. Orahovica u stečaju koja u 2011. Godini ostvaruje ukupan prihod u iznosu od 5.155.000 kuna.

2.2.8.3. Drvna industrija

Drvno-prerađivačka industrija na području LAG-a „PAPUK“ je značajan dio prihoda od industrije. Na području LAG-a „PAPUK“ posluju značajna poduzeća iz ove industrije.

Tvrtka Ciprijanović d.o.o. koja zasniva se na poznavanju drveta, sofisticiranoj tehnologiji i individualnom pristupu zahtjevima kupaca. U proizvodnim pogonima se, u svim fazama, od primarne obrade trupaca do završne obrade finalnih proizvoda, proizvodi namještaj, masivne drvene ploče i briketi. Zapošljava oko 192 radnika, a proizvodi su zastupljeni na tržištu cijele Europe.

Tvrtka PAN PARKET d.o.o. osnovana je 1996. godine s djelatnošću proizvodnje parketa, odnosno djelatnošću u grupi d.d. 20 prerada drva i proizvodnja proizvoda od drva. Nabavno tržište je dominantno domaće, budući da u strukturi dobavljača prevladavaju hrvatske tvrtke. Sirovinski gledano, sva drvena sirovina nabavlja se od lokalnih pilana u obliku piljenica ili namjenskih elemenata, a iste trupce nabavljaju od Hrvatski šuma d.o.o. Kako je tvrtka orijentirana na izradu finalnog proizvoda, godišnje oko 350.000 m², a namijenjenog izvozu od 80% od ukupno proizvedene količine, ostvaruje pravo na nabavku trupaca po povlaštenim uvjetima, odnosno na prava za sklapanje višegodišnjeg ugovora za kupnju drvene sirovine. Tvrtka zapošljava 82 djelatnika.

AGROPAK d.o.o. sa djelatnosti proizvodnje drvene ambalaže zapošljava 20 djelatnika.

Navedena poduzeća su članovi VIRIDIS – drvnog klastera Virovitičko-podravske županije. Udruživanjem u klastere stvaraju veću pregovaračku moć, kako na području nabave tako i u sferi prodaje, kao i moć pregovara u eliminiranju svih zapreka za poslovanje u konkurentnom okruženju. Tu se prije svega misli na osnovnu zadaću klastera, a to je stvaranje kritične mase informacija, znanja, vještina i tehnologija.

2.2.9. Poduzetništvo

Kad govorimo o globalnoj slici razvoja poduzetništva s područja LAG „PAPUK“, tada možemo zaključiti da uz osnovne pokretače i nositelje poduzetničkog poslovanja (poduzeća kako je prikazano u poglavlju 2.1. Stanje gospodarstva), u gradu Orahovici uspješno posluju i trgovačka društva koja se bave trgovinom, ugostiteljstvom i drugim uslužnim poslovima (građevinarstvom, održavanjem strojeva i tehnike i drugo).

Broj poduzetnika na području LAG-a „PAPUK“ trenutno broji 102 poduzeća od kojih su samo dva velika, 5 srednjih, a ostalo su mala poduzeća. Značajan broj obrtnika prisutan je na području Grada Orahovice, no važno je napomenuti da je većina obrta usmjerena na uslužne djelatnosti.

Tablica 2.3. Registrirani poduzetnici na području LAG-a Papuk

NAZIV	Mjesto	OPIS DJELATNOSTI	Veličina
PP ORAHOVICA D.D.	Orahovica	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja	veliki
KIO KERAMIKA D.O.O.	Orahovica	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča	veliki
EUROVOĆE ZADRUGA	Orahovica	Ostala prerada i konzerviranje voća i povrća	srednje
CIPRIJANOVIĆ D.O.O.	Orahovica	Proizvodnja ostalog namještaja	srednje
PAN PARKET D.O.O.	Čačinci	Proizvodnja furnira i ostalih ploča od drva	srednje
RADLOVAC D.D.	Orahovica	Vađenje ukrasnoga kamena i kamena za gradnju, vapnenca, gipsa, krede i škriljevca	srednje
AUT STJEPAN ZAVADA	Orahovica	Proizvodnja ambalaže od drva	malo
PAPUK D.O.O.	Orahovica	Distribucija plinovitih goriva distribucijskom mrežom	srednje
KIO INTERIJERI D.O.O.	Orahovica	Trgovina na veliko drvom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	malo
ZAJEDNIČKI OBRT ČELIK REMONT ORAHOVICA	Orahovica	Hladno oblikovanje i profiliranje	malo
PHOENIX D.O.O.	Orahovica	Proizvodnja ostalih gotovih proizvoda od metala, d. n.	malo
KROJAČKA RADNJA SD	Orahovica	Proizvodnja ostale odjeće i pribora za odjeću	malo
SPAJIĆ, D.O.O.	Čačinci	Ostala prerada i konzerviranje voća i povrća	malo
ORTRAN D.O.O.	Orahovica	Ostali kopneni prijevoz putnika, d. n.	malo
ASTRO D.O.O.	Orahovica	Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, d. n.	malo
MATEŠIĆ D.O.O.	Čačinci	Posredovanje u trgovini raznovrsnim proizvodima	malo
BRAJNOVIĆ DUŠAN HIDRODOM VODOINSTALATER	Orahovica	Trgovina na malo željeznom robom, bojama i staklom u specijaliziranim prodavaonicama	malo
TAPETARSKI OBRT KNEŽEVIĆ VL. BRUNO KNEŽEVIĆ	Zdenci	Proizvodnja ostalog namještaja	malo
CROATIA PEKARA ORAHOVICA	Orahovica	Proizvodnja kruha; proizvodnja svježih peciva, slastičarskih proizvoda i kolača	malo
PILMATEX PILANA I IZRADA LAMPERIJE VL. JURAJ MATEŠIĆ	Čačinci	Piljenje i blanjanje drva	malo
BRIIT D.O.O.	Orahovica	Računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti; porezno savjetovanje	malo
JERGA PUTNIČKA AGENCIJA D.O.O.	Orahovica	Hoteli i sličan smještaj	malo

NAZIV	Mjesto	OPIS DJELATNOSTI	Veličina
GORICA D.O.O.	Zdenci	Trgovina na veliko drvom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	malo
DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE VEDRI DANI	Orahovica	Djelatnosti socijalne skrbi sa smještajem za starije osobe i osobe s invaliditetom	malo
PREMIUS GRADNJA D.O.O.	Orahovica	Gradnja stambenih i nestambenih zgrada	malo
VUKELIĆ D.O.O.	Orahovica	Djelatnosti pripreme i usluživanja pića	malo
VETELA D.O.O.	Orahovica	Posredovanje u trgovini raznovrsnim proizvodima	malo
HOLWIK D.O.O.	Orahovica	Proizvodnja alata	malo

Izvor: FINA

2.2.3.1. Poduzetničke zone

Na području LAG-a Papuk prostornim planovima predviđena je izgradnja ukupno 7 poduzetničkih zona. Na području Grada Orahovice planirane su dvije poduzetničko/industrijske zone. Prva industrijska zona veličine 25,43ha već je popunjena i u funkciji je, dok se za drugu industrijsku zonu Bjeljevina Orahovačka planira ulaganje u infrastrukturu i razvoj u sljedećem razdoblju, nakon što Gradska uprava donese novi Prostorni plan uređenja Grada. Industrijska zona 2 veličine je 19,71ha te se planira graditi za potrebe širenja i razvoja preradbenih, proizvodnih kapaciteta kako postojeće industrije na području grada tako i za potencijalne strane ulagače.

Poduzetnička zona **Orahovica** smještena je sjeverno od grada Orahovice uz državnu cestu D-2 i lokalnu cestu L-40085 te južno od željezničke pruge Dalj-Osijek-Koprivnica-Varaždin. Zona je od središta grada Orahovice udaljena oko 4 km. U zoni je moguće obavljati djelatnosti koje uključuju proizvodnju, poslovne, društvene i športsko-rekreacijske djelatnosti. U zoni je također moguće smjestiti garaže i spremišta.

Poduzetnička zona **Duga Međa** nalazi se zapadno uz naselje Duga Međa, zapadno od županijske ceste Ž-4030 te južno od željezničke pruge Dalj-Osijek-Koprivnica-Varaždin (svrstana je u pruge od značaja za regionalni promet). Udaljenost do središta Općine Zdenci iznosi oko 2,7 km, a do križanja s državnom cestom D-2 oko 3 km. U zoni je moguće obavljati djelatnosti koje uključuju proizvodnju, poslovne, zanatske i uslužne djelatnosti te trgovinu.

Osim toga poduzetničke zone su planirane i na području ostalih općina i to:
Općina Crnac: Poduzetnička zona Palište - 12,38ha

2.2.9. Turizam

Prirodne uvjete za razvitak turizma na ovom prostoru čine: Park prirode Papuk, prostrana lovna područja s bogatim fondom divljači, jezero, mogućnost ribolovnog i različitih oblika sportsko-rekreacijskog turizma, vinorodna područja, kao i brojna šumska i planinska područja, pogodna za različite oblike izletničkog, rekreacijskog i seoskog turizma te turistička tradicija.

Turizam je za sada koncentriran na području grada Orahovice. Turizam se u Orahovici počeo razvijati već 1914. godine kada je osnovano «Društvo za proljepšavanje mjesta i okolice», stoga ima dugu i bogatu tradiciju. Ono što Orahovicu čini turistički zanimljivom je čista i očuvana priroda, kulturno-povijesna baština te marljivi i gostoljubivi ljudi.

Turistički najzanimljivija lokacija svakako je «Ružica – grad», srednjovjekovna ruševina koja se nalazi oko 2,5km jugoistočno od Orahovice (zračna linija), na nadmorskoj visini od 378 m.

Zauzima površinu od 8000 četvornih metara i najveća je takva razvalina u ovom dijelu Hrvatske. To je spomenik nulte kategorije sa sakralnom, urbanom i fortifikacijskom vrijednošću.

Podno Ružice-grada smjestilo se umjetno jezero kod mjesta Duzluk, koje predstavlja jedno od turističkih bisera ovog dijela Slavonije. Udaljeno je oko 1500 m od centra grada, zauzima površinu od 1 ha, a okruženo je pitomom listopadnom šumom. Izgrađeno je 1961. godine gradnjom umjetnog nasipa, a opskrbljuje se vlastitim izvorom pitke, planinske vode izauzima površinu od 1,52 ha.

Šetnja poučnom stazom, koja je duga oko 800 m, od „Jezera“ do srednjovjekovnog grada „Ružice“ oduševiti će svakoga. Staza prolazi kroz staru bukovu šumu, dužina staze je 800 m sa uređenim stepenicama na strmijim dijelovima staze i uređenim izvorom podno zidina Ružica grada. Na stazi su postavljene 23 edukativne table sa sadržajima koji objašnjavaju biološku raznolikost šume, geološke karakteristike te vrijednu kulturno-povijesnu baštinu područja.

Budući kompleks „Jezero-Ružica grad“ obuhvaćati će površinu od 60,77 ha. Smješten je u Parku prirode Papuk i u njemu se nalaze zaštićeni spomenici kulture Ružica grad i Kurija. Osim kupališta izgradili bi se dodatni ugostiteljski objekti, napravljen je sportski teren za odbojku na pijesku, a napravili bi se sportski tereni za nogomet, tenis, stolni tenis, boćanje, košarku. Izgradile bi se dvije staze za skijanje i sanjkanje sa topovima za snijeg, a u sklopu kompleksa biti će i vodeni park sa toboganima za sve uzraste posjetitelja.

Na oko 700 m nadmorske visine, zapadno od Ružice – grada nalazi se «Stari – grad» odnosno srednjovjekovni grad Oršulić. Dužinom zidina i starošću nadmašuje Ružicu – grad, a kako njegova prošlost nije jasna predstavlja izazov povjesničarima i omiljena je destinacija planinarima.

U planinskom prostoru Krndije, 8 km zapadno od Orahovice nalazi se i poznati pravoslavni manastir Sv. Nikole. Samostan je sagrađen 1594. godine na temeljima samostana pustinjačkog reda Sv. Augustina. Kulturna važnost samostana je u očuvanim freskama koje su nastavak poznate moravske škole slikanja.

Na brežuljku iznad Orahovice, prema lokalnoj cesti za Novu Jošavu, nalazi se klimatsko lječilište «Merkur». U vlasništvu je osječkog Crvenog Križa, ali je otvoreno cijele godine za sve posjetioce. Kompleks posjeduje raznovrsni smještaj, restoran, zatvoreni bazen te terene za sport i rekreaciju.

Središnja kulturno-turistička manifestacija grada i općine je svakako «Orahovačko proljeće». To je kulturno-turistički događaj koji se obilježava već više od 30 godina, uvijek početkom lipnja, s ciljem promoviranja Orahovice u kulturnu i turističku atrakciju ovog dijela Slavonije. Manifestacija traje tjedan dana tijekom kojeg se održavaju smotre KUD – ova, tamburaških i folklornih skupina iz cijele Hrvatske i Svijeta, a ujedno se predstavlja kulturno, umjetničko i etnološko blago orahovačkog kraja. Kulturni događaji nadopunjeni su raznim zabavnim temama i sportskim događajima.

Posebnu vrijednost u prostoru čine vizure sa uzvisina. Posebno je lijep pogled sa dijela ceste Kutjevo - Duzluk. Sa uzvisine se pružaju prekrasne vizure prema Orahovici i okolnom području. Osobito je interesantan pogled sa vidikovca uz cestu, na manastir sv. Nikole, kao i pogled iz Duzluka na srednjovjekovni grad 'Ružicu'. Sa srednjovjekovnog grada 'Ružice' pružaju se prekrasne vizure prema Duzluku i Orahovici. Poseban vid razvoja turizma u naselju Zdenci očituje se u održavanju likovne kolonije, a područje ribnjaka Grudnjak pogodno je za ribolov.

Za razvoj turizma važno je spomenuti da se na ovom području nalazi i Park prirode Papuk koji privlači brojne posjetitelje. U sklopu parka prirode kategorijom park-šume zaštićena je šuma Jankovac, jedna od najljepših gorskih dolina okružena stoljetnom bukovom šumom, čiju ljepotu upotpunjava veličanstveni slap koji se obrušava niz litice.

Lovni turizam se tek razvija na području LAG-a "Papuk". Teško ga je odrediti budući većinom lovišta upravljaju lovačke udruge pa možemo reći kako se lov nalazi između turizma i rekreacije lokalnog stanovništva.

2.2.9.1 Smještajni kapaciteti LAG-a

Smještajni kapaciteti LAG-a zasnivaju se na hotelskom, ali i privatnom smještaju (kućanstva) što ukazuje na otežanu kontrolu korištenja kapaciteta i prihoda od turizma. Kvaliteta postojećeg smještaja relativno je niska. U tablici 2.4. navodimo dostupne smještajne kapacitete na području LAG-a „PAPUK“

Tablica 2.4. Smještajni kapaciteti na području LAG-a „PAPUK“

Sobe “Ružica grad” (***) Kralja Zvonimira 1, Orahovica Mob: 098 342 744	Lovački dom “Boljara” Šumarija Donji Miholjac Veliki Rastovac, Crnac Tel: 031 631 513
SMJEŠTAJ --- Orahovica Sobe “Dukat” (***) Trg Sv. Križa 4, Orahovica Tel. 033 673 270	Planinarski dom, Jankovac Šumarija Slatinski Drenovac, Zelena 3, 33515 Orahovica Tel: 033 673 466, Mob: 098 984 2375
Obiteljsko gospodarstvo - Nikola Komljenović Bankovci 57, Zdenci Tel. 033 646 284	“Merkur” - odmaralište Crvenog križa Put hrvatskih branitelja, Orahovica Tel: 033 673 150

Izvor: LAG „PAPUK“

U Orahovici smještaj nude dva novoobnovljena hotela. To su hoteli « Dukat » i « Royal » koji osim udobnog smještaja nude zabavu i tradicionalno dobru slavonsku kuhinju. Klimatsko lječilište «Merkur» u vlasništvu osječkog Crvenog Križa otvoreno je cijele godine za sve posjetioce. Kompleks posjeduje raznovrsni smještaj, restoran, zatvoreni bazen te terene za sport i rekreaciju. Novouređeni Planinarski dom na Jankovcu kojim gospodare Hrvatske šume, uz restoran nudi i 80 ležajeva, a u neposrednoj blizini nalazi se jedinstveni slap Skakavac (30m).

Krajem 2008. godine na snagu je stupio novi *Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu* i *Pravilnik o upisnicima ugostiteljskih objekata i o upisnicima o pružanju ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i seljačkom domaćinstvu*. Ovim *Pravilnicima* propisuju se: vrste, minimalni uvjeti za vrste, kategorije, uvjeti za kategorije, oznake za kategorije, način označavanja kategorija, način kategorizacije objekata u kojima se pružaju usluge smještaja, što se smatra pretežito vlastitom proizvodnjom, a što jelima, pićima i napićima uobičajenim za kraj u kojem je seljačko domaćinstvo te vrste proizvoda koji ne moraju biti iz vlastite proizvodnje.

Poseban problem na području LAG-a predstavlja činjenica da unatoč značajnom potencijalu nema agroturističkih domaćinstava. Nedostatak takve ponude ukazuje na velik otvoren prostor upravo za ulaganja u razvoj seoskog agro-turizma koja omogućuju diversifikaciju djelatnosti, očuvanje tradicijskih objekata te opstanak lokalnog stanovništva i tradicije življenja na ovim prostorima, te čini identitet područja.

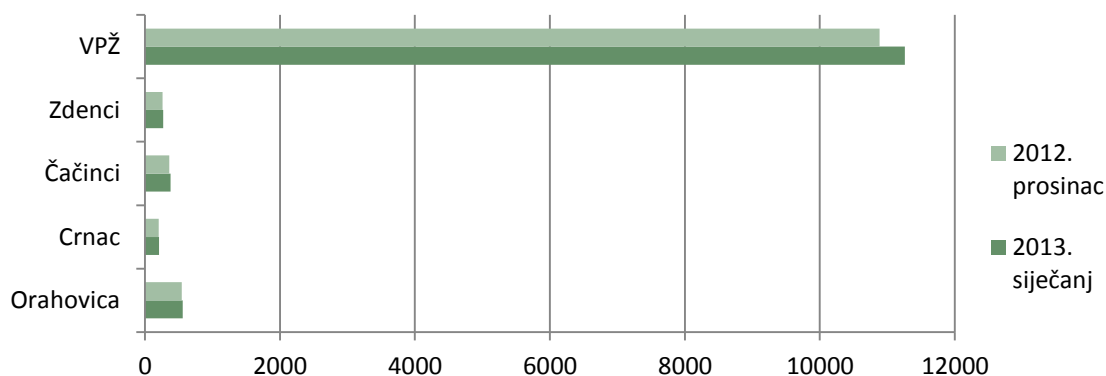
Za razvoj ruralnog turizma, na području LAG-a, izuzetno je značajna činjenica da će veći broj naselja prema Pravilniku o proglašavanju turističkih općina i gradova i razvrstavanju naselja u turističke razrede (NN 122/09), biti na prihvatljivim područjima za korištenje sredstava iz IPARD programa, Mjera 302, namijenjenih razvoju ruralnog turizma (izgradnji i uređenju turističkih kapaciteta, te izgradnji i uređenju novih turističkih sadržaja u područjima s kategorijom C, D ili bez kategorije).

3. TRŽIŠTE RADNE SNAGE

3.1. Nezaposlenost

Prema izvješćima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u siječnju 2013. godine stanje nezaposlenosti na području LAG-a u odnosu na cjelokupnu Virovitičko-podravsku županiju iznosilo je 12,63%.

Grafikon 3.1. Broj nezaposlenih u Virovitičko-podravskoj županiji i prostornim jedinicama LAG-a Papuk u prosincu 2012. i siječnju 2013. Godine.

Izvor: Rad autora

Na razini LAG-a, broj nezaposlenih osoba u siječnju 2013. godini u odnosu na prosinac 2012. godine je porastao za 3,43%. U siječnju 2013. godine broj nezaposlenih na području LAG-a je 1.422 od čega 561 u Orahovici, 211 u Crncu, 380 u Čačincima i 270 u Zdencima.

Prema zadnjim izvješćima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područni ured Virovitica iz siječnja 2013. godine, stanje nezaposlenosti prema obrazovnoj strukturi na području LAG-a Papuk je prikazano tablicom 3.1. Iz navedenih pokazatelja možemo uočiti da u prosjeku najveći broj nezaposlenih osoba na području LAG-a (520) otpada na zanimanja srednje stručne spreme, odnosno KV i VKV zanimanja, dok je s druge strane najmanji broj nezaposlenih sa završenim prvim stupnjem fakulteta i osoba sa nezavršenom osnovnom školom. Bitno je za napomenuti je da je u prosjeku ukupnog broja nezaposlenih na području LAG-a otprilike 53,81 % žena, na što bi trebalo obratiti pažnju prilikom realizacije razvojnih projekata koji bi zahtijevali radnu snagu opisom posla namijenjenu muškarcima.

Provedba mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2012. Godinu započela je 06. ožujka 2012. godine. Nacionalni plan 2012. predstavlja nastavak aktivnosti koje su sadržane u Nacionalnom planu za 2009. i 2010. godinu, te slijedi strateške ciljeve i mjere uz odgovarajuće provedbene aktivnosti. Provedbene aktivnosti su usmjerene na skupine nezaposlenih i neaktivnih osoba koji zbog svoje razine obrazovanja, nedostataka radnog iskustva, godina života, obiteljskih i socijalnih uvjeta nisu konkurentne, a niti pokretljive na tržištu rada. Osim navedenog, njihovo učešće u ukupnoj zaposlenosti, daleko je ispod nacionalnog i europskog prosjeka. U cilju zadržavanja zaposlenosti, a posebice osoba starije dobi i osoba niže razine obrazovanja dio provedbenih aktivnosti i osiguranih sredstava usmjerava se na zaposlene osobe kojima prijete gubitak radnog mjesta zbog nedostatka stručnih znanja i vještina da bi zadržale radno mjesto i bile konkurentnije na tržištu rada.

Tablica 3.1. Struktura nezaposlenih po Općinama i gradu Orahovici prema obrazovnoj strukturi, po spolu u siječnju 2013. godine

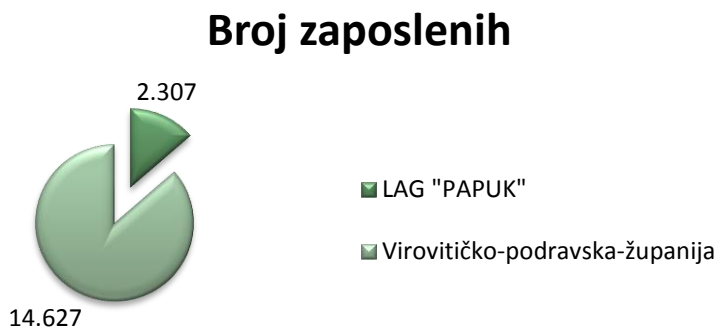
Općina	UKUPNO			Bez škole i nezavršena OŠ			Osnovna Škola			SS za zanimanja do 3 god. i škola za KV, VKV		
	Ukupno	žene	Muškarci	Ukupno	žene	Muškarci	Ukupno	žene	Muškarci	Ukupno	žene	Muškarci
Crnac	211	108	103	10	4	6	71	43	28	81	37	44
Čačinci	380	205	175	25	11	14	81	54	27	143	62	81
Zdenci	270	145	125	22	10	12	69	42	27	105	54	51
Orahovica	561	318	243	13	3	10	109	77	32	207	106	101
UKUPNO LAG	1.422	776	646	70	28	42	330	216	114	536	259	277
Općina	SS za zanimanja u trajanju od 4 i više god.			Gimnazija			Viša škola, I. stupanj fakulteta i stručni studij			Fakulteti, akademije, magisterij		
	Ukupno	žene	Muškarci	Ukupno	žene	Muškarci	Ukupno	žene	Muškarci	Ukupno	žene	Muškarci
Crnac	36	19	17	4	1	3	6	3	3	3	1	2
Čačinci	105	63	42	7	3	4	14	10	4	5	2	3
Zdenci	54	30	24	6	3	3	10	5	5	4	1	3
Orahovica	135	78	57	40	27	19	26	18	8	31	15	16
UKUPNO LAG	277	330	190	140	57	28	29	56	36	20	43	19

Izvor: HZZ područni ured Virovitica siječanj 2013.

3.2. Zaposlenost

Udio ukupnog broja zaposlenih u ožujku 2009 godine na području Lokalne akcijske grupe Papuk u odnosu na Županiju iznosio je 15,74 %. Možemo zaključiti da se sredinom godine, tijekom sezone, ljudi zapošljavaju kao sezonska radna snaga u poljoprivredi ili turizmu te je stoga on nešto viši.

Grafikon 3.2. Broj zaposlenih na području LAG „Papuk“ i Virovitičko-podravsko-županije

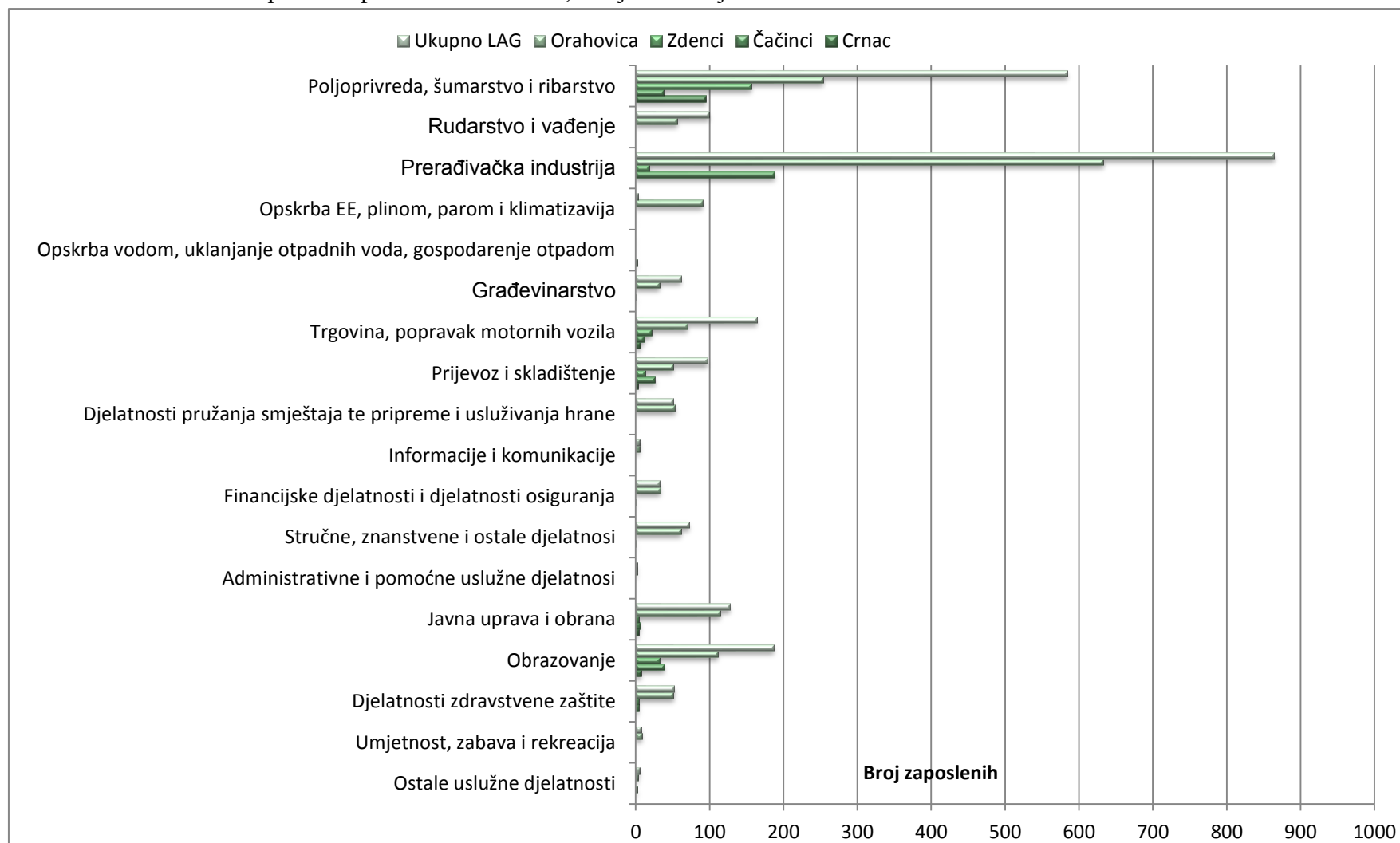
Izvor: Rad autora, podaci DZS, zaposlenost i plaće u 2010. godini

Zaposlenost na području Lokalne akcijske grupe Papuk prema pokazateljima DZS u 2010. godini izgledala je ovako:

- Najveći broj zaposlenih zaposlen je u prerađivačkoj industriji
- Zatim u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu
- Te u obrazovanju

Struktura zaposlenih prema NKD prikazana je grafikonom 5.2

Grafikon 3.3. Prikaz zaposlenih prema NKD-u 2007, stanje 31. ožujka 2010.

Izvor: Republika Hrvatska, DZS, zaposlenost i plaće u 2010.

4. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA

Razvoj bilo kojeg područja prvenstveno ovisi o ljudskim potencijalima i sposobnostima lokalnih stanovnika da iskoriste mogućnosti koje im se pružaju u vlastitom, regionalnom, nacionalnom i europskom okruženju. Temeljno načelo LEADER pristupa razvoju ruralnih sredina jest da je svaki pojedinac potreban i odgovoran za razvoj područja na kojem živi, što ukazuje na činjenicu kako se posebna pažnja mora posvetiti razvoju programa obrazovanja i osposobljavanja za potrebe razvoja LAG-a.

Održivi razvitak osnovni je cilj i svrha upravljanja ruralnim gospodarstvom i ekosustavom. Radi se o stalnom gospodarskom, ekološkom, tehnološkom i društvenom održivom korištenju potencijala ruralnog područja uz stalno poboljšavanje kvalitete života lokalnog stanovništva. Razvitak je održiv ako prirodni ekosustavi služe kao resursi stalnog rasta proizvodnje i potrošnje, a sljedećim generacijama ekosustavi ostaju nesmanjene kakvoće i iskoristivosti. Održivost čovjekove proizvodnje i potrošnje uvjetovana je ekološkom održivošću koja nalaže da čovjekove djelatnosti ne narušavaju prihvatni kapacitet ekosustava u kojem se zbivaju. Proizvodnja također mora biti održiva što znači da se kapital koji je čuvao okoliš mora obnoviti i vratiti te da proizvodni pothvati ne smiju nepovoljno remetiti društvenu zajednicu. Također treba voditi računa da prilikom proizvodnje ne smije biti otpada ili bi on trebao biti neškodljiv, iz čega proizlazi da se zahtjevom za minimalnim otpadom određuje izbor proizvodnog procesa i osobina gotovog proizvoda.

4.1. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti

Ukupan broj stanovnika na području Lokalne akcijske grupe „Papuk“ prema zadnjem popisu DZS-a iz 2011. godine je 11.416 stanovnika od kojih 46,33% otpada na Grad Orahovicu, 12,85% na Općinu Crnac, 24,31% na Općinu Čačinci i 16,51% na Općinu Zdenci. Tablica 4.1. prikazuje usporedbu broja stanovnika na području LAG-a kroz tri popisa stanovništva u Republici Hrvatskoj

Tablica 4.1. Broj stanovnika prema prostornim jedinicama 1991., 2001. i 2011. godine i gustoća naseljenosti 2011. godine

Prostorna jedinica	Broj stanovnika			Površina km ²	Gustoća st/km. 2011.
	1991.	2001.	2011.		
Grad Orahovica	6.262	5.792	5.304	123,67	42,89
Bijeljevina Orahovička	43	36	37	5,118	7,23
Crkvari	146	140	128	3,93	32,57
Dolci	339	329	286	5,40	52,96
Donja Pištana	343	277	239	6,79	35,20
Duzluk	242	201	163	20,67	7,89
Gornja Pištana	120	13	5	18,25	0,27
Karlovac Feričanački	27	26	12	0,93	12,90
Kokočak	84	14	14	14,19	0,99
Magadinovac	9	11	11	1,88	5,85
Nova Jošava	240	191	182	6,18	29,45
Orahovica	4.314	4.262	3.954	34,66	114,08
Stara Jošava	291	246	240	1,51	158,94
Šumeđe	64	46	33	4,10	8,05

Prostorna jedinica	Broj stanovnika			Površina km ²	Gustoća st/km. 2011.
	1991.	2001.	2011.		
Općina Crnac:	2.141	1.772	1.456	79,13	18,40
Breštanovci	208	164	153	8,27	18,50
Crnac	777	668	494	22,51	21,95
Krivaja Pustara	30	7	3	1,81	1,66
Mali Rastovac	130	79	54	4,38	12,33
Milanovac	155	107	54	7,66	7,05
Novo Petrovo Polje	177	151	164	1,02	160,78
Staro Petrovo Polje	225	185	182	2,11	86,26
Suha Mlaka	130	137	105	20,31	5,17
Veliki Rastovac	293	264	238	2,82	84,40
Žabnjača	16	10	9	8,24	1,09
Općina Čačinci	4.510	3.293	2.802	145,02	19,32
Brezovljani Vojlovički	107	73	50	6,31	7,92
Bukvik	301	249	199	10,87	18,31
Čačinci	2.617	2.349	2.110	20,62	102,33
Humljani	235	181	129	5,05	25,54
Krajna	73	31	15	10,03	1,50
Krasković	113	13	-	10,90	-
Paušinci	256	217	168	6,56	25,61
Prekoračani	44	5	-	5,15	-
Pušina	391	57	33	29,13	1,13
Rajino Polje	66	46	30	5,37	5,59
Slatinski Drenovac	307	72	50	31,39	1,59
Vojlovica	18	15	18	3,64	4,95
Općina Zdenci	2.700	2.235	1.904	84,88	22,43
Bankovci	242	167	124	6,82	18,18
Donje Predrijevo	172	154	106	10,59	10,01
Duga Međa	240	208	196	3,96	49,49
Grudnjak	34	23	13	3,75	3,47
Kutovi	261	215	176	21,89	8,04
Obradovci	103	54	56	3,60	15,56
Slavonske Bare	260	201	170	4,94	34,41
Zdenci	1.122	1.058	930	20,39	45,61
Zokov Gaj	266	155	133	8,94	14,88
UKUPNO LAG	15.613	13.092	11.466	433	42,89

Izvor podataka: Ured državne uprave Virovitičko-podravске županije, Služba za gospodarstvo, Pododsjek za statistiku; DZS - Popis stanovništva 2011.god.

Iz tablice je vidljivo da je većina od ovih 44 naselja mala, odnosno da imaju manje od 200 stanovnika (20 naselja ima manje od 100 stanovnika, a 21 naselja 100-200 stanovnika). Samo 2 naselja imaju više od 1000 stanovnika, Zdenci su blizu sa 930 stanovnika.

Ako gledamo na razini JLS gustoća naseljenosti najveća je na području Grada Orahovice gdje iznosi 43 st/km².Gustoća naseljenosti u ostalim općinama kreće se od 18 do 22 st/km², što je daleko ispod prosječne gustoće stanovnika u Republici Hrvatskoj koja iznosi 77,08st/km²(2011.g.).

Najmanja gustoća naseljenosti je u općini Crnac. Gustoća naseljenosti ukazuje na veliku nenaseljenost područja LAG-a koja je uvjetovana i velikim prostorom koje je nepovoljno za današnji način života stanovnika, ali i radi svoje zaštićene prirode, ima ograničenja u mogućnostima naseljavanja. Gledajući razinu naselja najveća gustoća naseljenosti je u naseljima koja su definirana kao središnja naselja.

Demografska zanimljivost područja LAG-a jest rodna uravnoteženost stanovnika iako su žene nešto zastupljeniji. Gotovo je podjednak broj muškaraca i žena u oba popisna razdoblja. U 2011. godini u gradu Orahovici, Općini Zdenci i općini Čačinci udio žena iznosi oko 52%, dok je u Općini Crnac ronda uravnoteženost gotovo u potpunosti postignuta.

Na području LAG-a „PAPUK“ je prisutan manji broj nacionalnih manjina (11,11%), a većina stanovnika (98,35%) pripada nekom obliku kršćanskoj vjeroispovijesti.

4.2. Demografska kretanja

Demografska slika ovog prostora nastala je međusobnim djelovanjem demografskih kretanja i društvenih zbivanja kroz desetljeća, no posljednjih trideset godina je presudno za stanje danas. Smanjenje broja stanovnika posljedica je intenzivne deagrarizacije šezdesetih godina, ekonomske emigracije sedamdesetih godina i migracija deruraliziranog stanovništva prema gospodarskim središtima – gradovima, te kao posljedica iseljavanja tijekom Domovinskog rata.

U općinama Crnac, Čačinci i Zdenci postoji tradicionalna vezanost za zemlju i stočarstvo, ali ekonomska ovisnost o njoj slabi i poljoprivreda postaje dopunski izvor prihoda. Daljnjom deagrarizacijom i napuštanjem poljoprivrede prosječna veličina domaćinstva se smanjuje.

Neravnomjeran razmještaj gospodarske djelatnosti utječe na kretanje i razmještaj stanovništva. Određena neravnoteža u prostornom razvoju očituje se u urbaniziranju prostora i formiranju građevinskih područja.

Radi analize demografskih kretanja promatrani su podaci posljednja 3 popisa stanovništva. U svim općinama koje obuhvaća LAG Papuk broj stanovnika smanjivao se u posljednja 2 desetljeća. Na području LAG-a živjelo je 1991. godine 15.613 stanovnika. U razdoblju 2001./1991. broj stanovnika smanjio se za 2.521, odnosno za 16%, pa je broj stanovnika iznosio 13.092. U posljednjem desetljeću broj stanovnika se smanjio za 1.626 što je gotovo 12,42%. Tako je 2011. godine na području LAG-a Papuk živjelo ukupno 11.466 stanovnika. Ako taj podatak usporedimo s onim iz 1991. vidjet ćemo da je broj stanovnika u dva desetljeća smanjen za čak 26,56%. Ovi podaci dokazuju da se broj stanovnika smanjuje, a razlog tome je ponajviše loša gospodarska slika ovog područja u kojemu mladi ne vide budućnost. Budući da je stanovništvo temelj razvoja nekog područja potrebno je uložiti znatne napore da bi se ono zadržalo. Upravo iz tih razloga rađena je i ova Strategija, kako bi se područje gospodarski i demografski razvijalo (u početku je cilj zadržati stanovništvo, posebice mlado, odnosno spriječiti njihovo iseljavanje dok se u budućnosti može očekivati i porast broja stanovnika).

4.3. Školstvo

Odgoj i školstvo na području LAG-a provodi se u predškolskim ustanovama, osnovnim i područnim školama te srednjoj školi u Orahovici.

4.3.1. Predškolska dob

Ustanove za predškolski odgoj i osnovno obrazovanje su dobro raspoređene i odražavaju potrebe lokalnih stanovnika. Jedino općina Crnac nema vrtić, no pokrenulo se rješavanje tog pitanja te je planirana izgradnja vrtića za 2 grupe po 20 djece.

Društvena briga o djeci predškolske dobi u Zdencima ostvaruje se u predškolskoj ustanovi u sklopu Osnovne škole „Ivan Goran Kovačić“ Zdenci. Vrtić polaze djeca dobi od 3 godine do predškolske dobi. U vrtiću je samo jedna smjena, a s djecom je jedna odgajateljica u vrtiću. Ostale poslove vezane uz potrebe vrtića Općina Zdenci je kadrovski osigurala iz sastava zaposlenika u Osnovnoj školi Zdenci. Vrtić polazi 20-30 djece.

U Čačincima Dječji vrtić trenutno djeluje kao ustrojena jedinica pri Osnovnoj školi A. G. Matoša. Smješten je u neadekvatnom prostoru odnosno u jednoj učionici, a ostali potrebni prostor (sanitarni čvor, kuhinju) dijele s učenicima škole. Zbog skućenog prostora prihvata djece je ograničen te vrtić radi s jednom mješovitom odgojnom skupinom s oko 25-ero djece. Interes za upis djece u vrtić svake godine je sve veći, no on s obzirom na svoje ograničene kapacitete, nije u mogućnosti primiti svu djecu. Stoga se smatra da je izgradnja vrtića više nego nužna. Potrebno je ishodovati svu nužnu tehničku dokumentaciju za početak izgradnje, uključujući i pronalazak lokacije na kojoj bi se vrtić izgradio. Previda se da bi radovi trajali 18 mjeseci, u vrijednosti investicije od 2.000.000 kn.

U Dječjem vrtići „Palčić“ u Orahovici boravak djece organiziran je za jasličku i predškolske grupe djece s kojima, uz ravnateljicu, radi 5 odgojitelja zaposlenih u vrtiću i dva pripravnika.

4.3.2. Osnovno školstvo

Prema podacima Upravnog odjela za društvene djelatnosti Virovitičko-podravske županije na području LAG-a „PAPUK“ stanje u osnovnom školstvu prikazuje sljedeća tablica.

Tablica 4.2. Osnovne i područne škole na području LAG „Papuk“

Naselje	Osnovna škola	Područna škola	Ukupan broj učenika	Ukupan broj zaposlenih
Orahovica	1		463	47
Nova Jošava		1	26	2
Čačinci	1		247	39
Zdenci	1		270	19
Crnac		1	42	2
Veliki Rastovac		1	39	4
Ukupno	3	3	1.087	113

Izvor podataka: Virovitičko-podravska županija – Upravni odjel za društvene djelatnosti

4.3.3. Srednja škola

Srednja škola "Stjepan Ivšić" Orahovica u Orahovici osnovana je 1965. godine kao Gimnazija, a 1967. godine osnovana je i Škola učenika u privredi s brojnom zanimanjima u obrtništvu i uslugama. 1968. godine škole se objedinjavaju u Srednjoškolski centar i u sličnom obliku škola djeluje i danas, sa 49 djelatnika i 346 učenika 2010./2011.g. koji se obrazuju u sljedećim programima i zanimanjima:

- Strojstvo: tokar, strojobravar, plinoinstalater, vodoinstalater, autolimar, automehaničar,
- Ekonomija i trgovina: komercijalist, prodavač,
- Poljoprivreda: voćar –vinogradar – vinar, vrtlar, cvjećar, poljoprivredni gospodarstvenik,
- Prehrana: mlinar, pekar, mesar, rukovatelj prehrambenim strojevima,
- Promet i vožnja: vozač motornog vozila,
- Kemijska tehnologija: kemijski laborant,
- Gimnazija: opća, prirodoslovno – matematička,
- Ugostiteljstvo i turizam: kuhar, konobar

4.4. Kultura

4.4.1 Kulturne ustanove

Gradski muzej u Orahovici izlaže iznimno značajnu izložbu „Srednjovjekovni grad Ružica“ koja prezentira bogat i zanimljiv arheološki materijal prikupljen tijekom dugogodišnjih istraživanja i iskopavanja Ružice-grada, a ima postati stalnim izložbenim postavom u muzeju grada Orahovice. Izložbu je koncipirao i postavio Muzej Slavonije iz Osijeka, kreirajući je kao suvremenu i dinamičnu muzejsku ekspoziciju.

Zavičajna zbirka grada Orahovice privremeno je smještena u Gradskoj knjižnici u Orahovici. Sastoji se od povijesnih, arheoloških, umjetničkih i etnografskih predmeta iz bliže i dalje povijesti Orahovice. Nesređena zbirka nalaza sa Ružice grada pod nadzorom je Uprave za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Osijeku. Gradska knjižnica Orahovica površine je 300m². Sastoji se od male čitaonice površine 20m² i velike čitaonice površine 33m² s ukupno 30 radnih mjesta. Ukupan fond knjiga je 31.140 svezak knjiga (rujan 2012.g.), AV fond - 88 primjeraka, DVD fond - 257 primjeraka, A fond - 7 primjeraka, CD ROM fond 196 naslova.

4.4.2. Udruge na području LAG-a „PAPUK“

Društveni život na području LAG-a odvija se kroz udruge koje su organizirane prostorno (po mjestima i općinama).

Tablica 4.3. Popis udruga koje djeluju na području LAG „PAPUK“

Crnac	Čačinci	Orahovica	Zdenci
NK Crnac	Lovačko društvo "Fazan", osnovano 1948.godine	Dijabetička udruga Orahovica	Lovačko društvo "Šljuka"
NK Munja, Veliki Rastovac	Lovačko društvo "Jelen" Jankovac, osnovano 1947.godine	Hrvatski časnički zbor grada Orahovice	Športska ribolovna udruga "Linjak"
Udruga žena „Lipa“-izrada rukotvorina	Sportski ribolovni klub "Klen"	Športski ribolovni klub „Šaran“ Orahovica	NK "Sloga", osnovan 1939. godine

Crnac	Čačinci	Orahovica	Zdenci
Vatrogasna zajednica Crnac	Nogometni klub "Mladost", osnovan 1929. godine	Šahovski klub „Orahovica“	DVD Zdenci 1922. godine
Lovačka udruga Srnjak Crnac-Rastovac	Košarkaški klub "Mladost", osnovan 1981	Streljačko društvo „Orahovica“	DVD Bankovci,
Lovačka udruga Srndać	Boćarski klub "Paklenica", Bukvik	Nogometni klub „Papuk“	DVD Donje Predrijevo
ŠRU Karas	Kulturno umjetničko društvo „Čačinci“	Kuglački klub „Orahovica“	DVD Kutovi
Udruga poljoprivrednika Crnac	Čačinački Alkosi-udruga navijača NK i KK Mladost Čačinci	Boćarski klub „Doljani“ Orahovica	DVD Slavonske Bare
Udruga voćara strojni prsten "Dunja"	Udruga umirovljenika, osnovana 2001. godine	Udruga za informatiku i naprednu tehnologiju „Infor“	DVD Zokov Gaj
Udruga „Selo“ Virovitičko-podravške županije	Dobrovoljno vatrogasno društvo osnovano 1928. godine	Udruga vinogradara i voćara „Orahovica“	Udruga umirovljenika, osnovana 2009. godine
DVD Crnac		Udruga žena „Hrvatske sokolice“ Orahovica	Kulturno umjetničko društvo „Zdenac“
DVD Veliki Rastovac		Vatrogasna zajednica Orahovica	Kuglački klub Obrtnik Zdenci
DVD Breštanovci		Dobrovoljno vatrogasno društvo Orahovica	Nogometni klub Sloga Zdenci
DVD Suha Mlaka		Ogranak matice hrvatske Orahovica	Udruga „Rukotvorine“ Zdenci
		Kulturno umjetničko društvo „Orahovica“	Matica slovačka Zokov Gaj
		KUD Crkvari	
		Puhačkiorkestar	

Izvor: LAG „PAPUK“

5. SWOT ANALIZA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE PAPUK

Gledano iz perspektive budućeg razvoja, bilo je potrebno izdvojiti ona bitna obilježja utvrđena Temeljnomo analizom koja predstavljaju osnovne snage, odnosno slabosti razvoja, i isto tako prepoznati osnovne razvojne prilike kao i prijetnje daljnjem gospodarskom i društvenom razvoju područja LAG-a Papuk.

Drugim riječima, u SWOT analizi utvrđene su:

- 1) snage, kojih moramo biti svjesni i koristiti ih na najbolji mogući način,
- 2) slabosti, o kojima treba voditi računa te ih prevladati kad god je to moguće,
- 3) prilike, koje treba iskoristiti i radi jačanja postojećih snaga i umanjivanja utvrđenih slabosti,
- 4) prijetnje, o kojima također treba voditi računa te ih nastojati umanjiti gdje i kad god je moguće, kako ne bi ugrožavale postojeće snage ili dodatno naglašavale prisutne slabosti.

Nalazi i podaci Temeljne analize, kao i svi relevantni strateški dokumenti i planovi poslužili su kao osnova za izradu SWOT analize, tj. za definiranje osnovnih snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji koje obilježavaju LAG Papuk.

Tijekom 2012. godine održavani su sastanci-radionice s radnom grupom za izradu LRS, tijekom kojih su članovi skupina postigli konsenzus oko osnovnih elemenata SWOT analize te izradili predloženu inačicu SWOT analize. Kroz SWOT analizu vrednovane su sljedeće kategorije razvoja:

- prirodni resursi i infrastruktura
- gospodarstvo (poljoprivreda, poduzetništvo, turizam, industrija)
- ljudski resursi i institucije

Tablica 5.1: Sinteza društveno-ekonomskog razvoja Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ kroz SWOT analizu

SNAGE	SLABOSTI
<p><u>Geoprometni položaj i prirodni resursi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prostor – njegova geografska, geostrateška i prirodna obilježja • Nalazišta mineralnih sirovina, vode i geotermalni izvori kao potencijal razvoja turizma i objekata OIE • Akumulacije kao potencijal za razvoj turizma i zaštita od voda • Čist okoliš te prirodno, povijesno i kulturno naslijeđe • Krajobrazna i biološka raznolikost • Klimatski uvjeti i pogodna struktura zemljišta pogodna za dobivanje sirovinke osnove jedinstvene kvalitete • Kvalitetno zemljište dobrih agropedoloških karakteristika za proizvodnju voća i povrća • Park prirode Papuk • Tradicija turizma u Orahovici <p><u>Gospodarstvo i konkurentnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tradicija industrijske proizvodnje sa visokim stupnjem dodane vrijednosti (drvena, prehrambena, metalna, nemetali..) • Snažna izvozno orijentirana industrija 	<p><u>Geoprometni položaj i prirodni resursi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak brzih i autocesta do glavnih središta regije • Necjeloviti sustavi zaštite okoliša i gospodarenja otpadom • Nerazvijena svijest o energetske učinkovitosti i OIE • Preostali dijelovi miniranog zemljišta <p><u>Gospodarstvo i konkurentnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Slaba poduzetnička klima i nemotiviranost poduzetnika za daljnju edukaciju • Nespremnost županijskih poduzetnika za inovacije i povezivanje s istraživačkim sektorom • Velika zastupljenost ekstenzivne poljoprivredne proizvodnje (orijentacija na nisko rentabilne ratarske kulture) • Usitnjenost poljoprivrednog zemljišta i nerazumijevanje za proces raspolaganja zemljištem • Nedovoljna povezanost poljoprivrednika i poduzetnika u klastere, udruge i ostale oblike udruženja • Industrija je niže i srednje tehnološke razine

- Tradicija obrtništva i sajмова
- Postojeće izgrađene poduzetničke zone u Orahovici
- Prekogranična suradnja s Mađarskom
- Postojeći drveni klaster u Županiji I prehrambeni u osnivanju
- Veliki obujam poljoprivredne proizvodnja povrća, voća, duhana i stočarska proizvodnja
- Ribnjaci u Zdencima
- Lokalne manifestacije – kolonija kipara

Ljudski resursi

- Velika dostupnost radne snage tehničkih struka s iskustvom
- Multikulturalnost društva
- Velik broj organizacija civilnog društva i uspostavljen institucionalni mehanizam suradnje javnog i civilnog sektora
- Programi prekvalifikacije nezaposlene radne snage u srednjoj školi Stjepan Ivšić Orahovica
- Spremnost lokalne uprave na poticanje razvoja

Infrastruktura

- Razgranata cestovna mreža na području LAG-a
- Glavni željeznički pravac Osijek - Virovitica -Koprivnica – Zagreb (Zdenci-Orahovica-Pčelić-Suhopolje-Virovitica-Pitomača u dužini od 85km)
- Kvalitetna vodoopskrbna infrastruktura
- Kvalitetna obrazovna infrastruktura

PRILIKE

Geoprometni položaj i prirodni resursi

- Park prirode Papuk
- Državna cesta D2 (Zagreb-Našice-Osijek)
- Prometna lokalna povezanost
- Regionalna željeznička pruga
- Turizam zasnovan na prirodnoj i kulturnoj baštini
- Akumulacije kao potencijal za razvoj turizma i rast potražnje svih vidova

- Nedovoljno korištenje marketinških alata za razvoj poduzetnika
- Nedostatak prepoznatljivih brandova LAG-a
- Nedovoljna promocija turističkih atrakcija na području LAG-a
- Demotivirajuća poduzetnička klima

Ljudski resursi

- Nedostatak visoko educirane radne snage („odljev mozgov“)
- Velik broj dugoročno nezaposlenih
- Nepostojanje razvojno-istraživačkih institucija
- Nepovoljna obrazovna struktura stanovništva(nizak udio visokoobrazovanih)
- Visok udio osoba starije dobi u ukupnoj strukturi stanovništva
- Visoka razina socijalne isključenosti u te velik broj ekonomski pasivnog stanovništva
- Nedovoljna institucionalna briga za stare i nemoćne
- Nedovoljna ulaganja u inovacije i razvoj novih proizvoda
- Slaba povezanost obrazovnog i istraživačkog sektora s gospodarstvom
- Nezainteresiranost mladih za aktivno sudjelovanje u razvoju zajednice
- Nedovoljna briga za stambeno zbrinjavanje mladih
- Slaba promocija zdravog načina života
- Nedovoljna educiranost civilnog sektora za projektno planiranje
- Sporost administracije na svim nivoima

Infrastruktura

- Nedovršena komunalna infrastruktura
- Veliki promet na regionalnoj cesti D-2
- Nepovezanost s brzim i autocestama u okruženju

PRIJETNJE

Geoprometni položaj i prirodni resursi

- Nedostatak vode u ljetnom razdoblju
 - Ljudske djelatnosti i zahvati neprihvatljivi za okoliš
 - Zagađenje okoliša zbog intenziviranja prometa (priroda, zrak, vode)
 - Klimatske promjene
- #### **Gospodarstvo i konkurentnost**
- Velika konkurencija na globalnom tržištu
 - Financijski sektor nedovoljno prati rast i

- turističke potrošnje
- Termalne vode
- **Gospodarstvo i konkurentnost**
- Blizina Mađarske za prekograničnu suradnju i spremnost za podjelu iskustva u EU fondovima
- Trend rasta ruralnog turizma i rast potražnje svih vidova turističke potrošnje
- Ulazak Hrvatske u EU i prilika za razvoj konkurentnog gospodarstva
- Rast proizvodnje i izvoza roba i usluga
- potražnje ekološki proizvedenih proizvoda
- Omogućen pristup fondovima EU za razvoj
- Etno sela Suha Mlaka, Bankovci

Ljudski resursi

- Razvoj programa cjeloživotnog učenja kroz povezivanje s potrebama tržišta rada u srednjoj školi Stjepan Ivšić Orahovica
- Potencijal/kompetencije radno sposobnog stanovništva

Infrastruktura

- brze ceste Zagreb – Virovitica – Slatina – Našice – Osijek – Vukovar – Ilok
- Priprema velikih infrastrukturnih projekata infrastrukture za Strukturne fondove EU od relevantnih institucija

razvoj gospodarstva

- Globalna kretanja, posebno krize
- Nedovoljno stimulativne mjere za poticanje izvoza
- Izostanak strategije za privlačenje investicija na nacionalnom nivou
- Visoka cijena kapitala za gospodarstvo
- Niska cijena proizvodnje na istočnim tržištima Europe i Azije

Ljudski resursi

- Migracija mladih i obrazovanih osoba
- Depopulacijski procesi - kontinuitet negativnog prirodnog prirasta, emigracijski procesi
- Daljnje društveno-ekonomsko zaostajanje područja LAG-a može dovesti do ubrzanja odljeva kvalitetnih ljudskih resursa
- Neprilagođenost obrazovnog sustava/programa potrebama gospodarstva odnosno tržištu rada
- Gubitak kompetencija nezaposlene radne snage
- Nedovoljne poticajne mjere populacijske politike

Infrastruktura

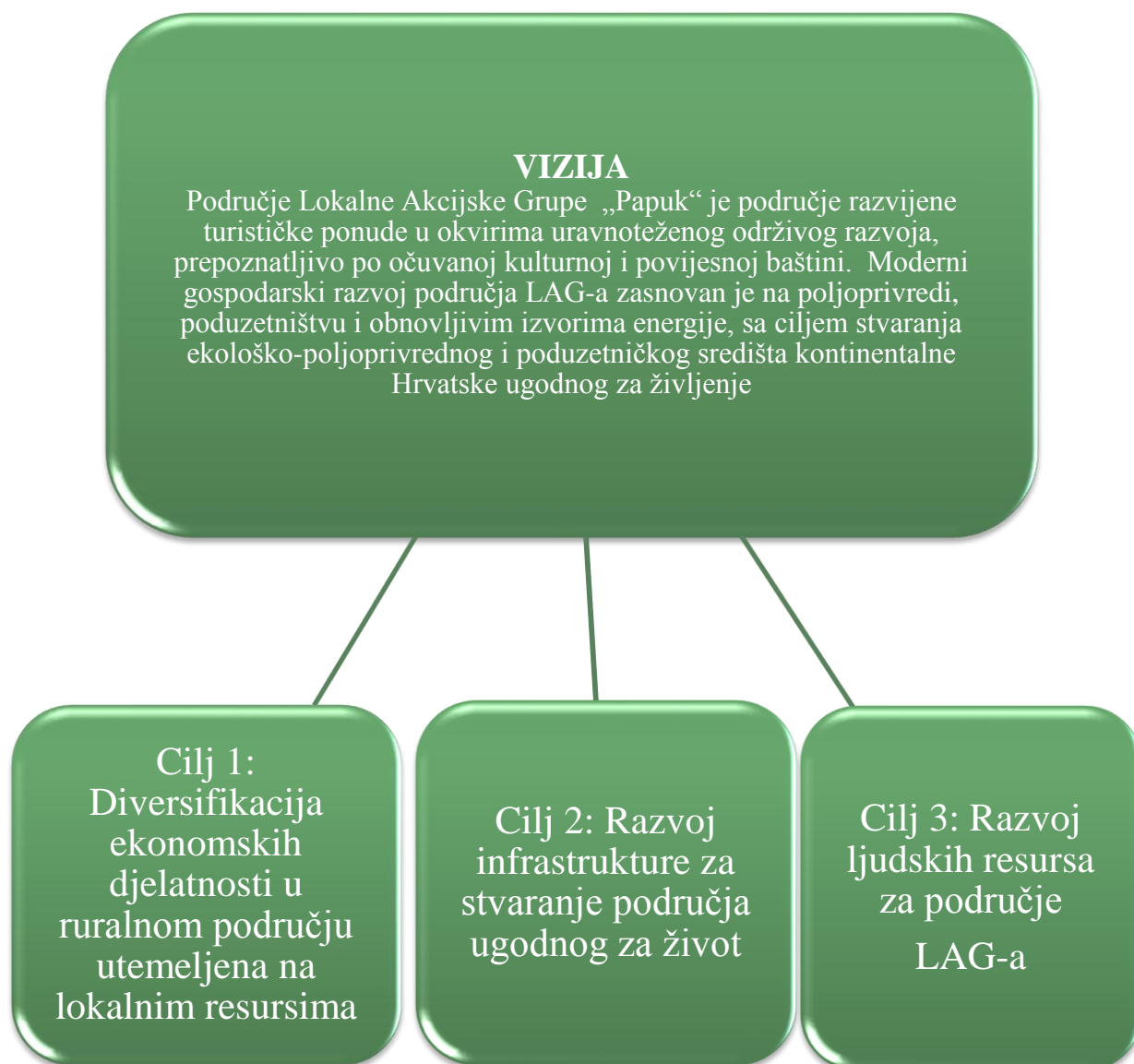
- Visoka stopa prometa po Podravskoj magistrali prijeti uništavanjem postojećih cesta, zagađenja okoliša i velik broj nesreća
- Visoka ulaganja u održavanje postojeće infrastrukture
- povećanje razlika u razvijenosti unutar područja LAG-a

Iz prethodno navedenog Radna grupa je zaključila kako se razvoj na području LAG-a treba temeljiti na aktiviranju prirodnih, povijesnih i kulturnih vrijednosti kroz turizam. Razvoj se treba temeljiti i na razvoju poduzetništva i poticanju mladih na pokretanje posla. Potrebno je, s druge strane, poboljšati kvalitetu života kroz infrastrukturu, kao i ulaganje u doživotno obrazovanje kako bi se spriječile migracije i povećala kvaliteta života na području LAG-a. Postojeće razvojne mogućnosti LAG-a također realno je ostvariti preorijentacijom tradicionalne poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednu proizvodnju s većom dodanom vrijednošću koje će omogućiti zapošljavanje, rast dohotka i poboljšanje kvalitete života.

6. VIZIJA ZA PODRUČJE LOKALNE AKCIJSKE GRUPE PAPUK 2013-2014.

Krajnje ciljeve Lokalna razvojna strategija sažeto izražava vizija budućeg sveukupnog društvenog i gospodarskog stanja na području Lokalne akcijske grupe „PAPUK“. Imajući u vidu nalaz temeljne analize, prepoznate potencijale Lokalne akcijske grupe PAPUK“, njezine slabosti i okolnosti u kojima se ostvaruju razvojni ciljevi, radna skupina smatra da je LAG-u primjereno do 2014. godine ostvarenje sljedeće vizije.

Grafikon 6.1. Prikaz vizije i ciljeva LAG „PAPUK“

7. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „PAPUK“

Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe „Papuk“ definirala je ukupno 16 mjera po 7 različitih prioriteta a u svrhu ostvarivanja 3 strateška cilja. Otvaranjem javnog poziva i prikupljanjem projektnih ideja prikupljene su 153 projektne ideje koje su raspoređene kako slijedi u tablici 7.1.

Tablica 7.1. Alokacija projektnih prijedloga prema ciljevima, prioritetima i mjerama LAG „PAPUK“

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	IZNOS ALOKACIJE (kn)
Cilj 1: Diversifikacija ekonomskih djelatnosti u ruralnom području utemeljena na lokalnim resursima	1P1 Razvoj ruralnog turizma	1P1M1: poboljšati postojeće turističke lokacije	6.595.400,00
		1P1M2: povećati kapacitete turističkih smještajnih objekata kroz seoski turizam	7.640.000,00
		1P1M3: kulturnu i prirodnu baštinu staviti u funkciju održivog turizma	1.665.200,00
		1P1M4: razviti jedinstvene turističke rute na području LAG-a	3.680.000,00
	1P2: razvoj poduzetništva i korištenje obnovljivih izvora energije	1P2M1: poticajno okruženje za obrte i mikro poduzetnike na području LAG-a	900.000,00
		1P2M2: razviti poduzetničku infrastrukturu za mlade poduzetnike (inkubatori, poduzetničke zone, agrozone)	13.000.000,00
		1P2M3: poticati zeleno poduzetništvo	50.150.000,00
	1P3 razvoj održive poljoprivrede	1P3M1: poticati profitabilnije oblike poljoprivredne proizvodnje (voće, povrće, staklenici)	12.000.000,00
		1P3M2: poticati ekološku poljoprivrednu proizvodnju	80.000,00
		1P3M3: očuvanje prirodnog okoliša	10.500.000,00
Cilj 2: Razvoj infrastrukture za stvaranje područja ugodnog za život	2P1: Poboljšanje komunalne infrastr. (vodovodi, kanalizacija, ceste, IT mreža, odlagališta)	2P1M1: dovršiti komunalnu infrastrukturu	6.000.000,00
		2P1M2: poticati energetske učinkovitost u domaćinstvima	10.300.000,00
	2P2: Poboljšanje soc. infrastrukture potrebne za ugodan život	2P2M1: obnoviti/izgraditi objekte socijalne infrastrukture za stanovnike (vrtići, škole, zdravstv. i kulturalna infrastruktura)	24.339.664,00
Cilj 3: Razvoj ljudskih resursa za područje LAG-a	3P1: poboljšati dostupnost obrazovanja mladima	3P1M1: omogućiti stipendijama dostupnost obrazovanja mladima	200.000,00
	3P2: razviti suvremene metode učenja kroz doživotno učenje	3P2M1: poticati korištenje tehnologija suvremenog informatičkog društva	172.920,00
		3P2M2: omogućiti dodatne edukacije za stanovništvo (sektorske vezano za razvoj ekonomskih djelatnosti u LAG-u i dodatnih specifičnih edukacija za različite skupine društva)	969.612,50
UKUPNO			148.192.796,50

7.3. Prioriteti razvoja i pokazatelji učinaka provedbe strategije

Prethodno utvrđena prioritetna područja intervencije, proizašla su iz ocjene svoje svrhovitosti što znači da se njima u najvećoj mjeri vidi njihova svrha, cilj koji se želi postići te korisnici, tj. kome su namijenjeni.

Prioriteti definirani kroz Strateški cilj 1: Diversifikacija ekonomskih djelatnosti u ruralnom području utemeljena na lokalnim resursima

1 PRIORITET 1.	Razvoj ruralnog turizma
SVRHA	Razvoj turističkih proizvoda zasnovanih na naslijeđenim prirodnim i kulturnim vrijednostima, tradicionalnim obrtima te stvorenim turističkim atrakcijama u cilju povećanja ukupnih prihoda građana, poduzetnika i lokalne/regionalne samouprave
CILJEVI	Promovirati LAG kao ugodnu turističku destinaciju Razviti jedinstvene turističke rute Povećati raznovrsnost gospodarskih djelatnosti Povećati broj turističkih usluga i proizvoda, a posebno onih zasnovanih na kulturnoj i prirodnoj baštini Aktivirati seoska domaćinstva u davanju usluga seoskog turizma i povećati smještajni kapacitet Povećati mogućnost zapošljavanja i stjecanja dodatnog dohotka iz turizma Educirati za ruralni turizam potencijalne pružatelje turističkih usluga, poduzetnike, jedinice lokalne samouprave Poboljšati kvalitetu života na ruralnom području županije
NOSITELJI	LAG, Grad Orahovica, općine Zdenci, Crnac i Čačinci
RAZLOG INTERVENCIJE	Pokretanje i unaprjeđenje turizma kao gospodarske grane od značaja za razvoj Lokalne akcijske grupe „PAPUK“. Turizmom se baviti sve više poduzetnika i on može značajno doprinijeti razvoju lokalne zajednice i samih pružatelja turističkih usluga.
CILJNA GRUPA	Seoska gospodarstva u turizmu, mali poduzetnici, obrtnici, JLS, LAG, TZ, muzeji, KUD-ovi, nevladine organizacije
FINAC. SREDSTVA	U sljedeće dvije godine predviđena su sredstva u iznosu: 19.580.600,00 kn
IZVORI FINANCIRANJA	Proračun LAG-a, EU fondovi, nacionalna sredstva, proračun grada Orahovice i općina Zdenci, Crnac i Čačinci
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	Povećan broj pružatelja turističkih usluga – seoskih domaćinstava, povećan broj turističkih posjeta i noćenja turista, povećani prihodi poduzetnika u turizmu.
1 PRIORITET 2.	Razvoj poduzetništva i korištenje obnovljivih izvora energije
SVRHA	Jačati poduzetničku klimu na području LAG-a, poticanje mladih na poduzetništvo, razvoj malih i srednjih poduzetnika i obrtnika, efikasnije i efektivnije korištenje prirodnih potencijala, obnovljivih izvora energije, znanja i iskustva.
CILJEVI	Povećati broj poduzetnika i zaposlenih Povećati broj start-up poduzetnika Povećati raznovrsnost proizvodnje na području LAG-a

	<p>Povećati konkurentnost gospodarstva na području LAG-a</p> <p>Poboljšati popunjenost poduzetničkih zona</p> <p>Proaktivniji pristup investitorima na području LAG-a</p> <p>Poboljšati poduzetnička i menadžerska znanja i vještine</p> <p>Povećati dostupnost i poboljšati uvjete financiranja za male i srednje poduzetnike, posebno početnike.</p> <p>Poboljšati i pokrenuti i nove programe za potporu poduzetnicima,</p> <p>Povećati proizvodnju s većom dodanom vrijednošću,</p> <p>Povećati nova inovativna i tehnološka rješenja u proizvodnji</p> <p>Povećati izvoznu industriju i poduzetnike s potencijalima rasta i razvoja</p> <p>Razvoj socijalnog poduzetništva i društveno odgovornog poslovanja poduzetnika</p> <p>Razvoj zelenog poduzetništva</p>
NOSITELJI	LAG, Grad Orahovica, općine Zdenci, Crnac i Čačinci
RAZLOG INTERVENCIJE	Iako velika poduzeća na području LAG-a imaju najveći udio u proizvodnji, zapošljavanju i izvozu, potrebno je poticati mala i srednja poduzeća koja su tržišno fleksibilnija a mogu se dodano vezati uz proizvodnju velikih.
CILJNA GRUPA	Mali i srednji poduzetnici, obrtnici, klasteri, JLS, LAG
FINAC. SREDSTVA	U sljedeće 2 godine predviđena su sredstva u iznosu: 64.050.000,00 kn
IZVORI FINANCIRANJA	Proračun LAG-a, grada Orahovice i općina Zdenci, Crnac i Čačinci, EU fondovi, nacionalna sredstva
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	Povećan broj aktivnih malih i srednjih poduzetnika, povećan broj novootvorenih poduzeća, povećani prihodi poduzetnika, povećani BDP, povećana stopa zapošljavanja, povećan udio proizvoda na tržištu, povećan broj investicija i vrijednost novih tehnologija, broj razvijenih novih proizvoda s većom dodanom vrijednošću, broj provedenih edukacija, povećano korištenje OIE.

1 PRIORITET 3.	Razvoj održive poljoprivrede
SVRHA	Povećati konkurentnost poljoprivredne djelatnosti kroz profitabilnije oblike poljoprivredne proizvodnje, a naročito kroz integriranu i ekološku proizvodnju. Povećati dohodak poljoprivrednog stanovništva i poboljšanje uvjeta življenja u selu.
CILJEVI	<p>Povećati proizvodnju dohodovnih i tržišno prihvatljivih proizvoda</p> <p>Usvajanje novih tehnoloških rješenja</p> <p>Promovirati ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju</p> <p>Edukacija ciljnih grupa za suvremenu poljoprivrednu proizvodnju</p> <p>Ostvariti udruživanje proizvođača u zadruge i udruge</p> <p>Poticati proces umrežavanja poljoprivrednih gospodarstva u aktivne zadruge i klasterne</p>
NOSITELJI	LAG, JLS, udruženja poljoprivrednih proizvođača, gospodarski sektor
RAZLOG INTERVENCIJE	Povećanje konkurentnosti i profitabilnosti poljoprivredne proizvodnje na području LAG-a. Provođenje prioriteta će omogućiti jačanje proizvođača u poljoprivredi. Razvijeni oblici udruživanja (klasteri, zadruge, itd) će stvoriti preduvjete za ostvarivanje boljih prinosa u poljoprivredi.
CILJNA GRUPA	Poljoprivredna gospodarstva, prehrambena industrija, općine, gradovi, LAG
FINAC. SREDSTVA	U sljedeće 2 godine predviđena su sredstva u iznosu: 22.580.000,00kn

IZVORI FINANCIRANJA	Proračun LAG-a, grada Orahovice i općina Zdenci, Crnac i Čačinci, EU fondovi, nacionalna sredstva
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	Povećan broj poljoprivrednih proizvođača u ekološkoj i integriranoj proizvodnji, povećani prihodi županijskog proračuna i proračuna JLS, povećan plasman domaćih proizvoda, povećani udjeli na tržištu, investicije u proizvodnju i tehnologiju, broj provedenih edukacija

Prioriteti definirani kroz Strateški cilj 2: Razvoj infrastrukture za stvaranje područja ugodnog za život

2 PRIORITET 1.	Poboljšanje komunalne infrastrukture (vodovodi, kanalizacija, ceste, IT mreža, odlagališta otpada)
SVRHA	Stvaranje komunalno-infrastrukturnih preduvjeta za povećanje kvalitete života na području LAG-a i time doprinijeti smanjenju migracija, odnosno stvoriti osnovne infrastrukturne preduvjete za razvoj gospodarstva i dolazak investitora.
CILJEVI	Povećati kvalitetu života na području LAG-a Zaštita od elementarnih nepogoda i time smanjenje gubitaka dohotka i šteta.
NOSITELJI	LAG, JLS, javni sektor
RAZLOG INTERVENCIJE	Povećanje kvalitete života kroz bolju prometnu povezanost Županije Povećanje kvalitete života kroz dostupnost kvalitetne pitke vode svim žiteljima na području LAG-a. Smanjiti štetne posljedice od poplava, suša i požara po građane i gospodarske subjekte. Poboljšanjem komunalne i prometne infrastrukture stvorit će se bolji uvjeti za rad i život na području LAG-a.
CILJNA GRUPA	Stanovništvo u LAG-u, komunalna poduzeća, JLS, gospodarski sektor
FINAC. SREDSTVA	U sljedeće 2 godine predviđena su sredstva u iznosu: 16.300.000,00kn
IZVORI FINANCIRANJA	Proračun LAG-a, grada Orahovice i općina Zdenci, Crnac i Čačinci, EU fondovi, nacionalna sredstva
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	broj novih priključaka na vodoopskrbnu mrežu, visina investicija u sustav obrane od poplava, suša i požara, IT mrežu

2 PRIORITET 2.	Poboljšanje socijalne infrastrukture potrebne za ugodan život
SVRHA	Omogućiti jednake mogućnosti zdravstvene i socijalne skrbi trebaju biti dostupne svim slojevima društva u široj zajednici
CILJEVI	Unaprijediti zdravstvenu, socijalnu i kulturnu infrastrukturu na području LAG-a, Poticati nove oblike socijalnih inovativnih usluga Poticati izvaninstitucionalnu skrb za ranjive skupine društva
NOSITELJI	LAG, JLS, zdravstvene ustanove, centri za socijalnu skrb, poduzetnici
RAZLOG INTERVENCIJE	Specifične potrebe na području LAG-a zahtijevaju unaprjeđenje socijalne, zdravstvene i kulturne infrastrukture i usluga. Veliki broj pasivnog i starog stanovništva zahtjeva dodatnu brigu i skrb, kao i stvaranje dodatnih usluga i socijalne infrastrukture te dodatne sadržaje za djecu i odrasle Poboljšana kvaliteta života ranjivih skupina društva, razvijena specifična i

	sada nedostajuća infrastruktura.
CILJNA GRUPA	Pasivno i staro stanovništvo, ranjive skupine društva, nezaposleni, udruge građana
FINAC. SREDSTVA	U sljedeće 2 godine predviđena su sredstva u iznosu: 24.339.664,00kn
IZVORI FINANCIRANJA	Proračun LAG-a, grada Orahovice i općina Zdenci, Crnac i Čačinci, EU fondovi, nacionalna sredstva
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	Postotak stanovništva kojemu su poboljšani socijalni uvjeti života, broj novonastalih poduzetnika za socijalnu skrb.

Prioriteti definirani kroz Strateški cilj :Razvoj ljudskih resursa za područje LAG-a

3 PRIORITET 1.	Poboljšati dostupnost obrazovanja mladima
SVRHA PRIORITETA	Jačanje ljudskih kapaciteta u skladu s potrebama tržišta rada
CILJEVI PRIORITETA	Stipendijama omogućiti dostupnost obrazovanja mladima, Poticanje obrazovanja za deficitarna zanimanja Osposobiti nezaposlene sukladno potrebama tržišta rada kao i poticati ih na mobilnost na tržištu rada Razviti programe za stjecanje specifičnih znanja od značaja za tržište rada Lokalne akcijske grupe
NOSITELJI PRIORITETA	LAG, JLS, HZZ, obrazovne ustanove
RAZLOG INTERVENCIJE	Promijenjene potrebe tržišta rada na koje ljudski resursi sa sadašnjim znanjima i vještinama ne mogu odgovoriti. Potrebno je razvijanje ključnih kompetencija u skladu s potrebama tržišta rada.
CILJNA GRUPA	Nezaposlene osobe, obrazovne ustanove, poslodavci.
FINACIJSKA SREDSTVA	U sljedeće dvije godine predviđena su sredstva u iznosu: 200.000,00
IZVORI FINANCIRANJA	LAG, proračun JLS, fondovi EU
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	Broj stipendiranih učenika i studenata, broj učenika obrazovanih za deficitarna zanimanja, Usporedba upisnih kvota obrazovnih institucija s interesom polaznika, % smanjenja strukturalne nezaposlenosti, vrijeme provedeno u evidenciji HZZ-a prije pronalaska prvog zaposlenja
3 PRIORITET 2.	Razviti suvremene metode učenja kroz doživotno učenje
SVRHA PRIORITETA	Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada Povećanje mogućnost stjecanja specifičnih znanja kroz program doživotnog učenja
CILJEVI PRIORITETA	Poticati korištenje tehnologija suvremenog društva Omogućiti dodatne edukacije za stanovništvo, sektorske vezano za razvoj ekonomskih djelatnosti na LAG-u i dodatnih specifičnih edukacija za različite skupine društva Educirati ljude za potrebna poduzetnička znanja i vještine

NOSITELJI PRIORITETA	LAG, JLS, HZZ, obrazovne ustanove, RA VIDRA, HGK, HOK.
RAZLOG INTERVENCIJE	Promijenjene potrebe tržišta rada na koje ljudski resursi sa sadašnjim znanjima i vještinama ne mogu odgovoriti. Razviti ključne kompetencije u skladu s potrebama tržišta rada.
CILJNA GRUPA	Nezaposlene osobe, obrazovne ustanove, VSMTI, Županija, RA VIDRA, poslodavci.
FINACIJSKA SREDSTVA	U sljedeće 2 godine predviđena su sredstva u iznosu: 1.042.532,50 kn
IZVORI FINANCIRANJA	LAG, proračun JLS, fondovi EU
RAZDOBLJE PROVEDBE	2013.-2014.
POKAZATELJI	Usporedba upisnih kvota obrazovnih institucija s interesom polaznika, % smanjenja strukturalne nezaposlenosti, vrijeme provedeno u evidenciji HZZ-a prije pronalaska prvog zaposlenja, zadovoljstvo poslodavaca kompetencijama novih zaposlenika, broj novih programa/zvanja

7.5. Razvojni učinak prioriteta

Detaljni učinak realizacije ovih prioriteta i njihovih mjera na razvoj pokazati će podaci iz praćenja i vrednovanja ostvarenja projekata koji će proizlaziti iz mjera. No, razvojni učinak se može sagledati i općenito, bez numeričkih i drugih pokazatelja. Prioriteti su usmjereni na ostvarenja napretka stanja i okolnosti u nekoliko sektora. U **sektoru turizma** želi se poboljšati turistička infrastruktura, razviti jedinstvene turističke rute te kulturnu i prirodnu baštinu staviti u funkciju održivog turizma. U **segmentu poduzetništva** riječ je o popravljaju okolnosti za bolje i efektivnije korištenje svih resursa, razvoj industrijskih i poduzetničkih aktivnosti, razvijanje infrastrukture za mlade poduzetnike i poticanje zelenog poduzetništva. Mjere u **sektoru poljoprivrede** trebaju rezultirati poljoprivrednom proizvodnjom i prenamjenom iste za suvremenu i proizvodnju veće dodane vrijednosti. Mjere upućuju na radnje razvoja sela na razinu prostora koji je uvjetima blizak gradskim naseljima, a to znači da se očekuje proširenje djelatnosti u njima posebno u dijelu bavljenja ruralnim turizmom kao dodatnom djelatnošću. U **segmentu razvoja ljudskih resursa** za područje LAG-a želi se poboljšati dostupnost obrazovanja mladima, te razviti suvremene metode učenja kroz cjeloživotno obrazovanje.

Pojednostavljeno, prethodno rečeno izražava temeljnu intenciju ove Strategije, a ona je ostvariti učinke koji će rezultirati da će Lokalna akcijska grupa „PAPUK“ biti snažno orijentirana razvoju turizma, poduzetništva, uz očuvanje prirodne i kulturne baštine, korištenje obnovljivih izvora energije, razvijenu socijalnu, zdravstvenu i kulturnu infrastrukturu i kao takva poželjna za siguran obiteljski život i rad.

8. IZRADA LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE LAG-a „PAPUK“

8.1. Primjena načela „odozdo prema gore“

Pristup odozdo prema gore na području Lokalne Akcijske Grupe „PAPUK“ podrazumijeva uključivanje svih lokalnih aktera u donošenje odluka o strategiji područja i određivanju prioriteta koji bi se trebali primjenjivati u njihovoj zajednici. Na radionicama za izradu lokalne razvojne strategije (LRS) sudjelovale su različite interesne skupine, sa ravnopravnom zastupljenosti predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora. Uključivanje lokalnih aktera podrazumijeva šire stanovništvo, gospodarske i društvene interesne skupine i predstavnike javnih i privatnih ustanova, dok se posebno pazilo na uključivanje mladih i žena.

Javni sektor u ovom kontekstu uključuje jedinice lokalne samouprave i javna poduzeća s područja LAG-a s područja LAG-a. Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata s područja svog djelovanja.

Organizacije civilnog društva pokazale su se kao značajan sudionik u izradi razvojne strategije. One imaju posebno značajnu ulogu u područjima zaštite prirodne i kulturne baštine te razvoja ljudskih resursa. Ujedno mogu aktivno utjecati na dotok dodatnih sredstava iz nacionalnih i EU fondova na području LAG-a za financiranje inicijativa koje ne pokrivaju ostali dionici u regionalnom razvoju.

Gospodarski sektor je glavni pokretač stvaranja blagostanja i radnih mjesta. Svrha je LRS, između ostalog, stvoriti preduvjete za što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora. Iz tog razloga sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi LRS-a od izrazite je važnosti. Na taj način djelovanje javnog sektora može se kontinuirano usklađivati s potrebama privatnog sektora, naravno, vodeći računa o postavkama održivog razvoja.

U pripremi strategije posebno se vodilo računa o aktivnom uključivanju i sudjelovanju mladih koji svoji viđenjem mogu uvesti nove ideje i riješiti svoje postojeće probleme. Također se vodilo računa o ravnopravnoj uključenosti žena u izradi strategije.

Radna skupina za izradu Lokalne razvojne strategije organizirala je 3 radionice na kojoj su se redom razrađivali Temeljna i SWOT analiza područja LAG-a, predlagali ciljevi, prioriteti i mjere i na kraju otvaranje javnog poziva za prikupljanje projektnih prijedloga.

Sudjelovanje različitih interesnih skupina i primjena načela „odozdo prema dolje“ neće biti ograničeno samo na početnu fazu izrade strategije već će se isti biti uključeni i u provedbi i ostvarivanju ciljeva LRS.

Grafikon 8.1. Prikaz izrade Lokalne razvojne strategije LAG-a „PAPUK“ 2013.-2014. kroz radionice

8.2. Opis značajki partnerstva u LAG-u

Partnerstvo u LAG-u čine jedinice lokalne samouprave, javne ustanove, javna i privatna poduzeća, civilne organizacije i fizičke osobe a područja LAG-a koje su dobrovoljno pristupile Lokalnoj akcijskoj grupi „Papuk“, a iskazali su interes za međusobnu suradnju u svrhu razvoja područja LAG-a. Popis članova LAG-a pokazuje tablica 9.1.

Tablica 8.1. Popis članova LAG-a „PAPUK“

1. Josip Nemeč, OIB: 76650120173– gradonačelnik grada Orahovice, OIB: 2288981073
2. Mato Damjan, OIB: 06475315078– načelnik općine Crnac, OIB: 06475315078
3. Mirko Mališ, OIB: 62081236920– načelnik općine Čačinci, OIB: 76750898337
4. Mato Barukčić, OIB: 01889782250 - načelnik općine Zdenci, OIB: 40420358048
5. Ana Štefičar, OIB: 62222881681, opunomoćenica KUD Čačinci, OIB: 64791551394
6. Kata Lončar, OIB: 51260008608, opunomoćenica Udruge „Lipa“ V. Rastovac, OIB: 78432730596
7. Vesna Petričević, OIB: 21884341689, opunomoćenica općine Crnac, OIB: 06475315078,
8. Anica Kubica, OIB: 06968440439, opunomoćenica KUD “Zdenac” Zdenci, OIB: 20995980899,
9. Anita Zavada, OIB: 32664200332, opunomoćenica Radio Orahovice d.o.o., OIB: 95492668128
10. Zlatica Kurbegović, OIB: 83311356239, opunomoćenik Udruge žena „Hrvatske sokolice“ Orahovica, OIB: 94985054316,
11. Ivona Maričić, OIB: 75622623995, opunomoćenik Udruge INFOR, OIB: 24858864394
12. Saša Rister, OIB: 14619956611, opunomoćenik Ružica grad d.o.o. Orahovica OIB: 33892410777,
13. Željko Jurkin, OIB: 65324344904 , opunomoćenik Zadruga EUROVOĆE, OIB: 81184729207,
14. Alen Jurenac, OIB: 87009356152, opunomoćenik JU Park prirode Papuk, OIB: 09100391705,
15. Vladimir Držaić, OIB: 18791422946, opunomoćenik Klub branitelja liječenih od PTSP-a Čačinci, OIB: 51856136367
16. Siniša Ileš, OIB: 91033390279, opunomoćenik DVD Čačinci, OIB: 61897009183
17. Izidor Lončar, OIB: 42076873826, opunomoćenik Vatrogasne zajednice općine Crnac, OIB: 03819874202
18. Pavao Vida, OIB: 61094791849, opunomoćenik NK Munja, OIB: 06899552685
19. Željko Vremić, OIB: 71576656036, opunomoćenik Općina Zdenci, OIB: 40420358048,
20. Zoran Rončević, OIB: 29799565500, opunomoćenik Udruženje Obrtnika Zdenci, OIB: 69678898806
21. Damir Kelava, OIB: 64990204407, opunomoćenik Pan parket d.o.o., OIB: 45783171737,
22. Lukić Slobodan, OIB: 21882175539, opunomoćenik Klub poduzetnika Orahovica, OIB: 63775222401,
23. Darko Žužak, OIB: 72700868438, opunomoćenik GEO SOFT d.o.o., OIB: 05092130559

Izvor: Sporazum o suglasnosti o uspostavi lokalnog partnerstva u području VPŽ, grada Orahovice i općina Crnac, Čačinci i Zdenci

Uključivanje partnera iz različitih sektora dovodi do ravnotežne zastupljenosti različitih stavova i mišljenja u donošenju odluka, a takav pristup će se njegovati i nastaviti i u provedbi lokalne razvojne strategije.

LAG „PAPUK“ ima 22 člana, 8 iz javnog sektora, 9 iz civilnog sektora i 5 iz gospodarskog. Kvaliteta partnerstva u LAG-u je postignuta uključivanjem partnera iz različitih sektora.

Javni sektor	Civilni sektor	Gospodarski sektor
-GRAD ORAHOVICA	-VATROGASNA ZAJEDNICA OPĆINE CRNAC	-GEOSOFT D.O.O.
-OPĆINA CRNAC	-KUD ČAČINCI	-ZADRUGA EUROVOĆE
-OPĆINA ČAČINCI	-UDRUGA INFOR	-UDRUŽENJE OBRTNIKA ZDENCI
-OPĆINA ZDENCI	-KUD ZDENAC	-PAN PARKET D.O.O.
-RADIO ORAHOVICA d.o.o.	-UDRUGA "HRVATSKE SOKOLICE"	-KLUB PODUZETNIKA ORAHOVICA
-PAPUK D.O.O.	-UDRUGA "LIPA"	
-RUŽICA GRAD D.O.O.	-NK MUNJA	
-PARK PRIRODE PAPUK	-KLUB BRANITELJA LIJEČENIH OD PTSP-A ORAHOVICA	
	-DVD ČAČINCI	

8.3. Utjecaj provedbe strategije na okoliš

Lokalna razvojna strategija svojim **ciljem 1** „Diversifikacija ekonomskih djelatnosti u ruralnom području utemeljena na lokalnim resursima“, **prioritetom 1** „Razvoj ruralnog turizma“ i **mjerom 3** „kulturnu i prirodnu baštinu staviti u funkciju održivog turizma“ direktno utječe na sprečavanje zanemarivanja i propadanja prirodne i kulturne baštine. **Prioritet 2** istog cilja „razvoj poduzetništva i korištenje obnovljivih izvora energije“ i **mjera 3** „poticati zeleno poduzetništvo“ vodi ruralnom razvoju koji je utemeljen na očuvanju okoliša korištenjem OIE i na taj način sprječava onečišćenje. Mjerom 3 želi se pokrenuti tržište proizvoda koji se temelje na jedinstvenosti lokalne prirodne i kulturne raznolikosti i održivom korištenju prirodne i kulturne baštine. **Prioritet 3** „razvoj održive poljoprivrede“ **mjerom 2** „poticati ekološku poljoprivrednu proizvodnju“ i **mjerom 3** „očuvanje prirodnog okoliša“ sektor poljoprivrede vodi ka očuvanju prirodnog okoliša i manjoj upotrebi zagađivača u proizvodnji.

Cilj 2 „Razvoj infrastrukture za stvaranje područja ugodnog za život“ kroz **mjeru 2** „poticati energetska učinkovitost u domaćinstvima“ želi, zajedno sa gore navedenim prioritetom 2 cilja 1, povećati upotrebu obnovljivih izvora energije i očuvati čist okoliš na području LAG-a.

Lokalna razvojna strategija kroz svoje ciljeve isprepliće bitno očuvanje okoliša kao putu k održivom razvoju i poboljšanom životnom standardu. Očuvanje okoliša se smatra nužnim uvjetom *održivog razvoja*.

8.4. Izvori financiranja i održivost strategije bez sredstava javne pomoći

Lokalna akcijska grupa „PAPUK“ do sada se financira u cijelosti iz proračuna Grada Orahovice. Za 2013. godinu Javne i lokalne samouprave, a koje su članovi LAG-a, napravile su plan financiranja kojim će Općine za LAG izdvajati 10.000,00 kuna godišnje, a grad Orahovica 50.000,00 kuna godišnje koje će omogućiti normalno funkcioniranje LAG-a. Članarina za fizičke osobe je 120 kuna godišnje

Lokalna strategija razvoja odražava stvarne potrebe područja i postavljeni ciljevi planiraju se ostvariti bez obzira na sredstva javne pomoći. Ostali nacionalni izvori za provedbu strategije iz kojih je moguće povlačenje sredstava su: Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova,

Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo poduzetništva i obrta, ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo turizma, Ministarstvo branitelja, Ministarstvo kulture, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvitak. EU izvori sredstava: IPA komponente III – regionalni razvoj, komponenta IV – razvoj ljudskih resursa i V – Ruralni razvoj. Također se projekti mogu aplicirati kroz Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj, Europski poljoprivredni fond.

8.5. Financijski plan provedbe i slijed aktivnosti (akcijski plan) u ostvarenju ciljeva LRS

Javni poziv za prijavu projektnih ideja ili projekata poslan je 12.12.2012. godine zajedno sa shemom ciljeva, prioriteta i mjera, s naznakom da će Akcijski plan provedbe strategije obuhvatiti sve projekte koji će se moći i realizirati u navedenom razdoblju, kako iz nacionalnih tako i EU fondova.

Prikupljeno je 153 projekata ukupne vrijednosti **148.192.796,50 kn**, kako je prikazano u tablici 8.2.

Tablica 8.2. Slijed aktivnosti u ostvarenju ciljeva Lokalne razvojne strategije LAG-a „Papuk“

1 cilj: Diversifikacija ekonomskih djelatnosti u ruralnom području utemeljena na lokalnim resursima		
1P1 Razvoj ruralnog turizma		
1P1M1: poboljšati postojeće turističke lokacije		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta (kn)	Prijavitelj
Edukacijski centar „Vilino Selo“- srednjovjekovno naselje podno Ružice grada	4.262.500	Udruga Red vitezova Ružice grada
Legenda o Ružici- viteški turnir za ruku kneginje Ružice	130.000	Udruga Red vitezova Ružice grada
Kupnja fijakera	64.000	OPG Komljenović Nikola
Biciklistička Utrka „Srednjovjekovnim Stazama“	25.000	BK LOOD Orahovica
Trg starih zanata etno selo Duzluk	125.000	OPG Solić
Uređenje prilaza do utvrde „Ružice grada“, Park prirode „Papuk“, Orahovica	600.000	Grad Orahovica,
Čačinci Urban Fest (festival demo bendova) – ČUF No.5 – 17.08.2013.	73.900	Klub navijača Mladosti „Čačinački alkosi“
Info kiosk u centru grada Orahovice	45.000	TZ grada Orahovice
Info ploče u gradu Orahovici	70.000	TZ grada Orahovice
Kapelica kneginje Ružice	180.000	TZ grada Orahovice
Izgradnja staze za trčanje i postavljanje drvenih sprava za vježbanje	200.000	Općina Zdenci
Katalog kolonije kipara	30.000	Općina Zdenci
Razvoj lovstva i ribolovstva	500.000	Općina Zdenci
Uređenje i opremanje kušaonice vina	200.000	OPG Blanka Jović
Uređenje dvorišnog prostora i kušaonice	70.000	OPG Šimatić
Izrada web stranica i izdavanje brošure sa ponudom OPG-a	20.000	OPG Šimatić
Turistička manifestacija „Ja posijah lan“	10.000	Udruga Rukotvorine Zdenci
Radionice izrade lokalne nošnje i suvenira	50.000	Udruga Rukotvorine Zdenci

UKUPNO	6.655.400	
1P1M2: povećati kapacitete turističkih smještajnih objekata kroz seoski turizam		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Kratki obiteljski odmor	100.000	OPG Solić
Izgradnja hostela	5.500.000	Grad Orahovica,
Ugostiteljski objekt sa restoranom i smještajem - Kulinarska Akademija	2.000.000	Hornung Obrt za ugostiteljstvo
Smještaj i Gastronomija u ruralnom Području	40.000	OPG Dražen Šafar
UKUPNO	7.640.000	
1P1M3: kulturnu i prirodnu baštinu staviti u funkciju održivog turizma		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
„Obnova stare tradicijske kuće“	200.000	OPG
Edukacija i promocija autohtone i tradicijske gastronomije	15.000	Udruga kuhara grada Orahovice
„Izrada izložbenog prostora za tradicijske predmete“	10.000	KUD „Čačinci“
„Tiskanje promotivnih materijala Turističke zajednice općine Čačinci“	15.000	TZ Općine Čačinci
„Stopama Željka Majora – Čačinci-Vukovar 2013.“	5.200	Klub navijača Mladosti „Čačinački alkosi“
Renoviranje slovačke kuće sa gospodarskim zgradama u Z. Gaju	300.000	Općina Zdenci
Bankovci i Kutovi kao etno selo	1 500 000	Općina Zdenci
Drapanje perja	20 000	Općina Zdenci
Izrada izvornih suvenira	300.000	Općina Zdenci
Izrada ormara i stalaža u domu slovaka za očuvanje kulturne baštine	10.000	Općina Zdenci
Izrada ploče ili spomenika za jedinog poginulog dragovoljca domovinskog rata Zdravka Kevčića	10.000	Općina Zdenci
Kupnja i uređenje etno kuće u Zdencima	200.000	Općina Zdenci
Žetvene svečanosti	20.000	Općina Zdenci
Što su jeli naši stari	30.000	Općina Zdenci
Uređenje starog mlina u Kutovima	400.000	Općina Zdenci
Zdenačke maškare	25.000	Općina Zdenci
Zdenački Božićni koncert	15.000	Općina Zdenci
Zdenački divani	50.000	Općina Zdenci
Zdenački susreti	20.000	Općina Zdenci
Zdenačko čijalo	20.000	Općina Zdenci
Manifestacija sadnje i čupanja lana	20.000	Općina Zdenci
UKUPNO	1.665.200	
1P1M4: razviti jedinstvene turističke rute na području LAG-a		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
„Uređenje pješačkih staza uz državnu cestu D2 „ (kroz naselje Čačinci)	200.000	Općina Čačinci
Uređenje poljskog puta (nerazvrstana cesta)	150.000	MO Crkvari
Fitnes na otvorenom	380.000	Grad Orahovica
Adrenalinski park, na području izletišta „ORAH“, Park prirode „Papuk“, Orahovica	800.000	Grad Orahovica

Šetnica „stara pruga“, centar Orahovica – kupalište Jezero, Orahovica	900.000	Grad Orahovica
Pješačko-biciklistička staza Orahovica – Donja Pištana	650.000	Grad Orahovica
Stazama zdenačkih izvora	600.000	Općina Zdenci
UKUPNO	3.680.000	
1P1 UKUPNO	19.580.600	
1P2: razvoj poduzetništva i korištenje obnovljivih izvora energije		
1P2M1: poticajno okruženje za obrte i mikro poduzetnike na području LAG-a		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Održavanje i popravak seoskih puteva	500.000	Općina Zdenci
Poticanje lokalnih poslovnih inicijativa	200.000	Općina Zdenci
Radna mjesta za ranjive kroz recikliranje odjeće	200.000	Općina Zdenci
UKUPNO	900.000	
1P2M2: razviti poduzetničku infrastrukturu za mlade poduzetnike (inkubatori, pod. zone, agrozone)		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Poduzetnička zona	3.000.000	Općina Zdenci
Poduzetnički inkubator	10.000.000	Općina Zdenci
UKUPNO	13.000.000	
1P2M3: poticati zeleno poduzetništvo		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Iskorištavanje izvorišta tople vode u Obradovcima	50.000.000	Općina Zdenci
Punionica vode u Zdencima	150.000	Općina Zdenci
UKUPNO	50.150.000	
1P2 UKUPNO	64.050.000	
1P3 razvoj održive poljoprivrede		
1P3M1: poticati profitabilnije oblike poljoprivredne proizvodnje (voće, povrće, staklenici)		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Izgradnja hladnjača	10.000.000	Općina Zdenci
Izgradnja sušara za: žitarice, voće i povrće	2.000.000	Općina Zdenci
UKUPNO	12.000.000	
1P3M2: poticati ekološku poljoprivrednu proizvodnju		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Pravi poljoprivredni oglasnik	80.000	OPG Solić
UKUPNO	80.000	
1P3M3: očuvanje prirodnog okoliša		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Izgradnja postrojenja za mehaničko-biološku obradu nesortiranog komunalnog otpada	10.000.000	Općina Zdenci
Izgradnja zelenih otoka	500.000	Općina Zdenci
UKUPNO	10.500.000	
1P3 UKUPNO	22.580.000	
2. cilj: Razvoj infrastrukture za stvaranje područja ugodnog za život		

2P1: Pобољшanje komunalne infrastrukture (vodovodi, kanalizacija, ceste, IT mreža, odlagališta otpada)		
2P1M1: dovršiti komunalnu infrastrukturu		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Izgradnja kanalizacije u Zokovom Gaju, Slavonskim Barama, Kutovima, Obradovcima i Donjem Predrijevu	6.000.000	Općina Zdenci
UKUPNO	6.000.000	
2P1M2: poticati energetska učinkovitost u domaćinstvima		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Rekonstrukcija javne rasvjete u Kutovima i Obradovcima	300.000	Općina Zdenci
Korištenje obnovljivih izvora energije	10.000.000	Općina Zdenci
UKUPNO	10.300.000	
2P1 UKUPNO	16.300.000	
2P2: Pобољшanje socijalne infrastrukture potrebne za ugodan život		
2P2M1: obnoviti/izgraditi objekte socijalne infrastrukture za stanovnike (vrtići, škole, zdravstvena i kulturna infrastruktura)		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
„Daj goool“	82.150	Nk „Mladost“ Čačinci
Krov glavu čuva	52.000	Osnovna Škola Antuna Gustava Matoša
„Uređenje dječjih igrališta u naseljima općine Čačinci“	160.000	Općina Čačinci
Plešimo sigurno kroz život !	50.000	Vrtić pri osnovnoj školi
Sanacija društvenog doma u Crncu	37.894	
„Škola hip hop plesa sa pripadajućom opremom“	5.000	Savjet mladih Čačinci
„Bolje sutra za treću životnu dob“	58.000	Dobrovoljno vatrogasno društvo- „Pomoć u kući starijim osobama“
Bezbržan put	150.000	NK-Papuk
Zeleni Život	150.000	NK-Papuk
Tihi Dom	200.000	Papuk d.o.o
Šetnice uspomena	150.000	Papuk d.o.o
Izgradnja i uređenje dječjeg igrališta iza mjesnog doma	100.000	MO Crkvari
Izgradnja i uređenje dječjeg igrališta na ranču	100.000	OPG Komljenović Nikola
Rekreacijom do sporta "Mini golf igralište"	300.000	OPG Solić
Uređenje dječjeg igrališta, park Roberta Domanya, Orahovica	400.000	Grad Orahovica,
Dogradnja sale kod društvenog doma u Zokovom gaju	400.000	Općina Zdenci
Izgradnja centra za djecu s posebnim potrebama	1.000.000	Općina Zdenci
Izgradnja centra za mlade u sklopu igrališta NK Sloga	1.000.000	Općina Zdenci
Izgradnja dječjih vrtića i staračkih domova	5.000.000	Općina Zdenci
Izgradnja mrtvačnica i staza na grobljima	3.000.000	Općina Zdenci
Izgradnja pješačkih staza u svim naseljima općine Zdenci	4.000.000	Općina Zdenci

Izgradnja pješačkih staza u Crncu	1.459.620	Općina Crnac
Izgradnja pučke kuhinje i pomoć nemoćnima	300.000	Općina Zdenci
Izrada dječjih igrališta	150.000	Općina Zdenci
Postavljanje oglasnih ploča i sandučića povjerenja	25.000	Općina Zdenci
Popravak lokalne ceste kroz Kutove	500.000	Općina Zdenci
Razvoj univerzalne sportske škole	700.000	Općina Zdenci
Uređenje domova	1.000.000	Općina Zdenci
Uređenje kino dvorane-grijanje	100.000	Općina Zdenci
Uređenje ljetne pozornice u Zdencima	200.000	Općina Zdenci
Uređenje ljetne pozornice u Zdencima	200.000	Općina Zdenci
Uređenje parkirnih mjesta na grobljima	1.500.000	Općina Zdenci
Uređenje parka i održavanje spomenika u Kutovima	200.000	Općina Zdenci
Uređenje stare škole u Kutovima	1.000.000	Općina Zdenci
Uređenje starih mostova u Kutovima	200.000	Općina Zdenci
Uređenje vatrogasnog doma u Kutovima	200.000	Općina Zdenci
Izgradnja igrališta za odbojku na pijesku	30.000	MO Centar
Izgradnja vanjske pozornice	100.000	KUD Crkvari
Dječje igralište u suhoj mlaci	40.000	Općina Crnac
Dječje igralište u novom Petrovom polju	40.000	Općina Crnac
UKUPNO	24.339.664	
3. cilj: Razvoj ljudskih resursa za područje LAG-a		
3P1: poboljšati dostupnost obrazovanja mladima		
3P1M1: omogućiti stipendijama dostupnost obrazovanja mladima		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Omogućiti stipendijama dostupnost obrazovanja mladima	200.000	Općina Zdenci
UKUPNO	200.000	
3P2: razviti suvremene metode učenja kroz doživotno učenje		
3P2M1: poticati korištenje tehnologija suvremenog informatičkog društva		
Naziv projekta	Ukupni iznos projekta	Prijavitelj
Bežični Internet „Pogled u svijet“	15.000	Općina Čačinci,
Pokaži što znaš!	10.000	Osnovna Škola Antuna Gustava Matoša
Izrada web stranice „TZO Čačinci“	5.000	TZ Općine Čačinci
INFORmatička učionica „Mladi za stare“	30.000	Udruga za informatiku i naprednu tehnologiju „INFOR“ Orahovica
Internet u svaki dom	55.000	Udruga za informatiku i naprednu tehnologiju „INFOR“ Orahovica
Postavljanje besplatnih Wlan i lan pristupnih točaka	15.000	Općina Zdenci
Korak po korak do ostvarenog cilja	42.920	Udruga Dragovoljaca i veterana Domovinskog rata ogranak Orahovica
UKUPNO	172.920	
3P2M2: omogućiti dodatne edukacije za stanovništvo (sektorske vezano za razvoj ekonomskih djelatnosti na LAG-u i dodatnih specifičnih edukacija za različite skupine društva)		
Naziv projekta	Ukupni iznos	Prijavitelj

	projekta	
Radionica „Odnos urbanog i ruralnog“	15.000	Klub navijača Mladosti „Čačinački alkosi“
Djeca su naša radost	42.920	Udruga Dragovoljaca i veterana Domovinskog rata ogranak Orahovica
Slikom na sliku - da se ne zaboravi	11.693	Udruga Dragovoljaca i veterana Domovinskog rata ogranak Orahovica
Edukacija stanovnika o poduzetničkim znanjima i vještinama	100.000	Općina Zdenci
Edukacija stanovnika s ciljem poboljšanja strukture kvalificirane radne snage	100.000	Općina Zdenci
Jednake mogućnosti za sve mlade(seminari, edukacije, tečajevi...)	400.000	Općina Zdenci
Razvoj Ljudskih Potencijala(ECDL, deficitarna zanimanja, razvoj poduzetničkih vještina)	300.000	Općina Zdenci
UKUPNO	969.612,50	
3P2 UKUPNO	1.142.532,50	
SVEUKUPNO	148.192.796,50 kn	

9. ISKUSTVA U EU PROJEKTIMA

Lokalna akcijska grupa „PAPUK“ sudjelovala je u prijavi projekta „Strengthening and nurturing development and employment“ u sklopu komponente IV Razvoj ljudskih resursa, na natječaj „Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja“ Projekt se nalazi na rezervnoj listi.

Grad Orahovica, kao jedan od članova Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ od 1. veljače 2013. provodi projekt „Mađarsko-hrvatske vinske priče“ u sklopu IPA prekograničnog programa Mađarska-Hrvatska 2007-2013. Vinske priče povezuju vinorodno područje grada Orahovice, Villanya i Iloka, koji su i povijesno povezani s Iločkim knezovima. Projekt ima ukupnu vrijednost 411.839 Eura, nositelj je Grad Orahovica. Vrijednost budžeta Grada Orahovice je 170.000 eura, od čega EU sufinancira 85 posto. Projektom će se rekonstruirati vinske ceste u dužini 2,7 km u Orahovici a održat će se 3 festivala vina: festival Rosea u Villanyu, festival Zelenog silvanca u Orahovici i festival Traminca u Iloku uz ostale edukacijske i turističke sadržaje.

Grad Orahovica je I prijavitelj projekta “Supporting Cycling as Orahovica - Orfű Joint Tourism Product (OrOr Bike Tour)”, koji se nalazi na rezervnoj listi IPA prekograničnog programa Mađarska-Hrvatska 2007-2013. u vrijednosti od 1.761.131,78 € total.

Projekt kojem je Grad Orahovica projektni partner „End of Ottoman domination in Panonian region – EOP” nalaze se na rezervnoj listi, a vrijednost mu je 459.286,80€.

10. IPARD PROGRAM I LAG „PAPUK“

Lokalna razvojna strategija LAG-a „PAPUK“ u potpunosti je usklađena s IPARD programom. Iskazani interes za financiranje planiranih projekata iz IPARD programa se povećava, što prikazuje i tablica 10.1.

Tablica 10. 1: Indikativni broj projekata/potrebna sredstva javne potpore (vezani uz Prioritet 1 i Prioritet 3 IPARD programa) navedeni u LRS za razdoblje 2013. – 2014.

MJERA	Indikativan broj projekata naveden u LRS za razdoblje 2013. – 2014.		Plan potrebnih sredstava (javna potpora) za realizaciju projekata za razdoblje 2013. – 2014., kn	
	2013.	2014.	2013.	2014.
101 – »Ulaganje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda Zajednice«	4	3	4.400.000	6.750.000
103 – »Ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanja standarda Zajednice«	2	1	2.050.000	1.400.000
301 – »Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture«	-	-		
302 – »Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti«	1	2	1.200.000	2.500.000
UKUPNO	7	6	7.650.000	10.650.000

11. PROCEDURA DONOŠENJA ODLUKA ZA IZDAVANJE PISMA PREPORUKE

Lokalna akcijska grupa „PAPUK“ nakon što bude akreditirana izdat će pismo preporuke prijaviteljima na natječajne IPARD programa. Prijavitelj je dužan podnijeti zahtjev za izdavanje pisma preporuke pisanim putem na adresu LAG-a.

Prilikom odabira projekta kojem će pismo preporuke biti izdano moraju se poštovati sljedeći kriteriji:

1. Prijavitelj odnosno korisnik mora biti prihvatljiv korisnik unutar mjere IPARD programa za koju se prijavljuje
2. Projekt mora zadovoljavati kriterije navedene u pravilniku i vodiču IPARD programa

Projekti će biti ocjenjivani od strane odbora od 2 člana, sastavljenog u svrhu evaluacije projekata koji traže pismo preporuke. Članove odbora postavlja Predsjednik LAG-a. Evaluacijski tim mora će biti sastavljen od:

- Voditelja LAG-a
- osobe koja imaju iskustvo rada na EU projektima.

U postupku donošenja odluke o davanju pisma preporuke ne smiju sudjelovati osobe koje su istovremeno podnositelji prijave projekta i/ili koji na bilo koji način evaluacijom projekta dolaze u sukob interesa.

U slučaju da ocjenjivački odbor utvrdi da prijavitelj nije zadovoljio osnovne kriterije, odnosno da se utvrdi da projekt ne zadovoljava kriterije sukladno pravilniku IPARD programa, odustaje se od daljnje evaluacije projekta.

Ukoliko prijavitelj i projekt zadovoljavaju osnovne kriterije, ocjenjivački odbor pristupa daljnjoj evaluaciji pri čemu projekt može dobiti maksimalno 65. Broj bodova bit će formiran od 1 do 65. Kako je prikazano u tablici 11.1.

Tablica 11.1. Evaluacijska tablica za izdavanje pisma preporuke

Kriterij za odabir projektnih ideja	Maksimalan broj bodova	Ostvareni broj bodova / komentar
Usklađenost s strateškim dokumentima	5	
Usklađenost s LRS „PAPUK“	10	
Inovativnost (Projektna ideja promovira i uvodi nove tehnologije, metodologije, znanja i vještine)	5	
Ulaganje se provodi na područjima s težim uvjetima gospodarenja kako je regulirano Zakonom o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN br. 92/10). Ako da 5 bodova, ako ne 0	5	
Ulaganje provodi mladi poduzetnik, do 29 godina. Ako da, 5 bodova, ako ne 0	5	
Ulaganje provodi žena poduzetnica (nositeljica OPG-a, obrtnica ili odgovorna osoba u pravnoj osobi). Ako da, 5 bodova, ako ne 0	5	
Financijske/materijalne sposobnosti prijavitelja (konstrukcija financiranja projekta)	10	
Sposobnosti ljudskih resursa za provedbu projekta Nema provedenih projekata – 0 bodova 1 provedeni projekt – 4 boda 2 i više provedenih projekata – od 5 do 10 bodova	10	

Kriterij za odabir projektnih ideja	Maksimalan broj bodova	Ostvareni broj bodova / komentar
Projekt je održiv i nakon korištenja javnih sredstava	5	
Utjecaj projekta na okoliš	5	
Ukupno	65	

Izvor: Rad autora

Odbor za evaluaciju projekata koji traže pismo preporuke svoje će procjene iznijeti Upravnom odboru Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ na kojoj će se natpolovičnom većinom donijeti odluka o izdavanju pisma preporuke. Upravni odbor, dužan je donijeti Odluku o izdavanju pisma preporuke u roku od 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva prijavitelja

12. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

S obzirom da su proces pristupanja i članstvo Republike Hrvatske u EU jedan od strateških interesa, prilikom definiranja lokalne razvojne strategije važno je imati na umu šire dugoročne strateške smjernice EU vezane za društveni i gospodarski razvoj. U odnosu na ključne nacionalne i strateške dokumente kao što su Strategija ruralnog razvoja RH, Županijsku razvojnu strategiju Virovitičko-podravske županije. Na EU razini LRS odgovara osima politike ruralnog razvoja EU i IPARD programu. Slika 12.1. prikazuje Prioritetne osi politike ruralnog razvoja EU kojima definirani strateški ciljevi Lokalne razvojne strategije Lokalne akcijske grupe „Papuk“ odgovaraju.

Slika 12.1. Četiri prioritetne osi politike ruralnog razvoja Europske unije

Izvor: revija ruralnog razvoja Europske unije

Prioritetne osi politike ruralnog razvoja glavne su niti prema kojima se problemi prepoznati u temeljnoj analizi Lokalne akcijske grupe „Papuk“ postavljaju

Ciljevi Lokalne strategije razvoja Lokalne akcijske grupe „Papuk“ također su usklađeni sa nadređenim strateškim dokumentima:

- Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije 2011.-2013.
- Strategijom ruralnog razvoja 2008-2013
- IPARD Programom 2007-2013

Tablica 12.1. Odnos ciljeva LRSLAG-a „PAPUK“ i ciljeva strateških dokumenata

Lokalna razvojna strategija	Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije 2011.-2013.	Strategija ruralnog razvoja 2008-2013	Strategije regionalnog razvoja RH za period 2011-2013
Cilj 1: Diversifikacija ekonomskih djelatnosti u ruralnom području utemeljena na lokalnim resursima	STRATEŠKI CILJ 1: Razvoj konkurentnog gospodarstva zasnovanog na konkurentnoj poljoprivredi, poduzetništvu, izveznoj industriji, zaštiti prirode i održivom turizmu	CILJ 1: Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora	Cilj 1: Poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo i slatkovodno ribarstvo
		CILJ 2: Očuvanje, zaštita i održiva uporaba okoliša, krajolika, prirodnog i kulturnog naslijeđa	Cilj 2: Razvoj regionalne infrastrukture
Cilj 2: Razvoj infrastrukture za stvaranje područja ugodnog za život	STRATEŠKI CILJ 2: Izgradnja ljudskih potencijala u skladu s potrebama tržišta rada Županije i Panonske Hrvatske	CILJ 3: Poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima i proširenje gosp. programa ruralnog gospodarstva	Cilj 3: Povećanje konkurentnosti gospodarstva panonske regije
Cilj 3: Razvoj ljudskih resursa za područje LAG-a	STRATEŠKI CILJ 3: Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje okoliša, prirodnog, povijesnog i kulturnog naslijeđa	CILJ 4: Poboljšanje učinkovitosti institucijskog okruženja	Cilj 4: Zaštita okoliša
			Cilj 5: Jačanje ljudskih potencijala

Izvor: rad autora

Ciljevi Lokalne razvojne strategije Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ i strateških ciljeva Županijske razvojne strategije Virovitičko-podravske županije 2011.-2013. potpuno su usklađeni. Ostvarenje Cilja 1 Lokalne strategije LAG-a „PAPUK“ direktno pridonosi ostvarenju cilja 1 ŽRS. Cilja 2 LRS-a direktno je vezan na ispunjavanje Strateškog cilja 3 ŽRS-a, dok cilj 3 LRS-a ispunjava cilja 2 i 3 ŽRS-a.

Lokalna razvojna strategija sa sva svoja 3 cilja također je potpuno je usklađena sa Strategijom ruralnog razvoja 2008-2013, kako je prikazano u tablici. Cilj 1 LRS dovodi do ispunjavanja cilja 1 i cilja 4 Strategije ruralnog razvoja. Cilj 2 LRS odgovara cilju 3 Strategije ruralnog razvoja. Cilj 3 LRS vodi ispunjenju cilja 3 Strategije ruralnog razvoja.

Ciljevi LRS LAG-a „PAPUK“ također će pridonositi ciljevima Strategije regionalnog razvoja RH kroz ostvarenje sva tri cilja LRS. IPARD PROGRAM Plan za poljoprivredu i ruralni razvoj 2007.-2013. postavlja ciljeve koje Lokalna razvojna strategija ispunjava, a što pokazuje tablica 12.2.

Tablica 12.2. Odnos prioriteta i specifičnih ciljeva IPARD programa i ciljeva Lokalne razvojne strategije LAG-a „PAPUK“

Prioritet	Specifični cilj	CILJ LRS LAG-a
1. Pобољшanje tržišne učinkovitosti i provedbe standarda Zajednice	Jačanje i pobољшanje poljoprivredne proizvodnje i tržišnog kapaciteta	Cilj 1, prioritet 3 razvoj održive poljoprivrede
2. Pripremne radnje za provedbu poljoprivredno-okolišnih mjera i lokalnih strategija ruralnog razvoja	Jačanje i pobољшanje kapaciteta provedbe obveznog pilot projekta u poljoprivrednom okolišu i pristup temeljen na LEADER-u	Cilj 3: Razvoj ljudskih resursa za područje LAG-a
3. Razvoj ruralne ekonomije	Stvaranje boljih životnih uvjeta u ruralnim područjima pobољшanjem ruralne infrastrukture i promicanjem poslovnih aktivnosti	Cilj 1: Diversifikacija ekonomskih djelatnosti u ruralnom području utemeljena na lokalnim resursima Cilj 2: Razvoj infrastrukture za stvaranje područja ugodnog za život Cilj 3: Razvoj ljudskih resursa za područje LAG-a

Izvor: rad autora

13. KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE

2013. - 2014. LAG PAPUK

Lokalna razvojna strategija 2013-2014. za područje LAG PAPUK je osnovni strateški dokument za održivi društveno-gospodarski razvoj LAG područja PAPUK koji obuhvaća grad Orahovicu i općine Crnac, Zdenci i Čačinci. Važnost izrade lokalne razvojne strategije, osim kvalitetnog usmjeravanja razvoja, leži i u usklađivanju s mogućnostima korištenja fondova EU predviđenih za lokalni/ruralni razvoj, posebno LEADER program EU. Komunikacijska se strategija počela provoditi već tijekom 2012. godine tijekom samog procesa izrade Lokalne razvojne strategije kako bi se informirala cjelokupna lokalna zajednica. Daljnja je komunikacija potrebna da bi se svi dionici upoznali s njenim mogućnostima i projektima planiranih za razvoj zajednice.

Aktivnosti u sklopu komunikacijske strategije koje će se poduzimati, usklađene su s načelima transparentnosti i razumljivosti, usmjeravane k ciljnim grupama te sustavno ažurirane s ciljem pravovremenog informiranja ciljnih skupina.

Cilj Komunikacijske strategije je učiniti dostupnim relevantne informacije svim dionicima razvoja i na jasan i jezgrovit način prikazati ciljeve, prioritete i mjere, a posebno realizirane projekte za željeni razvoj lokalne zajednice LAG područja PAPUK.

Interni pristup informacijama imaju:

- Članovi upravnog odbora i skupštine LAG,
- Partneri u provedbi *Lokalne razvojne strategije*,
- Ministarstvo poljoprivrede,
- Virovitičko-podravska županija.

Eksterni pristup informacijama odnosi se na:

- Organizacije civilnog društva;
- Privatni sektor – proizvodni i uslužni;
- Organizacije kao što su razvojne agencije, gospodarske i obrtničke komore, turističke zajednice, itd;
- Obrazovni sektor;
- Šira javnost

Porast spoznaja javnosti i lokalne zajednice od iznimne je važnosti zbog toga što su upravo građani nositelji održivog razvoja, a integralni su dio prije navedenih ciljnih skupina.

KOMUNIKACIJSKI ALATI

Aktivnosti u okviru komunikacijske strategije uključuju korištenje sljedećih alata i metoda prenošenja informacija krajnjim korisnicima, odnosno ciljnim skupinama:

- Internetske stranice LAG PAPUK gdje će biti dostupan cjelokupni dokument strategije kao i proces provedbe strategije,
- Internetske stranice Grada Orahovice i Općina Crnac, Zdenci i Čačinci gdje su dostupne informacije o procesu izrade same Lokalne razvojne strategije i procesu njene provedbe
- Publikacija sažetka dokumenta Lokalne razvojne strategije 2013.-2014. za LAG PAPUK (u tiskanom obliku); Konferencija za novinare (predstavljanje finalnog dokumenta);
- Predstavljanje strategije na lokalnim televizijskim i radijskim postajama;
- Priopćenja za tisak;
- Članci u novinama.

Navedene aktivnosti bit će financirane sredstvima LAG PAPUK.

Literatura:

- Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravske županije 2011.-2013.
- Državni zavod za statistiku RH, Popis stanovništva 2011. Godine.
- Republika hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zaposlenost i plaće u 2009.
- Program ukupnog razvitka za Općine Čačinci, Zdenci i Crnac te grad Orahovicu 2007.
- Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Virovitica, Aktualnosti gospodarstva Virovitičko-podravske županije, 2012.
- Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Virovitica, Karakteristike gospodarstva Virovitičko-podravske županije u 2011. godini, 2012.
- HZZ, Područna služba Virovitica, Statistički bilten, broj 1, 2013.
- RH, ministarstvo poljoprivrede, IPARD program
- Županijska uprava za ceste Virovitičko-podravske županije
- Ministarstvo poljoprivrede, Pravilnik o područjima s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (NN 44/11), 2011.
- Poslovni biro PBIRO d.o.o., LEADER Program, Europskom praksom do vlastitih prilika, 2009.
- Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, Prostorni plan uređenja grada Orahovice, 2005.
- Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, Prostorni plan uređenja općine Crnac, 2006.
- Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, Prostorni plan uređenja općine Čačinc, 2007.
- Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, Prostorni plan uređenja općine Zdenci, 2007.
- Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije, Prostorni plan Virovitičko-podravske županije, 2010.
- Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije.
- Radni nacrt programa ruralnog razvoja 2014-2020

Popis tablica:

Broj	Naziv tablice	Str.
Tablica 1.1.	Površine općina i naselja unutar LAG-a Papuk	6
Tablica 1.2.	Popis naselja po jedinicama lokalne samouprave koja spadaju u područja s težim uvjetima gospodarenja (TUG)	7
Tablica 1.3.	Pojedinačna kulturna dobra na području LAG-a Papuk	10
Tablica 1.4.	Dužine i kategorije cesta na području LAG-a „PAPUK“	16
Tablica 1.5.	Popis županijskih cesta na području LAG-a „PAPUK“	16
Tablica 1.6.	Potrošnja i energetska postrojenja za električnu energiju u 2010. godini	19
Tablica 2.1.	Ukupni prihodi i ukupni rashodi poduzetnika na području LAG-a Papuk i Virovitičko-podravske županije za razdoblje 01.01. – 31.12.2011. godine	22
Tablica 2.2	Poredak gospodarskih subjekata sa područja LAG-a Papuk u 2011. godini po ukupnom prihodu među 100 gospodarskih subjekata na području Virovitičko-podravske županije	23
Tablica 2.3.	Registrirani poduzetnici na području LAG-a Papuk	29
Tablica 3.1.	Struktura nezaposlenih po Općinama i gradu Orahovici prema obrazovnoj strukturi, po spolu u siječnju 2013. godine	35
Tablica 4.1.	Broj stanovnika prema prostornim jedinicama 1991., 2001. i 2011. godine i gustoća naseljenosti 2011. godine	38
Tablica 4.2.	Osnovne i područne škole na području LAG „Papuk“	41
Tablica 4.3.	Popis udruga koje djeluju na području LAG „PAPUK“	42
Tablica 5.1:	Sinteza društveno-ekonomskog razvoja Lokalne akcijske grupe „PAPUK“ kroz SWOT analizu	44
Tablica 7.1:	Alokacija projektnih prijedloga prema ciljevima, prioritetima i mjerama LAG „PAPUK“	48
Tablica 8.1.	Popis članova LAG-a „PAPUK“	56
Tablica 8.2.	Slijed aktivnosti u ostvarenju ciljeva LRS	58
Tablica 10.1	Indikativni broj projekata/potrebna sredstva javne potpore (vezani uz Prioritet 1 i Prioritet 3 IPARD programa) navedeni u LRS za razdoblje 2013. – 2014.	64
Tablica 11.1.	Evaluacijska tablica za izdavanje pisma preporuke	65
Tablica 12.1.	Odnos ciljeva LRSLAG-a „PAPUK“ i ciljeva strateških dokumenata	67
Tablica 12.2.	Odnos prioriteta i specifičnih ciljeva IPARD programa i ciljeva Lokalne razvojne strategije LAG-a „PAPUK“	68

Popis karti:

Broj	Naziv tablice	Str.
Karta 1.1.	Položaj LAG-a „PAPUK“ u Virovitičko-podravskoj županiji	4
Karta 1.2.	Lokalna akcijska grupa „PAPUK“	5

Popis grafikona:

Broj	Naziv tablice	Str.
Grafikon 1.1.	Odnos površina JLS unutar LAG-a Papuk	5
Grafikon 1.2.	Grafički prikaz vodovoda u LAG-u „PAPUK“	18
Grafikon 1.3.	Plinoopskrba u LAG-u „PAPUK“	20
Grafikon 2.1.	Struktura investicija u gospodarskim subjektima nemetala i građevinskih materijala na području Virovitičko-podravske županije u 2010. godini u %	27
Grafikon 3.1.	Broj nezaposlenih u Virovitičko-podravskoj županiji i prostornim jedinicama LAG-a Papuk u prosincu 2012. i siječnju 2013. Godine	34
Grafikon 3.2.	Broj zaposlenih na području Lokalne akcijske grupe Papuk i Virovitičko-podravske županije	36
Grafikon 3.3.	Prikaz zaposlenih prema NKD-u 2007, stanje 31. ožujka 2010	37
Grafikon 6.1.	Prikaz vizije i ciljeva LAG „PAPUK“	
Grafikon 8.1.	Prikaz izrade Lokalne razvojne strategije LAG-a „PAPUK“ 2013.-2014. kroz radionice	55

Popis slika:

Broj	Naziv tablice	Str.
Slika 1.1	Ružica grad	12
Slika 1.2	Jankovac	14
Slika 2.1	Silvanac zeleni	24
Slika 2.2.	Fructus vino	25
Slika 12.	Četiri prioritete osi politike ruralnog razvoja Europske unije	68

Izdavač:
LAG „PAPUK“

Za izdavača:
Josip Nemeč, predsjednik

Pripremili:
VIDRA – Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije:
Sanja Bošnjak, univ.spec.oec.
Anita Tenžera, mag.oec.
i Radna grupa LAG-a „PAPUK“